

Ediția în limba română

Comunicări și informări

Anul 57

8 iulie 2014

Cuprins

I Rezoluții, recomandări și avize

AVIZE

Comitetul Economic și Social European

A 496-a sesiune plenară a CESE, din 26 și 27 februarie 2014

2014/C 214/01	Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Pentru o dezvoltare teritorială mai echilibrată în UE” (aviz din proprie inițiativă)	1
2014/C 214/02	Avizul Comitetului Economic și Social European privind producția integrată în Uniunea Europeană (aviz din proprie inițiativă)	8
2014/C 214/03	Avizul Comitetului Economic și Social European privind relațiile comerciale dintre UE și Maroc (aviz din proprie inițiativă)	13

III Acte pregătitoare

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 496-a sesiune plenară a CESE, din 26 și 27 februarie 2014

2014/C 214/04	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Consiliului de modificare a Directivei 2006/112/CE privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată în ceea ce privește o declarație standard privind TVA [COM(2013) 721 final – 2013/0343(CNS)]	20
2014/C 214/05	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1215/2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială [COM(2013) 554 final – 2013/0268 (COD)].	25
2014/C 214/06	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Deschiderea educației: metode inovatoare de predare și învățare pentru toți, facilitate de noile tehnologii și de resursele educaționale deschise [COM(2013) 654 final]	31

2014/C 214/07	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de recomandare a Consiliului privind un Cadru de calitate pentru stagii [COM(2013) 857 <i>final</i>]	36
2014/C 214/08	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 94/62/CE privind ambalajele și deșeurile de ambalaje în vederea reducerii consumului de pungi de transport din plastic subțiri [COM(2013) 761 <i>final</i> – 2013/0371 (COD)].	40
2014/C 214/09	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (UE) nr. 525/2013 în ceea ce privește punerea în aplicare la nivel tehnic a Protocolului de la Kyoto la Convenția-cadru a Organizației Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice [COM(2013) 769 <i>final</i> – 2013/0377 (COD)]	44
2014/C 214/10	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei – Analiza anuală a creșterii pentru 2014 [COM(2013) 800 <i>final</i>]	46
2014/C 214/11	Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și Consiliului referitoare la procedura de furnizare de informații în domeniul reglementărilor tehnice și al normelor privind serviciile societății informaționale [COM(2013) 932 <i>final</i> – 2010/0095 (COD)].	55

I

(Rezoluții, recomandări și avize)

AVIZE

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 496-A SESIUNE PLENARĂ A CESE, DIN 26 ȘI 27 FEBRUARIE 2014

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Pentru o dezvoltare teritorială mai echilibrată în UE” (aviz din proprie inițiativă)

(2014/C 214/01)

Raportor: **dl Staffan NILSSON**

La 9 iulie 2013, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă pe tema

„Pentru o dezvoltare teritorială mai echilibrată în UE”.

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 12 februarie 2014.

În cea de-a 496-a sesiune plenară, care a avut loc la 26 și 27 februarie 2014 (ședința din 26 februarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 230 de voturi pentru, 4 voturi împotriva și 3 abțineri.

1. Concluzii

1.1 **„Europa va trăi întregă”** a fost sloganul primei reuniuni a Parlamentului rural european (un forum al organizațiilor rurale de la nivel european și național), desfășurată la sediul CESE, la 13 noiembrie 2013. Dacă vor fi adoptate politici adecvate, zonele rurale vor putea prospera și contribui – în aceeași măsură ca și orașele – la bunăstarea Europei. Parlamentul rural european a lansat un apel la elaborarea unei politici multisectoriale, care să respecte criteriile geografice și realitățile locale și să se bazeze pe participare și parteneriat.

1.2 Prezentul aviz din proprie inițiativă abordează această provocare și pledează pentru o dezvoltare mai echilibrată, astfel încât toate regiunile UE să poată contribui la îndeplinirea obiectivului coeziunii teritoriale, consacrat de Tratatul de la Lisabona, în condițiile agravării dezechilibrelor teritoriale existente în unele țări și regiuni.

1.3 Depopularea trebuie privită ca cea mai gravă amenințare la adresa economiilor rurale. Multe dintre zonele rurale sunt serios afectate de depopulare. În unele țări și regiuni, cifrele înregistrate de acest fenomen sunt dramatice, pierderile demografice reprezentând în jur de 1 % din populație pe an, iar uneori chiar mai mult. Cu toate acestea, situația este foarte eterogenă. Majoritatea zonelor rurale din UE nu înregistrează un declin demografic și continuă să prezinte atracție pentru cetățeni și întreprinderi.

1.4 CESE subliniază că se impune de urgență o intervenție politică fermă la toate nivelurile, pentru contracararea efectelor economice și sociale ale depopulării. Ar trebui urmărite cu prioritate **locurile de muncă, infrastructura și serviciile**, cu sprijinul unor politici integrate de dezvoltare rurală la toate nivelurile (european, național și regional) și cu accent pe exploatarea resurselor locale proprii. Se impune fructificarea la maximum a tuturor programelor UE și mai ales a politicii de coeziune și a instrumentelor sale de dezvoltare rurală și locală, ca de exemplu inițiativa LEADER și dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității (*Community Led Local Development* – CLLD). Statele membre trebuie să aloce resurse financiare zonelor celor mai afectate de depopulare.

1.5 Orice decizie politică care prezintă o dimensiune geografică ar trebui analizată din perspectiva impactului său teritorial. Evaluările socioeconomice sau de mediu existente ar trebui luate mai mult în considerare și ar trebui elaborați noi indicatori cantitativi și calitativi specifici.

1.6 În paralel cu dezvoltarea sectoarelor primare, este nevoie de un cadru politic favorabil diversificării și promovării întreprinderilor, prin investiții, inovare și cunoaștere. Lanțurile scurte de aprovizionare ar trebui sprijinite în sectoare precum cel alimentară și cel energetic. Trebuie avută în vedere inclusiv acordarea de stimulente pentru descentralizare.

1.7 Este crucial și urgent să se creeze oportunități de angajare, pentru a garanta în practică drepturile cetățenilor la educație și formare, prin investiții în dotări care să slujească promovării cunoașterii și tehnologiei. Crearea unor locuri de muncă și a unor modalități de pregătire atractive pentru tineri ar trebui să fie o preocupare esențială. Este nevoie de instituirea unor condiții corespunzătoare, care să faciliteze instalarea tinerilor fermieri, acesta fiind un factor de stabilitate în zonele rurale. Trebuie eliberat potențialul de muncă și antreprenoriat al femeilor. Recursul la migrații aflați în legalitate ar putea oferi, în condițiile unor măsuri de însoțire care să împiedice cu succes segregarea, posibilitatea de a-i transforma pe aceștia în participanți activi la dezvoltarea rurală.

1.8 Investițiile în infrastructură care urmăresc crearea de conexiuni eficiente în domeniile transportului, comunicațiilor (inclusiv rețelele în bandă largă de mare viteză) și energiei sunt necesare pentru reducerea disparităților geografice și pentru ca zonele rurale să devină atractive pentru cetățeni și întreprinderi.

1.9 Furnizarea corespunzătoare de servicii – atât comerciale, cât și sociale de interes general – este o altă condiție esențială pentru sporirea atractivității zonelor rurale și reducerea dezechilibrelor teritoriale. Trebuie să se investească urgent nu doar în centre de sănătate, de învățământ și de îngrijire, ci și în activități culturale și recreative.

1.10 CESE consideră că democrația participativă constituie o premisă a îmbunătățirii echilibrului teritorial în Uniunea Europeană. Locuitorii zonelor rurale și organizațiile acestora ar trebui implicați în planificarea și punerea în practică a politicilor și acțiunilor aflate în slujba coeziunii teritoriale. Principiul parteneriatului, care definește utilizarea fondurilor structurale ale UE, ar trebui utilizat în mod eficient și extins și la alte domenii de politică.

1.11 În calitatea sa de punte instituțională către societatea civilă, CESE este favorabil ideii organizării regulate de reuniuni ale Parlamentului rural european (un forum rural european cu o largă reprezentare), în parteneriat cu Comitetul.

2. Contextul avizului din proprie inițiativă

2.1 Obiectivul final al acestui aviz al CESE este de a pleda în favoarea evaluărilor impactului teritorial al politicilor relevante ale UE, în vederea combaterii gravei depopulări a anumitor zone rurale.

3. Introducere

3.1 Uniunea Europeană prezintă o mare diversitate culturală, lingvistică și istorică, dar există principii și idealuri comune, prevăzute la articolul 2 din Tratat⁽¹⁾, care ne unesc pe toți. Un loc de muncă decent, accesul la servicii sociale și economice de interes general și standarde ridicate de mediu constituie cerințe esențiale în toate regiunile.

3.2 Cu toate acestea, condițiile din UE nu sunt aceleași pretutindeni. Diferențele dintre regiuni pot cuprinde deosebiri istorice și structuri culturale moștenite, sisteme politice contrastante, modele diferite de dezvoltare socioeconomică, precum și o serie întregă de combinații ale acestor factori. Se impune așadar o analiză mai aprofundată a fenomenului complex al disparităților geografice și a efectelor acestuia asupra politicilor și practicilor.

⁽¹⁾ Articolul 2 prevede că „Uniunea se întemeiază pe valorile respectării demnității umane, libertății, democrației, egalității, statului de drept, precum și pe respectarea drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților”. Statele membre împărtășesc aceleași valori „într-o societate caracterizată prin pluralism, nediscriminare, toleranță, justiție, solidaritate și egalitate între femei și bărbați”.

3.3 Zonele rurale se confruntă cu o problemă comună, și anume faptul că, astăzi, ele nu mai au aceeași capacitate de a crea locuri de muncă durabile și de calitate ca zonele urbane ⁽²⁾. Veniturile medii sunt cu 25-30 % mai mici decât în zonele urbane, dar pot fi și cu 50 % mai scăzute în Europa Centrală și de Est. Posibilitățile de angajare sunt mai mici și într-o arie mai restrânsă de activități economice. Infrastructura deficitară, care se presupune și o calitate slabă a comunicațiilor în bandă largă, accesul redus la servicii comerciale și sociale și lipsa atât a centrelor de învățământ și formare, cât și a dotărilor culturale și recreative contribuie la un exod considerabil al populațiilor rurale, mai ales al tinerilor, iar dintre aceștia, al femeilor.

3.4 Însă imaginea de ansamblu nu este atât de sumbră. În medie, în deceniul 2000-2010, zonele rurale au cunoscut o creștere ceva mai însemnată decât cele urbane ⁽³⁾. Acest lucru arată că au existat numeroase modalități interesante prin care comunitățile rurale au reușit să facă față problemelor și să obțină rezultate pozitive, prin exploatarea resurselor endogene și locale ⁽⁴⁾. În cursul ultimelor crize, zonele rurale au fost mai puțin instabile, dând dovadă de o rezistență sporită. Un studiu recent a indicat și că, drept urmare a costurilor cauzate de congestionare și a chiriilor scumpe, activitățile economice încep să se orienteze către regiunile mai puțin dezvoltate, adesea rurale ⁽⁵⁾.

3.5 Existența unui dezechilibru de dezvoltare teritorială între țări, regiuni și comunități rurale/urbane și în interiorul acestora reprezintă o provocare majoră. Dezvoltarea locală și cea regională au devenit în prezent domenii de interes major pentru țările din centrul și sud-estul Europei, care, în cursul procesului de aderare la UE, au redescoperit importanța pe care o prezintă **actorii teritoriali responsabili** pentru regiuni și comunitățile locale. Interesul pentru dezvoltarea locală și regională a renăscut și în alte regiuni din Europa.

3.6 Zone slab populate și sate părăsite se găsesc peste tot în Europa, aceasta fiind o problemă întâlnită chiar și în cele mai mici state membre. Aceste zone puțin populate prezintă caracteristici și necesități specifice. Însă, în ciuda diferențelor, ele se văd confruntate cu cel puțin patru probleme comune: izolarea geografică (ce determină costuri mari de transport), probleme demografice legate de emigrare, îmbătrânirea populației și rata scăzută a natalității, structura economică slabă și monolitică și, în cele din urmă, un venit mediu mic, însoțit uneori de o sărăcie extremă în zonele rurale.

3.7 Avizul își propune să sublinieze faptul că zonele rurale pot contribui la coeziunea socială și teritorială prin exploatarea resurselor proprii în cadrul unei politici de dezvoltare integrate, depășind astfel criza economică, menținând locurile de muncă existente și creând altele noi și protejând mediul. Sectorul agricol și cel agroalimentar joacă un rol predominant într-o serie de regiuni. Cu toate acestea, este nevoie de diversificare. Toate sectoarele ar putea fi în măsură să furnizeze o contribuție, cu condiția de a fi sprijinite de măsuri politice precise.

4. Observații generale

4.1 Provocări pentru factorii de decizie politică din UE

4.1.1 Măsurile de coeziune economică, socială și teritorială menționate la articolele 174-178 din Tratatul de la Lisabona au în vedere dezvoltarea armonioasă a UE și reducerea decalajelor dintre nivelurile de dezvoltare, acordând o atenție specială regiunilor afectate de un handicap natural sau demografic și solicitând statelor membre să își conducă și să își coordoneze politicile economice în vederea realizării obiectivelor menționate.

4.1.2 În opinia Comisiei Europene, coeziunea teritorială vizează asigurarea dezvoltării armonioase a Europei în ansamblu și garantarea faptului că cetățenii europeni sunt capabili să beneficieze la maximum de caracteristicile inerente ale diverselor sale teritorii. Așadar, coeziunea teritorială reprezintă un mijloc de a transforma diversitatea într-o valoare care contribuie la dezvoltarea durabilă a întregii UE ⁽⁶⁾.

4.1.3 Regiunile cuprind atât zone dinamice, cât și unele cu probleme. Având în vedere că regiunile sunt eterogene prin definiție, este greu de găsit un echilibru între coerența politică și coeziunea teritorială. Prin urmare, este nevoie de o perspectivă politică bazată pe cooperarea dintre regiuni și pe coordonarea diverselor politici sectoriale, în parteneriat cu actorii teritoriali. Principiul subsidiarității este o altă componentă esențială a oricărei abordări de politică regională, ținând seama că este întotdeauna de preferat ca problemele specifice ale unei comunități să fie gestionate la nivel local.

⁽²⁾ A se vedea, de exemplu, raportul de informare CESE 425/2011 (raportor: dl NARRO) și JO C 376, 22.12.2011, p. 25-31.

⁽³⁾ Al 5-lea Raport privind coeziunea economică, socială și teritorială.

⁽⁴⁾ JO C 132, 3.5.2011, p. 82-86

⁽⁵⁾ ESPON 2013 Programul CAEE – *The Case for Agglomeration Economies in Europe* – Proiectul 2013/2/1.

⁽⁶⁾ Comisia Europeană, Direcția Generală Politică Regională, 2008.

4.1.4 În ceea ce privește politicile UE, politica agricolă comună reprezintă cel mai important instrument în domeniul agriculturii și dezvoltării rurale. Însă el nu ar trebui să fie unicul instrument utilizat, statele membre trebuind să se concentreze și pe durabilitatea zonelor rurale atunci când elaborează programele operaționale ale celorlalte fonduri.

4.2 Depopularea

4.2.1 Statisticile UE ⁽⁷⁾ arată că, în 2008 și 2009, zonele rurale din Europa au cunoscut o creștere demografică limitată (0,1-0,2%). În 2010 și 2011, populația de aici a stagnat, în vreme ce în zonele urbane ea a crescut cu circa 0,5% în aceeași perioadă. Cu toate acestea, situația este foarte eterogenă. În multe zone rurale, populația a crescut în ultimii cinci ani. În 2011, populația rurală medie a sporit în 8 din cele 27 de state membre. În schimb, cifre foarte negative au înregistrat în același an în special Letonia și Lituania, populația rurală scăzând aici cu 2%; aceste țări au fost urmate de Bulgaria (-1%), Portugalia, Germania, România și Ungaria (toate prezentând o scădere de circa 0,5%).

4.2.2 Situația pare mai dramatică atunci când cifrele sunt analizate regiune cu regiune (NUTS 3). Aproximativ 100 din cele 1 300 de regiuni au cunoscut o scădere cu 5% (și chiar mai mare în unele cazuri) a populației lor în perioada 2007-2011. Ele sunt situate în special în țările menționate mai sus. Bulgaria, Lituania și Letonia se disting cu precădere, fiind caracterizate de o depopulare masivă și generalizată. În Germania, fenomenul se concentrează în partea de est a țării, în timp ce în Portugalia el este întâlnit mai ales în zonele din interior.

4.2.3 Statisticile indică și că repartizarea populației în UE este extrem de inegală, aceasta determinând diferențe imense între densitățile medii ale diverselor regiuni și între zonele urbane și cele rurale. Dar cel mai alarmant aspect demografic îl constituie poate faptul că densitatea populației din anumite regiuni este surprinzător de scăzută în comparație cu cea de acum 50-100 de ani. Depopularea trebuie considerată drept cea mai gravă amenințare la adresa economiilor locale, nu numai pentru că reduce posibilitățile de creștere, generează probleme de mediu, afectează structurile sociale și îngreunează furnizarea serviciilor publice, ci și pentru că poate pune în pericol însăși existența satelor și localităților mici sub aspectul populării.

4.2.4 În prezent, această tendință continuă. Expansiunea rapidă a orașelor grație înființării de întreprinderi industriale și servicii determină plecarea forței de muncă din zonele rurale. Restructurarea activităților agricole stimulează și mai mult migrația rural-urban. În plus, marile investiții în infrastructură pot determina și ele deplasări de populație. Atunci când numărul celor care părăsesc zonele rurale depășește sporul natural, depopularea coboară numărul total al locuitorilor la un prag critic, determinând în același timp îmbătrânirea structurilor demografice.

4.2.5 Depopularea zonelor rurale are o serie de efecte asupra mediului. De exemplu, pe măsură ce populația părăsește o anumită zonă, combinația de peisaje diverse întreținută de prezența omului este înlocuită de un singur habitat dominant. Această „omogenizare ecologică” poate duce la o scădere a biodiversității la nivel local. Alte tipuri de impact ecologic includ degradarea solului ca urmare a întreținerii necorespunzătoare a teraselor cultivate în zonele muntoase, așa cum se întâmplă pe arii largi din zonele mediteraneene și din sud-estul Europei.

4.2.6 Au apărut și alte preocupări legate de depopularea zonelor rurale, printre acestea numărându-se gestionarea pădurilor și riscul de incendii în zonele mediteraneene, precum și posibilele probleme de securitate de-a lungul frontierelor externe ale UE.

4.3 Rolul societății civile organizate

4.3.1 CESE a subliniat că „**democrația participativă**, recunoscută ca o componentă a principiilor de funcționare democratice ale Uniunii, este condiția *sine qua non* a realizării acesteia” ⁽⁸⁾. Ar trebui ca, la nivel regional și local, societatea civilă organizată să poată participa, în mod responsabil și transparent, la definirea și aplicarea politicilor și acțiunilor de coeziune teritorială. Principiul parteneriatului, care definește utilizarea fondurilor structurale ale UE, ar trebui utilizat în mod eficient și extins și la alte domenii de politică ce vizează zonele rurale.

4.3.2 Pe de o parte, partenerilor sociali tradiționali și organizațiilor socioprofesionale le revine un rol esențial în eliminarea dezechilibrelor teritoriale din ce în ce mai accentuate, prin promovarea locurilor de muncă și întreprinderilor care îmbunătățesc condițiile de lucru și de trai.

⁽⁷⁾ Eurostat, Anuarul statisticilor regionale, p. 238 și urm. (dezvoltarea rurală).

⁽⁸⁾ JO C 228, 22.9.2009, p. 123-129

4.3.3 Pe de altă parte, mișcarea comunităților rurale ia amploare peste tot în Europa. În unele țări, aceste mișcări datează de curând, pe când în altele ele au fost inițiate de multă vreme (precursorii în domeniu regăsindu-se în special în nordul Europei). La nivel național, mișcările sunt reprezentate de federații și rețele care regroupează atât organizațiile socioprofesionale tradiționale, cât și noile inițiative de pe teren. Mișcarea rurală permite locuitorilor din zonele respective să își facă cunoscută opinia în cadrul unei abordări ascendente, dar și să promoveze noile întreprinderi și să organizeze producția și serviciile locale.

4.3.4 În noiembrie 2013, CESE a găzduit prima reuniune a așa-numitului „Parlament rural european”⁽⁹⁾, un forum al organizațiilor naționale și europene care se ocupă de chestiuni rurale și care urmărește să consolideze mișcarea rurală în Europa și să îi confere o voce unică. Principalele sale obiective constau în influențarea politicii europene rurale, îmbunătățirea dialogului dintre factorii politici și nivelul local și schimbul de bune practici.

4.3.5 În calitatea sa de punte instituțională către societatea civilă, CESE ar putea oferi cetățenilor care trăiesc în zone rurale și organizațiilor acestora posibilitatea de a juca un rol de frunte în procesul de configurare și de aplicare a politicilor rurale. Iată de ce Comitetul este favorabil ideii organizării regulate, în parteneriat cu Comitetul, de reuniuni ale Parlamentului rural european (un forum rural european deschis inclusiv organizațiilor socioprofesionale și partenerilor sociali), acesta putând servi și drept conexiune cu grupul de legătură.

4.4 Evaluarea impactului teritorial

4.4.1 CESE a propus deja ca legislația, politicile și programele Uniunii Europene să fie analizate sub aspectul consecințelor pe care le au asupra coeziunii teritoriale. Comisia are o responsabilitate deosebită în privința acestei evaluări de impact, care ar trebui să îi implice direct pe toți actorii relevanți⁽¹⁰⁾.

4.4.2 Propunerea a fost însușită recent de Comitetul Regiunilor, care a solicitat „ca politicile sectoriale să fie examinate de la început cu privire la dimensiunea teritorială a măsurilor lor, care trebuie să fie considerată la fel de importantă ca și efectele lor economice, ecologice și sociale” și a făcut trimitere la „colaborarea autorităților locale și regionale pentru a canaliza consultările părților interesate și afectate”⁽¹¹⁾.

4.4.3 Ideea evaluărilor de impact apare deja în diversele clauze orizontale ale Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene (articolele 8-12). Acestea prevăd că, „în definirea și punerea în aplicare a politicilor și acțiunilor sale, Uniunea” ține seama de cerințele legate de dimensiunea socială, de egalitatea de gen, de mediu, de protecția consumatorilor și de combaterea discriminării.

4.4.4 La adoptarea oricărei decizii, factorii politici ar trebui să se întrebe care este impactul previzibil al acțiunii respective: va atrage mai multe persoane către oraș sau le va încuraja să rămână în zonele rurale? Numai acele politici care îmbunătățesc echilibrul teritorial global sau care cel puțin îl lasă neschimbat ar trebui aprobate imediat. Orice decizie care aduce atingere acestui echilibru prin creșterea concentrării urbane ar trebui să facă obiectul unei evaluări de impact care să demonstreze că beneficiile sale sunt mai importante decât acest dezavantaj.

4.4.5 Impactul teritorial al politicilor sectoriale, în special în domeniile transportului, tehnologiilor informației și comunicațiilor, energiei, mediului, agriculturii, comerțului, concurenței și cercetării, ar trebui evaluat⁽¹²⁾.

4.4.6 În acest scop, Comisia ar trebui să acționeze astfel încât dimensiunii teritoriale să i se acorde atenția cuvenită în cadrul evaluării ecologice strategice⁽¹³⁾ și al orientărilor privind evaluarea impactului. Cu toate acestea, vor trebui elaborați și alți indicatori cantitativi și calitativi specifici, care să permită efectuarea de evaluări nu doar din punct de vedere socioeconomic sau de mediu, ci și sub alte aspecte, mai greu măsurabile, precum pierderea de competențe tradiționale.

5. Observații specifice

5.1 O dezvoltare teritorială echilibrată implică o utilizare mai omogenă și mai durabilă a resurselor naturale, lucru care furnizează avantaje economice, prin reducerea congestionării și a costurilor. În zonele rurale, prosperitatea va depinde de capacitatea de a mobiliza cetățenii și resursele locale, în condițiile dezvoltării, în același timp, a factorilor legați de localizare care permit sporirea atractivității condițiilor economice și de viață pentru cetățeni și întreprinderi. „Dezezonomiile” și externalitățile negative ale aglomerărilor urbane compromit perspectiva unei bune calități a vieții pentru toți.

⁽⁹⁾ Parlamentul rural european are ca model Parlamentul rural suedez, înființat acum peste 20 de ani. El este un forum bianual alcătuit pe de o parte din organizații rurale de la nivel național, atât socioprofesionale cât și de altă natură, și, pe de altă parte, din grupuri ale comunităților de la nivelul cel mai de jos.

⁽¹⁰⁾ JO C 228, 22.9.2009, p. 123–129.

⁽¹¹⁾ JO C 280, 27.9.2013, p. 13–18.

⁽¹²⁾ JO C 376, 22.12.2011, p. 15–18.

⁽¹³⁾ JO L 197, 21.7.2001, p. 30–37

5.2 Numeroase zone rurale cu un potențial de dezvoltare intact coexistă cu spații urbane și periurbane exploatare excesiv. În zonele foarte îndepărtate de orașele mari, localitățile de dimensiuni mici și mijlocii joacă un rol esențial în asigurarea accesului la servicii, astfel încât regiunile respective să fie considerate în continuare locuri în care se poate trăi bine. Susținerea acestor centre rurale va avea o mare pondere în contrabalansarea fenomenului de încetare a furnizării unor servicii și al influxului de persoane din satele aflate în împrejurimi, cu condiția organizării unui sistem eficient de transport public.

5.3 Forțele pieței nu pot furniza singure stimulentele necesare corectării tendinței actuale. Prin urmare, se impune de urgență o intervenție politică fermă la toate nivelurile, pentru contracararea efectelor sociale ale depopulării și pentru ca zonele rurale să devină atractive pentru cetățeni și întreprinderi. Este nevoie de o gamă echilibrată de stimulente, care să încurajeze investițiile, inovarea și cunoașterea, dar să și mențină posibilitatea de a trăi și a munci în zone rurale. Ar trebui urmărite cu prioritate locurile de muncă, infrastructura și serviciile, cu sprijinul unor politici integrate de dezvoltare rurală la toate nivelurile (european, național și regional).

5.4 Se impune fructificarea la maximum a tuturor programelor UE și mai ales a politicii de coeziune și a instrumentelor sale de dezvoltare rurală și locală, ca de exemplu inițiativa LEADER și dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității (*Community Led Local Development* – CLLD). Statele membre trebuie să aloce resurse financiare zonelor celor mai afectate de depopulare.

5.5 Dreptul concurenței ar trebui adaptat în consecință, pentru a permite aplicarea exceptărilor necesare. Dacă schimbările propuse afectează cheltuielile salariale, ele trebuie abordate în cadrul dialogului social obișnuit dintre partenerii sociali.

5.6 Cel mai concret mod în care poate fi transpusă coeziunea teritorială este garantarea unui acces egal la serviciile de interes general pentru toți cetățenii europeni, indiferent de locul în care trăiesc sau muncesc. Pentru a reduce disparitățile geografice, este nevoie de investiții în infrastructură care urmăresc crearea de conexiuni eficiente în domeniile transportului, comunicațiilor (inclusiv rețelele în bandă largă de mare viteză) și energiei, în vederea dezvoltării zonelor celor mai fragile și mai îndepărtate.

5.7 Condițiile de trai ale locuitorilor din zonele rurale, inclusiv ale celor mai dezavantajați, trebuie ameliorate printr-o furnizare corespunzătoare a serviciilor (aceasta reprezentând o altă condiție esențială pentru reducerea dezechilibrelor teritoriale), fie ele comerciale ori servicii sociale de interes general. Nu doar investițiile în diverse centre de sănătate, de învățământ și de îngrijire, ci și cele în activități culturale și recreative vor face din zonele rurale locuri atractive pentru cetățeni și întreprinderi.

5.8 Exploatarea resurselor endogene implică și crearea de lanțuri scurte de aprovizionare, care oferă beneficii economice, sociale și culturale nu doar fermelor, ci și celorlalte întreprinderi, consumatorilor și zonelor rurale în general. Sectoarele alimentară și energetic constituie un bun exemplu în acest sens. Acest model de producție trebuie promovat, lucru demonstrat de faptul că lanțurile transnaționale de vânzare cu amănuntul se aprovizionează foarte rar de la producătorii locali și nici măcar atunci când un sistem de furnizare bine organizat poate garanta un flux de producție fiabil.

5.9 Crearea de posibilități de angajare este crucială, iar dreptul la educație și formare trebuie garantat efectiv. Este urgent să se asigure formare profesională, pentru „a adapta mâna de lucru la necesitățile noului model de producție”⁽¹⁴⁾. Reducerea exodului tinerilor din zonele rurale, dar mai ales a tinerelor, care sunt mai înclinate să plece, ar trebui să constituie o preocupare esențială. Societatea nu are decât de câștigat din furnizarea de locuri de muncă, dând familiilor tinere posibilitatea de a considera mediul natural din zonele rurale drept un spațiu privilegiat pentru creșterea copiilor. CESE a pledat în trecut pentru măsuri ferme, care să elibereze potențialul femeilor în domeniile muncii și antreprenoriatului, permițându-le să devină vectori ai dezvoltării și inovării și înzestrându-le cu competențele și tehnologiile necesare în acest sens⁽¹⁵⁾.

5.10 Crearea de locuri de muncă de calitate în sectoarele creative și de vârf ar putea iniția un cerc virtuos, care să atragă nu doar activități economice, ci și inițiative culturale și alte tipuri de servicii, care să facă viața tinerilor din zonele rurale mai interesantă și să îi descurajeze să plece.

⁽¹⁴⁾ JO C 347, 18.12.2010, p. 41-47.

⁽¹⁵⁾ JO C 299, 4.10.2012, p.29-33.

5.11 Este nevoie de măsuri radicale de diversificare și descentralizare ⁽¹⁶⁾, în vederea creării de noi locuri de muncă în zonele rurale cele mai afectate de depopulare. Așadar, în aceste zone trebuie puse în aplicare programe care beneficiază de finanțări specifice. Experiențele reușite din zonele rurale care au rezolvat problema depopulării și rămân atractive pentru cetățeni și întreprinderi trebuie popularizate.

5.12 Piața internă și dreptul la liberă circulație dau fermierilor posibilitatea să facă agricultură și în alte state membre, care oferă oportunități mai bune decât țările de origine; situația fermierilor olandezi care se stabilesc în România este un bun exemplu în acest sens. Însă aceste posibilități de deplasare și de achiziționare de terenuri nu trebuie să pună în dezavantaj sistemele agricole existente și micii proprietari.

5.13 CESE a făcut apel la asigurarea unui tratament egal pentru lucrătorii migranți din zonele rurale, prin aplicarea unor standarde minime privind condițiile de locuit și de muncă, și cu implicarea partenerilor sociali în acest proces ⁽¹⁷⁾. Un proces de integrare sprijinit de măsuri de îndrumare care să împiedice cu succes segregarea ar putea oferi posibilitatea de a face din migrații aflați în legalitate o sursă de dezvoltare rurală.

Bruxelles, 26 februarie 2014

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

⁽¹⁶⁾ Un exemplu remarcabil de descentralizare îl constituie noul centru de date al *Portugal Telecom*, situat în apropiere de Covilhã, în regiunea muntoasă Serra da Estrela.

⁽¹⁷⁾ JO C 120, 16.5.2008, p. 25.

**Avizul Comitetului Economic și Social European privind producția integrată în Uniunea Europeană
(aviz din proprie inițiativă)**

(2014/C 214/02)

Raportor: **dl Pedro NARRO**

La 12 februarie 2013, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă cu privire la

Producția integrată în Uniunea Europeană.

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 12 februarie 2014 .

În cea de-a 496-a sesiune plenară, care a avut loc la 26 și 27 februarie 2014 (ședința din 26 februarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 143 de voturi pentru, 6 voturi împotriva și 9 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Producția integrată reprezintă un exemplu practic al modalității în care activitatea agricolă se desfășoară ținând seama de ansamblul aspectelor economice, ecologice și sociale ale dezvoltării durabile. CESE dorește promovarea modelelor de producție de alimente care acordă prioritate utilizării raționale a resurselor naturale și respectării unor înalte standarde de protecție a mediului.

1.2 CESE sprijină ideea ca activitatea agricolă să urmărească echilibrul între protecția mediului, rentabilitate și cerințele sociale. Agricultură durabilă este o cerință elementară a societății civile, care poate fi atinsă prin diverse modele de producție. Producția integrată demonstrează că agricultorii europeni sunt dornici să se conformeze într-o și mai mare măsură standardelor unei producții durabile.

1.3 La punerea în aplicare la nivel național a politicii agricole comune, statele membre trebuie să se asigure că producția integrată dispune de noi stimulente prin planurile de dezvoltare rurală și să înlesnească integrarea sa în noile sisteme de echivalență care vor fi stabilite în legătură cu așa-numita „plată ecologică”.

1.4 CESE invită Comisia Europeană să efectueze o analiză detaliată a situației producției integrate în diversele țări din UE. Diversitatea legislativă, dezvoltarea unor sisteme private de certificare și diferențele între țări, ba chiar între regiuni, nu favorizează dezvoltarea acestui model de producție. Elaborarea de către Comisie a unei comunicări privind producția integrată ar putea oferi, la scară europeană, noi elemente pentru estimarea extinderii producției integrate în Europa.

1.5 Pentru ca sistemul să dispună de coerență și de o anumită armonizare, ar fi oportun să se lanseze, la nivel european, o dezbatere privind posibilitatea stabilirii unor standarde europene minime. Aceste orientări comunitare ar contribui la o mai bună difuzare a modelului de producție integrată în rândul agricultorilor și al consumatorilor și ar trebui să se bazeze pe instrumentele unei politici europene de promovare ce se află în prezent în fază de revizuire.

1.6 CESE constată o lipsă de informare a consumatorilor, precum și necesitatea unei mai bune înțelegeri a realității unei exploatații agricole. Multitudinea de etichete de calitate induc în eroare destinatarul final, drept care trebuie intensificate eforturile de apropiere a cetățeanului de produsele agricole care respectă standarde economice, sociale și de mediu înalte.

1.7 În scopul dezvoltării producției integrate trebuie să se depună un efort suplimentar în ce privește cercetarea, formarea tehnică, promovarea inițiativelor colective și, firește, comunicarea cu consumatorii și sectorul agricol, care nu cunosc beneficiile potențiale ale unui model de producție care optimizează utilizarea resurselor naturale în mod profesional și coerent față de necesitățile mediului.

1.8 CESE susține caracterul voluntar al sistemului de producție integrată în Europa. Cu toate că multe elemente ale producției integrate devin obligatorii, doar un sistem bazat pe voluntariat va putea spori conștientizarea față de mediu a agricultorilor și rentabilitatea exploatațiilor lor.

2. Introducere

2.1 În avizele sale, CESE a menționat unele dintre principalele provocări legate de producția de alimente cu care se confruntă societatea europeană, și anume: siguranța aprovizionării, cercetarea și inovarea agricolă, schimbările climatice, reducerea resurselor naturale sau conservarea biodiversității. În acest sens, este oportună analizarea unui model de producție care răspunde așteptărilor agricultorilor și ale consumatorilor: producția integrată.

2.2 Agricultură actuală oferă noi posibilități și progrese tehnologice prin care poate contribui mai mult la protecția mediului, venind în același timp în ajutorul agricultorilor prin îmbunătățirea gestionării și sporirea rentabilității exploatațiilor lor. Agricultură se confruntă cu provocarea majoră care constă în furnizarea de alimente sigure unei populații mondiale care va ajunge la peste 9 miliarde de persoane în 2050.

2.3 Activitatea agricolă care se desfășoară pe teren este deosebit de complexă și dificilă, motiv pentru care agricultorii necesită o mai bună pregătire și cunoștințe tehnice și despre mediu care pot contribui la conservarea mediului, la transparența procesului de producție și la siguranța alimentară. Agricultură reprezintă un sector strategic care impune o dezvoltare coerentă și coordonată a necesităților economice, sociale și de mediu.

2.4 Suprafețele agricole și forestiere ocupă 80 % din teritoriul UE. Atunci când agricultorii exploatează resursele naturale, își asumă răspunderea conservării și utilizării lor durabile. Acest scop, comun agricultorilor și consumatorilor, este urmărit de inovare și de cercetare, prin dezvoltarea unor noi tehnici de producție integrată care să permită o utilizare mai rațională a resurselor.

2.5 Modelul de producție integrată reprezintă o formă de agricultură durabilă care trebuie să sporească rentabilitatea activității agricole, respectând indicatori înalți sociali și de mediu. În orice caz, trebuie să fie un instrument prin care, în mod pedagogic, să i se explice consumatorului o nouă relație între mediu și producția de alimente. Distribuția trebuie să sprijine și să recunoască acest model de producție. Este fundamentală existența unui interes comercial care să valorifice producția integrată.

2.6 Eficiența sistemului este de multe ori redusă din cauza unui proces de certificare complex care, în unele țări, poate fi excesiv de costisitor.

3. Conceptul de producție integrată

3.1 Organizația internațională de luptă biologică și integrată (OLIB) definește producția integrată după cum urmează: „un sistem agricol de producție de alimente care optimizează utilizarea resurselor și a mecanismelor naturale de ajustare, asigurând pe termen lung o agricultură viabilă și durabilă. În cadrul acesteia, metodele biologice, tehnicile de cultivare și procesele chimice sunt alese cu prudență, urmărindu-se echilibrul între protecția mediului, rentabilitate și cerințele sociale.”

3.2 În esență, este vorba de un model voluntar bazat pe aplicarea practică și continuă (prin transferul de cunoștințe și expertiză între serviciile tehnice, agricultor și însăși exploatarea) a instrumentelor de inovare și tehnologie care, utilizate în mod eficient, permit atingerea standardelor de calitate, siguranță și respect față de mediu pe care le dorește societatea actuală.

3.3 Conceptul de „producție integrată” se utilizează adesea ca sinonim al „agriculturii integrate” și, în multe țări, termenii sunt interșanjabili. Cu toate acestea, ele reprezintă realități diferite, în ciuda faptului că sunt sisteme paralele cu multe elemente comune și reprezintă două modele diferențiate între care agricultorul poate alege. Producția integrată are o viziune sectorială cu norme diferite în funcție de produs, iar agricultură integrată acoperă ansamblul gestionării unei exploatații.

3.4 Producția integrată acoperă aspectele ecologice, etice și sociale ale producției agricole, precum și aspectele de calitate și siguranță ale alimentelor. În prezent, aceasta este considerată ca fiind unul dintre cele mai înalte standarde internaționale de producție de alimente. Totalitatea orientărilor de producție integrată și a instrumentelor aferente și-au demonstrat utilitatea și au reprezentat o sursă de inspirație pentru organizațiile de agricultori care se străduiesc să producă alimente de calitate respectând totodată standarde înalte de mediu și sociale.

3.5 Pe lângă obiectivele indicate, producția integrată promovează și structurarea sectorului agricol prin includerea unor servicii tehnice de asistență calificată, însărcinate cu planificarea operațiunilor în cadrul cultivării pe care trebuie să le desfășoare producătorii pe exploatațile lor, în conformitate cu metodologia stabilită în regulamentele privind producția integrată. Este vorba de aplicarea continuă și practică a unor concepte generale, cum ar fi inovarea și tehnologia.

3.6 Producția integrată combină metode tradiționale cu o tehnologie modernă. Aceasta încorporează cunoștințe și tehnici noi, ca rezultate ale unei revizuirii și evaluări permanente și dinamice. Se poate cita ca exemplu agricultura de precizie care, prin intermediul tehnologiei GPS de vârf permite agricultorilor să economisească bani și reduce poluarea, dat fiind că se utilizează mai puține îngrășăminte și pesticide. Înainte ca agricultorul să hotărască momentul, modalitatea și locul unde va produce, se realizează analize prealabile în ce privește condițiile solului, clima, apa, îngrășămintele etc.

3.7 Producția integrată facilitează transferul rapid de cunoștințe între producătorii agricoli, consultanții tehnici și administrațiile publice, limitând amploarea anumitor riscuri în gestionarea exploatării.

3.8 Acest model de gestionare oferă consumatorilor o calitate și o siguranță sporite, inspirându-le încredere în produsele pe care le vor achiziționa și consuma; este vorba de a respecta la maximum flora și fauna prin metode mai puțin agresive, conservând biodiversitatea printr-o gestionare adecvată a resurselor naturale.

3.9 În cazul agricultorilor, acest sistem poate genera costuri de producție mai mici și o organizare a gestionării exploatațiilor mai bună și mai modernă. Astfel se va putea atinge o rentabilitate sporită, prin valorificarea produsului, o mai bună calitate a vieții în mediul rural și fixarea atât de necesară a populației în zonele rurale.

3.10 Producția integrată este, fără îndoială, elementul central al aplicării conceptului de agricultură durabilă și poate constitui un punct de referință către care trebuie călăuzit modelul de agricultură în UE.

4. Producția integrată în UE

4.1 În prezent, spre deosebire de regimul produselor ecologice sau provenite din comerțul echitabil, nu există un cadru juridic european pentru producția integrată și nici linii directoare comunitare care să orienteze acest model de producție cu caracter voluntar.

4.2 Cu toate acestea, în ultimii ani au apărut o sumedenie de inițiative publice în domeniul producției integrate, în unele cazuri înscrise în cadre normative naționale sau regionale (Portugalia, Franța, Regatul Unit, Belgia sau Spania) și, în alte cazuri, desfășurate din inițiativă privată și controlate de sectorul distribuției în masă⁽¹⁾. Această situație eterogenă a provocat denaturări ale definiției, obiectivelor și dezvoltării sale.

4.3 În acest context, în anul 2001 a fost creată așa-numita „Inițiativă europeană pentru dezvoltarea durabilă a agriculturii” (EISA), în scopul promovării și protejării unor principii coerente ale producției integrate în UE. Una din primele sarcini ale acestei organizații a fost elaborarea unui Cod european al producției integrate,⁽²⁾ care a fost utilizat de FAO pentru a defini practicile durabile în agricultură. În 2002, AREFLH (Adunarea europeană a regiunilor producătoare de fructe și legume) s-a pronunțat în favoarea unei reglementări europene și, în aprilie 2013, a publicat un ghid al practicilor europene privind producția integrată⁽³⁾.

4.4 Așa cum se întâmplă și cu alte modele de producție, pentru ca produsele obținute într-un sistem de producție integrată să poată dispune de o identificare de garanție, se efectuează un control și o certificare de către organisme de certificare acreditate. Identificarea de garanție poate fi utilizată de acele produse care respectă normele generale și normele tehnice specifice pentru fiecare cultură în parte. În unele cazuri (Danemarca, Țările de Jos), certificarea nu se efectuează pentru un produs specific, ci pentru ansamblul exploatației care practică acest model de producție. Deocamdată, funcționează în paralel etichetele de calitate la nivel național și regional.

⁽¹⁾ EUREP-GAP, QS, QSGAP, BRC, Nature's choice...

⁽²⁾ A Common Codex of Integrated Farming. În 2006 a fost publicat, iar în 2012 a fost actualizat dispozitivul EISA pentru o agricultură integrată.

⁽³⁾ www.areflh.org.

5. Aspecte-cheie ale producției integrate

În prezent, se ridică diverse întrebări și există îndoieli și incertitudini în ce privește rolul acestui model de producție în cadrul agriculturii europene. CESE consideră că trebuie clarificate o serie de aspecte mai controversate care, din necunoaștere sau din cauza informațiilor părtinitoare, pot stârni o confuzie și mai mare în sânul societății.

5.1 Relația dintre agricultura tradițională și agricultura integrată

5.1.1 Modelul de producție convențional, cel ecologic și cel integrat sunt legitime, prezintă diferențe și asemănări și reprezintă, în orice caz, opțiuni respectabile pentru producerea alimentelor.

5.1.2 Agricultura tradițională include unele dintre practicile sau tehnicile agriculturii integrate. De altfel, obligativitatea utilizării durabile a pesticidelor, din 2014, impusă de Directiva privind utilizarea durabilă a pesticidelor ⁽⁴⁾, în gestionarea integrată a combaterii dăunătorilor reprezintă încă un element similar al celor două modele de producție. Producția integrată marchează direcția în care, puțin câte puțin, se îndreaptă agricultura tradițională, fiind vorba de o influență pozitivă care trebuie menținută.

5.1.3 Cu toate acestea, producția integrată conferă, în orice caz, o considerabilă valoare adăugată ce decurge din decizia voluntară a producătorului de a alege un model care presupune o certificare riguroasă bazată pe controale stricte, ce necesită consultanță din partea unor specialiști cu înaltă calificare, formare personalizată, eficiență energetică și reducerea amprentei de carbon, utilizarea unor sisteme tehnologice pentru gestionarea riscurilor, fertilizare, tăiere, manipularea solului etc.

5.1.4 În prezent, numeroși agricultori se îndreaptă către producția integrată în vederea optimizării capacității de producție a exploatații lor, sporindu-se totodată fertilitatea solurilor, eliminându-se sau reducându-se reziduurile generate de pesticide și îmbunătățindu-se sănătatea culturilor ⁽⁵⁾.

5.1.5 Agricultura tradițională și cea ecologică sunt reglementate la nivel european, inclusiv prin intermediul unei etichete de calitate pentru agricultura ecologică. În schimb, agricultura integrată se desfășoară numai la nivelul statelor membre sau al regiunilor în condiții foarte eterogene și în contextul unui haos legislativ tot mai mare.

5.1.6 Dată fiind importanța crescândă a producției integrate, este justificată depunerea unor eforturi suplimentare pentru a face cunoscut acest model de producție în rândul cetățenilor europeni.

5.2 Rolul UE în dezvoltarea producției integrate

5.2.1 UE ar trebui să efectueze o analiză detaliată a producției integrate în Europa, care să permită cunoașterea situației sale actuale și a dezvoltării sale potențiale. Printre mecanismele de care dispune UE, ar fi deosebit de utilă elaborarea de către Comisie a unei comunicări care să abordeze provocările acestui model și rolul UE în acest sens.

5.2.2 Diversitatea reglementărilor naționale și regionale în privința producției integrate ridică chestiunea necesității unei armonizări, într-un fel sau altul, la scară comunitară, a legislației existente. În prezent, UE își concentrează sprijinul acordat producției integrate prin planurile de dezvoltare rurală și prin programele operative de OCM-uri, cum ar fi cele pentru fructe și legume. Noua PAC se va construi în funcție de propria sa durabilitate; astfel, devine logic ca producția integrată să-și aducă contribuția la structurarea practică a noii plăți ecologice, prin intermediul actelor delegate. Noua Asociație europeană pentru inovare poate, la rândul său, să ofere noi oportunități pentru acest model de producție ⁽⁶⁾.

5.2.3 Sistemele de agricultură ecologică sau de comerț echitabil au făcut, în trecut, obiectul unei dezbateri similare pentru a afla dacă este sau nu oportun să se legifereze în materie. Există în paralel multe mărci de calitate regionale sau naționale pentru a identifica producția integrată și, de aceea, se poartă o dezbateră deschisă în privința oportunității creării unei noi etichete la nivelul UE sau a simplificării celor existente. În prealabil, UE trebuie să informeze mai bine consumatorii în ce privește diversele tipuri de etichete existente, menite să pună în valoare calitatea și originea produsului.

⁽⁴⁾ Directiva 2009/128 de stabilire a unui cadru pentru acțiuni comunitare în vederea utilizării durabile a pesticidelor.

⁽⁵⁾ Potrivit planurilor de dezvoltare rurală, în Spania, majoritatea beneficiarilor sunt agricultorii cu exploatații de sub 10 hectare, aflate în special în zone cu dezavantaje specifice.

⁽⁶⁾ http://ec.europa.eu/agriculture/eip/index_en.htm

5.2.4 Sectorul producției integrate este divers și eterogen, însă reclamă la unison o serie de orientări comunitare minime în acest domeniu, care să confere coerență și o mai bună cunoaștere.

5.3 În căutarea unei mai bune comunicări între consumatori și agricultori

5.3.1 În prezent, producția integrată este în plin avânt, deoarece sunt tot mai mulți agricultorii care realizează necesitatea de a fi rentabili prin sporirea contribuției agriculturii la protecția mediului și la conservarea resurselor naturale. În ciuda interesului tot mai mare manifestat de sectorul agricol, se constată o necunoaștere de către societate a semnificației și a posibilei contribuții a producției integrate la un model de agricultură durabilă.

5.3.2 CESE constată că există lacune în difuzarea acestui model de producție și încurajează consolidarea formării agricultorilor și stimularea producătorilor în vederea lansării unor inițiative colective pentru protejarea mediului. Agricultorul trebuie să ofere consumatorilor o transparență maximă în legătură cu modalitățile sale de producție și să încerce să arate cum poate fi pusă în aplicare inovația în slujba agriculturii durabile. În multe țări din UE se desfășoară inițiative menite să îi apropie pe consumatori de realitatea unei exploatații agricole și să le sporească cunoștințele despre activitatea fundamentală pe care o reprezintă producția de alimente.

5.4 Către un nou standard de producție?

5.4.1 Gestionarea integrată a combaterii dăunătorilor reprezintă o componentă a producției integrate care va deveni obligatorie din 2014, așa cum prevede articolul 14 din Directiva 2009/128 privind utilizarea durabilă a pesticidelor. Această obligație impusă tuturor agricultorilor reprezintă un pas foarte important către dezvoltarea în UE a producției integrate și implică un nou standard de producție europeană în materie de combatere a dăunătorilor.

5.4.2 Cu toate că unele elemente clasice ale producției integrate devin încetul cu încetul obligatorii pentru practicile agricultorilor, acest lucru nu trebuie să denatureze caracterul voluntar al sistemului de producție integrată, în vederea facilitării integrării agricultorilor, în funcție de condițiile lor economice, de mediu sau geografice. Decizia unui agricultor de a trece la producția integrată presupune schimbări importante în forma sa de a gestiona exploatarea și, mai ales, investiții considerabile în consultanță tehnică, formare, controale, material și produse specifice.

Bruxelles, 26 februarie 2014

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind relațiile comerciale dintre UE și Maroc (aviz din proprie inițiativă)

(2014/C 214/03)

Raportor: dl **Pedro Narro**

Coraportor: dl **Juan Moreno**

La sesiunea plenară din februarie 2013, Comitetul Economic și Social European, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă cu privire la

Relațiile comerciale dintre UE și Maroc.

Secțiunea pentru relații externe, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 4 februarie 2014.

În cea de-a 496-a sesiune plenară, care a avut loc la 26 și 27 februarie 2014 (ședința din 26 februarie 2014), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 179 de voturi pentru, 3 voturi împotriva și 3 abțineri.

1. Concluzii

1.1 CESE ia notă de aprofundarea relațiilor comerciale dintre UE și Maroc. Cu toate acestea, solicită o participare mai intensă a societății civile la elaborarea și punerea în aplicare a acordurilor, și mizează pe o integrare efectivă și amplă a dezvoltării durabile.

1.2 CESE constată teama părții marocane ca noile acorduri comerciale cu UE să nu continue să afecteze negativ balanța sa comercială. La scepticismul crescând al societății civile din Maroc, UE trebuie să răspundă cu o strategie comercială care, pe lângă promovarea schimburilor de bunuri, să stabilească bazele pentru crearea de locuri de muncă decente și calificate, promovarea structurii asociative, consolidarea drepturilor lucrătorilor ⁽¹⁾ și protecția mediului.

1.3 Pentru a asigura respectarea normelor de dezvoltare durabilă în urma intrării în vigoare a acordului de liber schimb aprofundat și cuprinzător (*deep and comprehensive free trade agreement – DCFTA*), CESE îndeamnă DG Comerț din cadrul Comisiei Europene să insiste asupra includerii în acord a unui capitol dedicat dezvoltării durabile, care să prevadă mecanisme de monitorizare de către societatea civilă.

1.4 UE va putea valorifica întregul potențial al noului cadru comercial cu Marocul doar dacă se progresează pe calea protejării investițiilor și se garantează securitatea juridică a investitorilor. CESE semnalează că noul mecanism de soluționare a litigiilor comerciale reprezintă un stimulent în vederea instaurării unui climat de afaceri mai favorabil.

1.5 CESE insistă totuși asupra faptului că monitorizarea de către societatea civilă a capitolului dedicat dezvoltării durabile din DCFTA ar trebui să fie coordonată de Consiliul economic, social și de mediu din Maroc și de CESE, având în vedere că aceste organisme au reprezentativitatea și experiența necesare pentru a efectua această monitorizare.

1.6 UE și Marocul ar trebuie să urmărească exploatarea pe deplin a potențialului unui astfel de acord prin majorarea nivelurilor investițiilor în toate domeniile formării și în măsuri în favoarea egalității de gen, cât mai curând cu putință. Trebuie să se țină seama, în mod prioritar, de necesitățile specifice ale tinerilor, ale femeilor și ale persoanelor ce provin din zonele cele mai defavorizate. CESE consideră că programele de sprijin financiar ale UE trebuie să contribuie la continuarea progreselor în materie de drepturi ale omului, drepturi ale lucrătorilor și, de asemenea, la legislația în favoarea egalității.

1.7 Implementarea acordului de parteneriat pentru mobilitate încheiat între Maroc și UE va deschide noi perspective de dezvoltare în zonele cele mai vulnerabile dacă va dispune de un sprijin financiar solid, în vederea consolidării capacităților și a instrumentelor juridice și operaționale. Gestionarea fluxurilor de migrație și libera circulație a persoanelor pot fi îmbunătățite printr-o participare mai activă a organizațiilor societății civile.

⁽¹⁾ În conformitate cu dispozițiile Organizației Internaționale a Muncii (OIM).

1.8 Marocul mizează pe agricultură, ca unul dintre principalele motoare ale economiei sale. Noile oportunități pentru agricultura marocană pe piața europeană nu trebuie să afunde țara într-o dependență de exterior pentru materiile prime de bază, să ducă la deteriorarea biodiversității și la dispariția agriculturii familiale ⁽²⁾. Marocul și UE trebuie să coopereze pentru garantarea siguranței alimentare.

1.9 Negocierea în curs a acordului complet și detaliat de liber schimb trebuie să ducă la o apropiere a legislației marocane de acquis-ului comunitar. Acest proces va fi complex și va necesita o strânsă și continuă colaborare cu termene realiste în domenii atât de importante cum ar fi proprietatea intelectuală sau normele sanitare și fitosanitare.

1.10 CESE solicită ca actorii economici și sociali din Maroc și din UE să participe în mod mai activ la elaborarea, monitorizarea și dezvoltarea acordurilor comerciale. CESE propune ca, în acest cadru, să se înființeze un comitet consultativ mixt format din Consiliul economic, social și de mediu din Maroc și CESE, în temeiul articolului 85 din Acordul de asociere, pentru a permite societății civile organizate să monitorizeze impactul tuturor acestor acorduri dintre UE și Maroc, inclusiv impactul total al acordurilor comerciale dintre UE și Maroc. De asemenea, ar trebui consolidate relațiile directe dintre organizații similare din Maroc și din UE, sprijinind inițiativele acestora în domeniul dialogului social dintre lucrători și întreprinzători și în alte domenii.

2. Introducere

2.1 Între UE și Maroc există o intensă relație bilaterală care s-a concretizat în importante acorduri în care promovarea relațiilor comerciale reprezenta unul dintre pilonii principali. UE nu este doar principalul partener comercial al Marocului, ci și mizează pe această țară ca partener strategic prioritar pentru instaurarea democrației și a prosperității în zona mediteraneeană.

2.2 În mod tradițional, relația UE-Maroc s-a caracterizat prin negocieri intense și uneori problematice în ce privește accesul pe piață și liberalizarea progresivă a taxelor vamale. Multe dintre aceste discuții s-au axat pe agricultură, dar, în prezent, având în vedere liberalizarea aproape completă a capitolului agricol, s-a optat, prin noi instrumente, pentru o dinamică mai amplă, care vizează o îmbunătățire globală a climatului comercial.

2.3 Marocul a inițiat un proces complex pentru a se apropia de acquis-ul comunitar. Acest efort ar trebui să permită o mai bună valorificare a instrumentelor pe care le oferă noua politică europeană de vecinătate și un grad de integrare mai semnificativ. Regatul Marocului continuă să fie principalul destinatar al fondurilor europene în materie de cooperare tehnică și financiară.

2.4 Răspunsul UE la „primăvara arabă” s-a concentrat asupra promovării relațiilor comerciale cu patru țări din zona mediteraneeană: Egipt, Tunisia, Iordania și Maroc. UE a accelerat procesul de negociere cu Marocul și cu alți parteneri mediteraneeni, reorientând în același timp sensul acestuia în concordanță cu realitățile politice și sociale ale regiunii și revizuindu-și în profunzime strategia politică pentru întreaga zonă mediteraneeană.

2.5 La rândul său, Marocul a lansat o serie de reforme care au dat naștere unei noi Constituții care dorește să se adapteze la schimbările intervenite în regiunea mediteraneeană și să respecte criteriile europene pentru a avansa pe calea integrării. CESE este totuși de părere că provocările sunt în continuare imense, necesitând o acțiune pe termen lung continuă și coerentă.

2.6 Din această nouă perspectivă comercială, este absolut necesar să se reflecteze asupra modalității de a garanta participarea efectivă a societății civile din UE și din Maroc la elaborarea și punerea în aplicare a acordurilor comerciale, conform principiului implicării societății civile în alte acorduri comerciale recente încheiate de UE. Această reflecție comună trebuie să abordeze și includerea preocupărilor sociale și de mediu ale unei societăți care reclamă tot mai mult ca firul roșu al viitoarelor acorduri comerciale să fie durabilitatea.

⁽²⁾ A se vedea definiția FAO a agriculturii familiale. www.fao.org/family-farming-2014

3. O îndelungată tradiție a relațiilor comerciale dintre UE și Maroc.

3.1 UE este principalul partener comercial al Marocului, precum și principalul său investitor străin. La o distanță considerabilă se află mari puteri, cum ar fi SUA și China, care, în ultimii ani, au depus eforturi pentru intensificarea relațiilor comerciale cu un partener mediteraneean.

3.2 Marocul reprezintă o economie a serviciilor care, în ultimii ani, a depus eforturi considerabile în scopul diversificării sectoriale. Majoritatea schimburilor comerciale UE-Maroc au loc în sectorul produselor prelucrate, al utilajelor de transport și industriale, al alimentației și al materialelor chimice. Potențialul economiei marocane este foarte mare, însă, în ultimii ani, s-a constatat o reducere a creșterii economice.

3.3 Din UE, cel mai important partener comercial este Franța, urmat îndeaproape de Spania și de Regatul Unit, care investesc în special în sectoare cum ar fi cel al turismului, cel al serviciilor, cel bancar și cel al transporturilor. Deși criza economică internațională nu a devastat Marocul, această țară începe să sufere daune colaterale într-un context economic nesigur, iar acest lucru se observă în sectorul turismului, în cel al transporturilor sau al transferurilor de bani efectuate de emigranți. Cauzele problemelor economice, migratorii și de securitate în regiune sunt sărăcia și șomajul generalizat. Încetinirea economiei europene a contribuit și ea la această situație.

3.4 În ultimul deceniu s-au consolidat legăturile comerciale grație intrării în vigoare în 2000 a acordului de parteneriat și adoptării, în iulie 2005, a planului de acțiune ca parte integrantă a politicii europene de vecinătate. Statutul avansat acordat în 2008 a dat naștere unei faze de parteneriat mai ambițioase și mai ample. În 2012, a fost pus în practică un nou mecanism de soluționare a litigiilor comerciale. În același an, agricultura și pescuitul au făcut, fiecare în parte, obiectul unor acorduri comerciale controversate. În 2013, UE a inițiat negocierile cu Marocul pentru un acord privind protecția reciprocă a indicațiilor geografice, a cărui încheiere este așteptată de către părți înainte de 2014.

4. Primăvara arabă și dezvoltarea unei noi viziuni comerciale

4.1 Primăvara arabă a repus în mișcare o Uniune Europeană care încearcă să-și relanseze rolul în regiune printr-o profundă revizuire a acțiunilor, instrumentelor și relațiilor sale. Prin intermediul unor noi instrumente, UE a dorit să ofere un răspuns rapid și coordonat pentru a obține, printr-o liberalizare echilibrată și progresivă a comerțului, o zonă de pace și prosperitate în regiunea Mării Mediterane.

4.2 În mai 2012, Comisia a publicat o foaie de parcurs privind punerea în aplicare a politicii europene de vecinătate față de partenerii săi din regiunea mediteraneeană, în cadrul noii politici europene de vecinătate.

4.3 Promovarea relațiilor comerciale cu partenerii din zona mediteraneeană, în special cu Marocul, a devenit un obiectiv important pentru UE în cadrul acestei noi strategii, care vizează depășirea unui context politic și economic covârșit de incertitudini.

4.4 La 1 martie 2013, UE a declarat deschiderea oficială a procesului de negociere cu Marocul pentru un nou acord de liberalizare comercială ambițios și aprofundat. Obiectivul, după cum s-a dovedit și în cazul acordurilor similare negociate (dar încă nefinalizate) cu vecinii UE din cadrul Parteneriatului estic, îndeosebi Ucraina, Georgia și Moldova, este de a se trece „dincolo de frontiere” pentru a se asigura o coerență sporită în materie de reglementare între UE și anumite țări învecinate. Se dorește aprofundarea chestiunilor tradiționale legate de comerț și abordarea unor teme fundamentale pentru îmbunătățirea globală a climatului comercial (protecția investițiilor, achizițiile publice, servicii etc.), apropierea Marocului de normele pieței interne europene și aprofundarea chestiunilor specifice marginalizate în cadrul negocierilor precedente (proprietatea intelectuală, măsurile sanitare și fitosanitare etc.).

Comisia Europeană a recunoscut importanța capitolului privind durabilitatea socială și de mediu pentru încheierea acestui nou acord, având în vedere că a fost creat deja un precedent în fiecare dintre acordurile comerciale încheiate recent de UE. În alte numeroase avize, CESE a solicitat UE ca considerentele sociale și de mediu să fie și ele prioritare la negocierea acordurilor de liber schimb.

5. Aspectele comerciale ale dezvoltării durabile Negocierea UE-Maroc pentru un acord de liber schimb aprofundat și cuprinzător

5.1 Ultima etapă a relațiilor comerciale dintre UE și Maroc este marcată de deschiderea negocierilor pentru un acord de liber schimb aprofundat și cuprinzător. După eliberarea de povara taxelor vamale pentru agricultură și bunurile industriale, marele obiectiv este îmbunătățirea climatului de afaceri și apropierea legislației marocane de acquis-ul comunitar ⁽³⁾. Acest acord bilateral este extrem de important deoarece va reprezenta modelul ce va inspira acorduri similare între UE și unii dintre cei mai importanți parteneri din Sudul Mediteranei.

5.2 Comisia Europeană a hotărât să includă în negocieri un capitol specific dedicat dezvoltării durabile. De altfel, la solicitarea UE, societatea de consultanță ECORYS a elaborat o analiză a impactului privind capitolul „dezvoltare durabilă” ⁽⁴⁾ din acord.

5.3 Această analiză abordează chestiuni extrem de importante la care CESE dorește să contribuie în mod constructiv, astfel încât ambele părți ale negocierii să țină seama de faptul că comerțul trebuie pus în slujba dezvoltării durabile. În continuare sunt aprofundate unele dintre elementele indispensabile, în opinia CESE, pe care UE și Marocul trebuie să le aibă în vedere pentru ca aprofundarea relațiilor lor comerciale să se realizeze în armonie cu dezvoltarea economică, socială și de mediu.

Dezvoltare economică

5.4 Deficitul comercial al Marocului față de UE a crescut în ultimii ani, în oarecare măsură din cauza acordurilor de liberalizare comercială, ceea ce a stârnit un oarecare scepticism din partea Marocului față de „oportunitățile” noului acord. Experiența acordurilor prealabile cu SUA sau cu Turcia sporesc prudența și temerile legate de o dependență excesivă de resursele externe. Un sector emblematic cum este agricultura demonstrează o crescândă dependență a Marocului de importul de materii prime, cum ar fi laptele sau cerealele, ceea ce afectează negativ suveranitatea sa alimentară. Strategia comercială dintre ambele părți trebuie să promoveze **diversitatea productivă**.

5.5 Sectorul european continuă să reclame o mai mare protecție a investițiilor, care să aducă necesara securitate juridică, facilitând investițiile directe străine. Progresele din ultimii ani trebuie să se concretizeze în schimbări suplimentare în legislația marocană. Întreprinderile europene continuă să mizeze pe Maroc ca destinație pentru delocalizarea anumitor faze ale producției „off shore”. Sectoarele automobilului, aeronauticii și electronicii au fost pioniere, însă o reglementare transparentă și noi forme de colaborare cu întreprinderile naționale pot genera noi oportunități.

5.6 UE identifică un mare potențial astfel încât întreprinderile sale să beneficieze de noi oportunități în sectorul serviciilor și în cel financiar. La rândul său, Marocul solicită mai multă finanțare europeană pentru a înlesni acest proces complex de armonizare legislativă.

5.7 Adesea, beneficiile economice ale liberului schimb cu Marocul s-au concentrat în anumite sectoare sau zone ale țării, contribuind la marginalizarea teritoriilor mai dezavantajate. Analizele de impact trebuie să studieze în mod prioritar avantajele și riscurile pentru **nivelurile local sau regionale**.

Dezvoltarea socială

5.8 Noul avânt comercial nu poate duce la o pierdere a drepturilor lucrătorilor. Drepturile sindicale trebuie consolidate și trebuie construite bazele pentru crearea de **locuri de muncă decente și de calitate, în conformitate cu criteriile Organizației Internaționale a Muncii (OIM)**. Unul dintre punctele slabe tradiționale în relația comercială UE-Maroc a fost redusa creare de locuri de muncă.

5.9 UE și Marocul trebuie să investească în formare pentru ca de noile oportunități să poată beneficia categoriile cu slabă calificare, lucrătorii din zone defavorizate, tinerii și femeile. Promovarea spiritului întreprinzător, consolidarea cooperativelor și dezvoltarea IMM-urilor trebuie să reprezinte pilonul noii strategii în materie de formare. Trebuie promovate inițiativele legate de economia socială.

⁽³⁾ Se prevede ca, în 2015, Marocul să prezinte un plan de convergență legislativă cu acquis-ul comunitar.

⁽⁴⁾ *Trade sustainability impact assessment (TSIAs) in support of negotiations of DCFTAs between the EU and the Kingdom of Morocco and the Republic of Tunisia* [Evaluarea impactului comerțului asupra dezvoltării durabile, în perspectiva negocierilor privind instituirea unor acorduri de liber schimb aprofundat și cuprinzător între UE, Regatul Marocului și Republica Tunisia].

5.10 **Parteneriatul pentru mobilitate** între UE și Maroc⁽⁵⁾ este rezultatul unui efort intens depus de ambele părți pentru înlesnirea liberei circulații a persoanelor și a gestionării fluxurilor migratorii. CESE salută angajamentul UE și al Marocului de a conferi un rol mai pregnant organizațiilor societății civile în monitorizarea diverselor elemente asupra cărora părțile au căzut de acord.

5.11 Parteneriatul menționat trebuie să dea rezultate pentru îmbunătățirea schimburilor universitare reciproce, transferul de cunoștințe în domeniul cercetării și favorizarea fluxurilor culturale și turistice. Exodul de creiere reprezintă o problemă evidentă care trebuie să facă obiectul unor dispoziții specifice.

5.12 Sprijinul financiar al UE pentru înlesnirea convergenței legislative trebuie să favorizeze aplicarea practică a legislației în favoarea **egalității de gen și a drepturilor fundamentale**. Nu este suficientă multiplicarea instrumentelor destinate să ajute femeile, ci trebuie să se constate periodic progrese pe teren și să se sprijine activitățile desfășurate de organizațiile societății civile.

Dezvoltarea protecției mediului

5.13 **Conservarea resurselor naturale și respectarea biodiversității** nu intră în contradicție cu o mai mare dinamică comercială. Liberalizarea comerțului nu poate servi la intensificarea anumitor activități cu un potențial impact negativ asupra mediului. UE și Marocul trebuie să acorde prioritate armonizării progresive, cu termene determinate, în domeniul protecției mediului, în ciuda costului financiar pe care l-ar avea apropierea legislațiilor privind protecția sanitară și fitosanitară, gestionarea deșeurilor industriale sau poluarea apelor.

5.14 Analizele de impact privind durabilitatea pe care le efectuează UE în relația sa comercială cu Marocul nu depășesc nici în prezent marea lacună a acestor acorduri; **monitorizarea detaliată** a impactului lor asupra mediului, pe măsură ce avansează liberalizarea comercială. Este indispensabilă dotarea cu instrumente a societății civile din UE și din Maroc, pentru ca aceasta să-și sprijine autoritățile în sarcina dificilă de a menține realizarea creșterii economice și a intensificării comerciale fără a prejudicia necesara protecție a mediului.

5.15 Negocierea unui **acord de pescuit** între UE și Maroc⁽⁶⁾ ilustrează necesitatea ca orice tip de inițiativă comercială să respecte drepturile omului, durabilitatea mediului și interesele populațiilor locale afectate. Legitimitatea acestui tip de acorduri este posibilă doar dacă ele sunt însoțite de instrumente și indicatori care să le garanteze durabilitatea.

6. Chestiunea agricolă, amenințare sau oportunitate?

6.1 Sectorul agriculturii reprezintă un element important al structurii socioeconomice marocane. În 2012, el a reprezentat 15 % din PIB și continuă să fie principala sursă de locuri de muncă din țară, cu 43 % din forța de muncă și cu peste 78 % din locurile de muncă din zonele rurale. Salariul mediu în Maroc se situează între 0,55 și 0,65 euro/oră⁽⁷⁾, lucrătorii sezonieri nu sunt în măsură să beneficieze pe deplin de drepturile lucrătorilor, iar utilizarea copiilor drept mână de lucru persistă încă în exploatarea agricole marocane. Sectorul creșterii animalelor este la rândul său important pentru economia agricolă a Marocului, el reprezentând 30 % din valoarea adăugată agricolă și 20 % din forța de muncă rurală.

6.2 Pe de altă parte, industria alimentară joacă un rol strategic în economia marocană. Acest sector dispune de peste 1 700 de întreprinderi, ceea ce reprezintă un sfert din producția industrială totală a țării.

7. Acordul agricol UE-Maroc

7.1 Profunda relație agricolă dintre UE și Maroc a început odată cu semnarea Acordului euromediterranean de parteneriat între Comunitatea Europeană și Maroc, la 26 februarie 1996, acesta suferind modificări ulterioare datorită noilor acorduri. Ultima etapă s-a încheiat în 2012 cu un nou acord agricol ratificat cu majoritate de voturi de Parlamentul European.

7.2 Relația dintre părți, dacă ne referim numai la acordul agricol, a fost dificilă, în special cu țările din Sudul Europei, din pricina concurenței, îndeosebi în materie de fructe și legume, a polemilor legate de reducerea cotelor și a acuzațiilor de nerespectare a prețurilor de intrare la roșiile marocane în anumite perioade, acestea reprezentând produsul principal al acordului.

⁽⁵⁾ La 3 iunie 2013 s-a semnat la Bruxelles Declarația comună care stabilește un parteneriat pentru mobilitate între Regatul Marocului, Uniunea Europeană și statele sale membre.

⁽⁶⁾ La 24 iulie, Comisia Europeană și Regatul Marocului au semnat un nou acord de pescuit, care ar trebui să pună capăt unui an și jumătate de paralizare a flotei de pescuit europene în zonele de pescuit marocane. Parlamentul European va trebui să ratifice sau să respingă acordul, veghind la durabilitatea mediului.

⁽⁷⁾ Sursa: Federația Națională a Sectorului Agricol din Maroc (UMT).

7.3 CESE consideră că ar trebui introduse în Acordul agricol UE-Maroc criterii și clauze care să permită constatarea impactului deschiderii comerciale asupra ambelor părți, în special impactul în materie de mediu și drepturi ale lucrătorilor.

8. Planul Marocul verde

8.1 Contextul acordului agricol se completează cu alte două acțiuni viitoare strâns legate: Planul Marocul verde și așa-numitul „statut avansat”.

8.2 Planul Marocul verde la orizontul anului 2020, vizează sporirea valorii adăugate a produsului său intern brut (PIB) agrar și multiplicarea de patru ori a producției de ulei de măsline în 2020 pentru a se ajunge la 340 000 de tone; 3,7 milioane de tone de citrice în loc de 1,5, precum și 10 milioane de tone de fructe și legume față de 4,45 milioane actuale. Între timp, suprafața destinată cerealelor va trece de la o extensie totală de 5,3 milioane de hectare la 4,2 milioane ha. Guvernul marocan susține că dorește sporirea productivității, deși investițiile străine vor fi destinate sectorului fructelor și legumelor. Prioritatea marocană este de a îmbunătăți balanța comercială și, pentru aceasta, trebuie să sprijine exportul.

9. Statutul avansat

9.1 La 17 aprilie 2013 Comisia a publicat propunerea de decizie a Consiliului pentru planul de acțiune UE-Maroc de punere în aplicare a statutului avansat (2013-2017), în care se menționează în mod clar ca primă măsură în agricultură: „modernizarea și consolidarea capacităților sectorului agricol în cadrul liberalizării schimburilor reciproce și în conformitate cu perspectivele Planului Marocul verde”.

9.2 Acest plan de îmbunătățire agricolă prevăzut de statutul avansat beneficiază deja de finanțare UE care sunt destinate în mod direct și exclusiv sprijinirii pilonului al doilea al planului verde marocan. În ultimii 10 ani, UE a subvenționat Marocul cu 1 330 de milioane EUR ca fonduri de dezvoltare. Între 2011 și 2013 au fost angajate alte 565 milioane EUR, dintre care 70 de milioane EUR prin intermediul programului de sprijinire a politicilor din sectorul agricol (PAPSA), urmat de un al doilea program, cu 60 de milioane EUR. Aceste ajutoare ale UE sunt utilizate în parte pentru dezvoltarea arboriculturii mediteraneene, mai ales a cultivării măslinilor.

10. Siguranța alimentară

10.1 Toate aceste măsuri de dezvoltare a economiei agrare marocane vor duce cu siguranță la îndeplinirea obiectivelor primului pilon al planului verde: sporirea exporturilor de fructe și legume, mai ales a celor obținute prin irigații. Nu fără motiv rezultatele modelelor studiului de evaluare a impactului publicat de ECORYS la 17 octombrie 2013 demonstrează o posibilă expansiune a sectorului fructelor și legumelor și al produselor vegetale prelucrate grație DCFTA.

10.2 Acest efort demn de laudă depus de Maroc pentru a-și îmbunătăți eficiența agricolă intră în contradicție cu deficitul de terenuri arabile. Cerealele ocupă 65 % din suprafața agricolă, urmate de plantațiile de arbori fructiferi (citrice, măslini) cu 11 %, culturi industriale (sfecla de zahăr, trestia de zahăr) cu 4 %, leguminoase tot cu 4 % și legume (roșii, căpșuni, pepene galben etc.) cu 3 %. Fructele și legumele reprezintă piatra de temelie a exporturilor marocane.

10.3 Obstacolul în calea dezvoltării celui de-al doilea pilon al planului verde este considerabil: doar 12 % din pământ reprezintă teren agricol util, o mare parte din acesta necesitând irigații. Micile exploatații familiale de mai puțin de 5 hectare predomină în peisajul agricol (peste 70 % din totalul exploatațiilor marocane ocupă mai puțin de o treime din suprafața agricolă).

10.4 În Maroc, tranziția de la agricultura bazată pe cereale la agricultura intensivă sporește salinizarea – care, de altfel, nu este străină pe țărmul nordic al Mediteranei –, afectând peste 5 % din suprafața țării. UE trebuie să întreprindă acțiuni pentru a contribui la asigurarea unui echilibru între cele două pilone ale planului verde și pentru promovarea unei agriculturi pentru micii proprietari, ea fiind în prezent în complet dezechilibru față de agricultura destinată exportului, la care nu au acces majoritatea producătorilor marocani. Următorul program de proiecte-pilot pentru dezvoltarea rurală „ENPARD” în Maroc le poate deschide și acestora noi oportunități.

11. Rolul societății civile

11.1 Reforme, libertatea de asociere și societatea civilă

11.1.1 În unele țări din zonă nu se poate vorbi de libertate de asociere, mai mult sau mai puțin consolidată, decât începând cu actualele tranziții democratice, însă în Maroc existau dinainte de actualele reforme asociații independente ale lucrătorilor, ale întreprinzătorilor și ale altor categorii ale societății civile, care se bucurau de libertate de acțiune, fiind totuși limitate și restrânse de puterea politică.

11.1.2 Reformele realizate în ultimii ani au îmbunătățit această situație, drept care liberalizarea politică a Marocului este dată adesea ca exemplu de urmat în țările arabe. Cu toate acestea, încă există domenii care ar putea fi îmbunătățite.

11.1.3 Organizațiile societății civile trăiesc o etapă de înflorire, deși mulți activiști se plâng de persistența barierelor administrative, îndeosebi în ce privește procedura de înregistrare a asociațiilor.

11.1.4 Dintre instrumentele instituționale adoptate în cadrul reformei politice merită menționată crearea Consiliului economic, social și de mediu din Maroc, instituit în februarie 2011, care are funcții consultative și de consultanță pe lângă guvern, Camera reprezentanților și Camera consilierilor, în materie de orientări economice, de mediu și de formare profesională. Alte funcții ale CESE sunt cele de a promova și a consolida relațiile dintre agenții economici și sociali.

11.1.5 Există unele asociații care nu sunt reprezentate în CESE, dar care se bucură de un prestigiu dovedit în domeniul protecției drepturilor femeilor, al drepturilor omului în general sau în cel al combaterii corupției.

11.1.6 Alte organe consultative reglementate de Constituție sunt: Consiliul național al drepturilor omului, Observatorul central al prevenirii corupției, Consiliul tineretului, Consiliul comunității marocane în străinătate, Consiliul concurenței, Consiliul de securitate. Se află în curs de instalare Consiliul de justiție, Consiliul familiei, Consiliul de paritate și Consiliul Național al limbilor și al culturii marocane.

11.2 Participarea societății civile europene și marocane la acordurile UE-Maroc

11.2.1 Așa cum s-a semnalat în avizul anterior al CESE privind Marocul ⁽⁸⁾, negocierile pentru acordul de parteneriat au avut loc fără a se efectua o concertare suficientă între organizațiile economice și sociale.

11.2.2 Textul acordului de parteneriat în vigoare nu stabilește un mecanism concret de participare a societății civile la monitorizarea și dezvoltarea acestuia.

11.2.3 Acordul de parteneriat prevede la articolul 85 că organul său de conducere suprem, Consiliul de parteneriat, va lua măsuri pentru a facilita cooperarea dintre Comitetul Economic și Social European și omologul său instituțional din Maroc.

11.2.4 Dat fiind că CESE marocan este deja în funcțiune și că există o colaborare deplină cu CESE, ar fi de dorit ca ambele organe consultative să solicite Consiliului de parteneriat instituirea unui comitet consultativ mixt, care ar putea prezenta rapoarte și cereri Consiliului de parteneriat și Comitetului de parteneriat.

11.2.5 Comitetul consultativ mixt ar fi alcătuit din 6 reprezentanți ai CESE marocan și din 6 reprezentanți ai CESE al UE, și s-ar întruni de două ori pe an, locul de desfășurare a ședințelor alternând între Maroc și UE.

11.2.6 În mod similar, ar fi util să se instituie alte mecanisme pentru a completa participarea în cadrul relațiilor UE-Maroc, de exemplu în materie de dialog social între întreprinzători și lucrători.

Bruxelles, 26 februarie 2014

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

⁽⁸⁾ Avizul 264/2010; raportor: dna Margarita López Almendáriz.

III

(Acte pregătitoare)

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 496-A SESIUNE PLENARĂ A CESE, DIN 26 ȘI 27 FEBRUARIE 2014

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Consiliului de modificare a Directivei 2006/112/CE privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată în ceea ce privește o declarație standard privind TVA

[COM(2013) 721 final – 2013/0343(CNS)]

(2014/C 214/04)

Raportor: **dl Viliam PÁLENÍK**

La 8 noiembrie 2013, în conformitate cu articolul 113 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Consiliul a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de directivă a Consiliului de modificare a Directivei 2006/112/CE privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată în ceea ce privește o declarație standard privind TVA

COM(2013) 721 final – 2013/0343 (CNS).

Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 13 februarie 2014.

În cea de-a 496-a sesiune plenară, care a avut loc la 26 și 27 februarie 2014 (ședința din 26 februarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 130 de voturi pentru, 1 vot împotriva și 5 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE salută introducerea unei declarații standard privind TVA. Este un instrument nou, care, dacă este bine pus în aplicare, ar putea reduce birocrăția pentru întreprinderile din UE, permițând astfel exploatarea potențialului pieței unice și îmbunătățirea eficienței colectării impozitelor și a luptei împotriva evaziunii fiscale. Totodată, Comitetul solicită Comisiei să își continue eforturile legate de punerea în aplicare.

1.2 CESE sprijină standardizarea maximă a modului și a formei în care se poate depune o declarație standard privind TVA, care va avea drept rezultat reducerea birocrăției, în special pentru întreprinderile care operează la nivel internațional, făcându-le astfel mai competitive. Prevenirea denaturării concurenței va împiedica, de asemenea, pierderea locurilor de muncă. Cu toate acestea, această propunere constituie doar un prim mic pas în abordarea multiplelor diferențe dintre statele membre în ceea ce privește regulile și formalitățile referitoare la TVA. Costurile și beneficiile modificării sistemului de raportare în materie de TVA (și a procedurilor interne) pentru întreprinderi – mai ales pentru IMM-uri – trebuie bine analizate.

1.3 CESE amintește propunerea anunțată de Comisie în programul său de lucru pe 2014 intitulată „Către un sistem TVA definitiv” și subliniază că multiplele diferențe dintre statele membre în ceea ce privește regulile și formalitățile referitoare la TVA se datorează diferitelor posibilități prevăzute în Directiva privind TVA-ul. CESE salută propunerea prezentată, care constituie un prim și foarte necesar pas în direcția eficientizării luptei împotriva evaziunii și fraudei fiscale și a reducerii birocrăției implicate de aplicarea directivei. În cadrul lucrărilor referitoare la realizarea unui sistem TVA definitiv, trebuie să se țină seama de impactul asupra sistemelor de raportare și de schimbările de la nivelul procedurilor interne (crearea unor costuri suplimentare pentru întreprinderi și autorități).

1.4 CESE sprijină inițiativa Comisiei în ceea ce privește stabilirea detaliilor tehnice, a procedurilor și a definițiilor, precum și metodele de depunere electronică a declarațiilor standard privind TVA. Este preocupat însă de încercarea de a utiliza procedura de comitologie și pentru stabilirea principiilor referitoare la realizarea de corecturi la declarație. Propune, prin urmare, ca detaliile acestei operații să fie stabilite în versiunea finală a directivei.

1.5 CESE solicită Comisiei să explice mai clar anumite aspecte ale propunerii, în special posibilitatea ca statele membre să colecteze plăți intermediare ale TVA-ului, extinzând totodată termenul de depunere a declarației de TVA la un trimestru pentru microîntreprinderile cu o cifră de afaceri sub 2 000 000 EUR, precum și reducerea capacităților administrative necesare pe care aceasta o va implica pentru administrațiile fiscale ale statelor membre.

1.6 CESE susține principiul „o singură dată”, prin care s-ar asigura că întreprinderile furnizează anumite informații autorităților naționale doar o singură dată. Datele ar trebui colectate într-un mod care să le permită autorităților naționale să le utilizeze atât pentru control (prevenirea evaziunii și fraudei fiscale), cât și în scopuri statistice. Astfel, s-ar evita impunerea unei duble obligații asupra întreprinderilor de a completa formulare și declarații privind TVA diferite.

1.7 CESE recomandă mai buna aplicare de către statele membre a mecanismelor care contribuie la îmbunătățirea funcționării mediului de afaceri, în special în ceea ce privește obligativitatea plății taxei abia după ce factura a fost plătită de către achizitor, evitându-se astfel o situație în care întreprinderile cinstite ar împrumuta efectiv statul, precum și menținerea unor termene adecvate pentru restituirea deducerilor excesive de TVA. În opinia CESE, introducerea unor astfel de mecanisme nu trebuie să genereze o birocrație suplimentară.

1.8 CESE consideră că este absolut importantă și inițierea de către Comisie a standardizării efective a calendarelor și termenelor pentru întreaga gamă de plăți care au legătură cu TVA (tranșe, plata taxei, restituirea sumelor plătite în plus) și pentru corecturile efectuate pe declarațiile privind taxa, astfel încât să fie îndeplinite integral obiectivele propunerii.

2. Context

2.1 Reducerea birocrației, în special în beneficiul IMM-urilor, este o chestiune importantă, înainte de toate pentru că le permite întreprinderilor să se concentreze pe derularea efectivă a afacerilor. CESE salută propunerea de directivă, care are drept scop promovarea competitivității internaționale a întreprinderilor din UE și îmbunătățirea funcționării pieței unice. Beneficiile pe care aceasta le-ar avea asupra operațiilor întreprinderilor se pot reflecta ulterior în câștiguri pentru colectarea taxelor, bugetele naționale și alte bugete din sectorul public, finanțarea pentru coeziunea socială, o mai bună accesibilitate a serviciilor publice și o administrație publică mai eficientă. Se așteaptă ca impactul său de ansamblu să fie benefic pentru cetățeanul de rând al Uniunii Europene, precum și pentru IMM-uri.

2.2 Așa cum se afirmă în propunerea Comisiei, taxa pe valoarea adăugată (TVA) furnizează în medie aproximativ 21 % din veniturile fiscale naționale, reprezentând astfel o sursă importantă de venituri pentru bugetele statelor membre. Cu toate acestea, Comisia estimează că aproximativ 12 % din încasările potențiale de TVA rămân necollectate în fiecare an. Este, prin urmare, esențial ca UE și statele sale membre să încerce să eficientizeze colectarea TVA și combaterea fraudei și a evaziunii fiscale, sprijinind totodată orice inițiativă care contribuie la menținerea locurilor de muncă.

2.3 Dacă este pusă în aplicare în mod adecvat, această propunere de directivă, care urmărește introducerea unei declarații standard privind TVA, ar putea îmbunătăți eficiența colectării taxelor și a combaterii fraudei fiscale. Poate, de asemenea, contribui la abordarea dificultăților cu care se confruntă întreprinderile care exportă în interiorul pieței unice a UE.

2.4 În prezent, armonizarea declarațiilor privind TVA este minimă, iar statele membre țin seama de particularitățile proprii atunci când decid ce trebuie inclus în aceste declarații. Din cauza modului în care este configurat în prezent sistemul de declarații privind TVA, întreprinderile care operează la nivel internațional trebuie să suporte costuri suplimentare din cauza birocrației complicate și a formularelor de declarație în diferite limbi. CESE sprijină armonizarea maximă a modului în care sunt completate declarațiile privind TVA.

2.5 Scopul actualei propuneri este de a introduce o declarație standard privind TVA pentru a le facilita tuturor întreprinderilor derularea afacerilor și a reduce birocrația. Întreprinderile și-au exprimat susținerea față de această idee, iar IMM-urile solicită să nu trebuiască să completeze declarații atât de des. Conform estimărilor PwC⁽¹⁾, economiile nete ale UE-27 care ar rezulta din reducerea birocrației și introducerea unei declarații standard obligatorii privind TVA pentru toate statele membre s-ar cifra la 17,2 miliarde EUR.

⁽¹⁾ PwC (2013): *Study on the feasibility and impact of a common EU standard VAT return* (Studiu privind fezabilitatea și impactul unei declarații standard privind TVA comune la nivelul UE).

2.6 În timp ce armonizarea declarațiilor privind TVA ar însemna economii pentru întreprinderi, pentru administrațiile fiscale naționale ar implica o investiție unică suplimentară. Conform studiului PwC (2013), cheltuielile administrațiilor fiscale pentru echipamentele IT necesare pentru punerea în aplicare a declarației standard privind TVA s-ar situa între 800 de milioane și 1 miliard EUR. Pe termen mediu și lung, aceste cheltuieli vor fi compensate de creșterea eficienței colectării taxelor și a combaterii fraudei și evaziunii fiscale. Totodată, ar trebui subliniat că punerea în aplicare a propunerii va implica, de asemenea, costuri inevitabile pentru contribuabili (schimbarea software-ului de contabilitate).

3. Observații generale

3.1 CESE salută propunerea de directivă a Consiliului privind introducerea unei declarații standard privind TVA. Aceasta ar îmbunătăți mediul de afaceri pe piața unică a UE prin reducerea birocrăției și simplificarea completării declarațiilor privind TVA în diferite țări. Existența unui formular unic pentru declarația privind TVA în toate statele membre le va facilita persoanelor impozabile derularea de operațiuni pe mai multe piețe și va ajuta piața unică să devină mai competitivă.

3.2 CESE consideră că acesta este un demers corect care trebuie întreprins pentru a preveni denaturarea concurenței, pentru a contribui la menținerea locurilor de muncă și pentru a îmbunătăți mecanismele de control atunci când administrațiile fiscale fac schimb de informații între ele și cu întreprinderile. Introducerea unei declarații standard privind TVA va face acest obiectiv realizabil. Solicitarea de informații suplimentare – în afara celor prevăzute în propunere – ar trebui să fie permisă doar atunci când informațiile solicitate sunt esențiale pentru controlul fiscal și combaterea evaziunii și fraudei fiscale.

3.3 Trebuie spus că modificarea propusă reprezintă o schimbare complexă, care nu va afecta doar contribuabilii, ci și administrațiile fiscale din toate statele membre și va necesita o schimbare în conținutul și forma declarațiilor lor actuale privind TVA, în special în ceea ce privește depunerea declarațiilor online. CESE dorește să scoată în evidență în mod special propunerea „Către un sistem TVA definitiv” și atrage atenția Comisiei că obiectivele acesteia ar trebui preluate, în special la punerea în aplicare a prezentei propuneri, astfel încât aspectele referitoare la declarația unică privind TVA să nu trebuiască modificate radical.

3.4 CESE subliniază că, dacă se delegă Comisiei competența de a stabili detaliile tehnice, în anumite cazuri pot exista dificultăți în ceea ce privește integrarea declarației standard privind TVA în sistemele administrațiilor fiscale, întrucât sistemele utilizate pentru colectarea și prelucrarea declarațiilor privind TVA sunt diferite. CESE sprijină acele părți din articolul 255a propus în directiva Comisiei care prevăd transferul următoarelor competențe către Comisie: stabilirea detaliilor tehnice [litera (a)], stabilirea definițiilor și a procedurilor [litera (b)] și metodele electronice de securitate [litera (d)]. CESE atrage atenția asupra posibilității de a utiliza măsuri nelegislative, cum ar fi o abordare voluntară sau exemple de bune practici, în vederea îndeplinirii obiectivelor propunerii. Dacă se conferă competențe Comisiei, CESE ar dori să fie consultat la redactarea detaliilor articolului 255a, astfel încât să poată lua poziție.

3.5 O declarație standard privind TVA le va permite statelor membre să schimbe rapid informații și poate fi benefică pentru reducerea fraudei. Poate, de asemenea, contribui la eficientizarea colectării taxelor și a consolidării bugetului.

3.6 CESE salută depunerea declarației prin mijloace electronice, însă evidențiază posibilitatea unor complicații pentru anumite state membre în ceea ce privește simplificarea colectării și prelucrarea datelor din declarațiile privind TVA și din declarația standard propusă privind TVA. Aceasta poate duce, de asemenea, la creșterea costurilor pentru unele întreprinderi și, prin urmare, acestea ar trebui să aibă opțiunea de a completa o declarație pe hârtie, cu condiția ca astfel să nu se îngreuneze prevenirea evaziunii și fraudei fiscale.

4. Observații specifice

4.1 Întreprinderile cu o cifră de afaceri sub 2 000 000 EUR sau echivalentul acesteia în moneda națională sunt eligibile pentru a depune declarații trimestriale. CESE consideră că acest prag este prea ridicat pentru anumite state membre și propune să se prevadă posibilitatea reducerii sale, astfel încât statele membre să poată ține seama de caracterul specific al mediului de afaceri. În ceea ce privește modificările propuse la articolul 206, autorizarea declarațiilor trimestriale ar putea dăuna fluxurilor de numerar la bugetele sectorului public în anumite state membre. Din acest motiv, CESE sugerează Comisiei să rețină opțiunea utilizării plății în tranșe a TVA pentru a compensa potențiala nerealizare a veniturilor preconizate din TVA cauzată de prelungirea perioadei de plată a taxei pentru un număr mare de contribuabili.

4.2 CESE se pronunță în favoarea standardizării datelor de bază în declarații și salută adăugarea la datele și informațiile existente a unei căsuțe pentru deducerea taxei. Comitetul salută eforturile Comisiei de a evita sarcinile birocratice suplimentare generate de punerea în aplicare a propunerii prin aplicarea doar a părții obligatorii a declarației standard privind TVA (conform articolului 250). CESE solicită Comisiei să oblige statele membre să permită completarea declarației standard privind TVA în oricare dintre limbile oficiale ale UE, pentru a reduce birocrăția.

4.3 CESE își exprimă sprijinul față de introducerea unei declarații standard privind TVA, care ar urma să aibă aceeași formă standard pentru toate statele membre. Din acest motiv, CESE propune ca declarația standard privind TVA să aibă două părți și ca statele membre să decidă dacă să utilizeze doar partea obligatorie în conformitate cu articolul 250 din propunerea de directivă sau să solicite și completarea datelor selectate în conformitate cu articolul 251. În același timp, este esențial să se permită administrațiilor fiscale să solicite informații suplimentare în cazurile în care aceste informații vor contribui la combaterea mai eficientă a evaziunii și fraudei fiscale. Posibilitatea solicitării unor informații suplimentare în decursul unei perioade limitate specificate în prealabil se va baza pe o cerere înaintă comitetului înființat în acest scop din cadrul Comisiei. CESE este de părere că aceste informații ar trebui să constituie o parte suplimentară a declarației standard privind TVA, astfel încât partea obligatorie (articolul 250) și partea opțională (articolul 251) să aibă o formă standard chiar dacă se aplică o derogare în ceea ce privește informațiile suplimentare solicitate persoanelor impozabile.

4.4 CESE salută propunerea de reducere a birocrăției pentru întreprinderi prin eliminarea obligației de a furniza informații fiscale de două ori, care rezultă din abrogarea articolului 261 al directivei. CESE solicită Comisiei să difuzeze exemple de bune practici pentru a încuraja statele membre să colecteze și să facă schimb de informații în mod eficient.

4.5 La punerea în aplicare a directivei modificate privind declarația standard privind TVA în forma sa finală, contribuabilii trebuie să aibă timp suficient să se informeze despre noul formular al declarației și să se familiarizeze cu acesta. CESE consideră că declarația standard privind TVA este o chestiune importantă și că, prin urmare, este imperios necesar să se găsească un echilibru între calitatea formei finale a directivei și rapiditatea cu care este aceasta pusă în aplicare. Ținând cont de observațiile de mai sus, Comitetul ar saluta un termen mai ambițios de punere în aplicare. În același timp, Comitetul solicită administrațiilor fiscale din statele membre să ofere contribuabililor tot sprijinul posibil pentru a se familiariza cu diversele elemente ale directivei, de exemplu oferind cursuri online de pregătire.

4.6 Trebuie subliniat că există o serie de prevederi legale în vigoare în statele membre (termene, reguli etc.) pentru restituirea TVA de care prezenta propunere nu ține suficient seama. Propunerea de directivă nu reușește să reflecte clar nici faptul că 1) statele membre au sisteme – legate de structura declarației privind TVA – pentru analizarea riscurilor, selecționarea întreprinderilor pentru control fiscal și descoperirea fraudei fiscale și 2) structura declarațiilor naționale privind TVA este adaptată circumstanțelor naționale. CESE solicită Comisiei să explice cât se poate de clar statelor membre că ar trebui să facă toate eforturile posibile pentru a îmbunătăți colectarea și schimbul de informații între autoritățile naționale (autorități vamale, institute de statistică etc.).

4.7 CESE susține principiul „o singură dată”, care ar garanta că întreprinderile furnizează aceleași informații doar o singură dată. În cazuri individuale justificate se pot colecta date detaliate, astfel încât să se poată realiza controalele esențiale pentru combaterea evaziunii și fraudei fiscale. Propunerea autorizează solicitarea de informații care vor permite derularea controalelor în cele mai bune condiții posibil. Ar trebui, de asemenea, să fie posibil să se utilizeze în informațiile furnizate scopuri statistice, eliberând astfel întreprinderile de obligația de a furniza aceleași informații mai multor organe, în diferite documente și formate.

4.8 În opinia CESE, pentru a îmbunătăți funcționarea pieței unice a UE, administrațiile fiscale ar trebui să restituie TVA la intervale de timp adecvate și să mențină totodată lupta împotriva evaziunii și fraudei fiscale la un nivel adecvat. Un rezultat similar s-ar putea obține în cazul IMM-urilor prin aplicarea mai eficientă a regulii care prevede că taxa devine exigibilă doar după ce a fost plătită factura. Astfel s-ar preveni situația nedorită în care întreprinderile care au fost victimele fraudei împrumută statul. Prin urmare, CESE solicită Comisiei să recomande statelor membre să aplice această regulă, care ar contribui la crearea unui mediu de afaceri transparent.

4.9 Prezenta propunere de directivă prevede delegarea către Comisie a competențelor de punere în aplicare în ceea ce privește corectarea declarațiilor privind TVA. Propunerea conferă totodată statelor membre dreptul să permită corectarea declarației standard privind TVA și să stabilească termene pentru realizarea acestor corecturi. Întrucât, în opinia CESE, impactul comitologiei asupra anumitor state membre este neclar în acest context, toate aspectele legate de corectarea declarației standard privind TVA ar trebui stabilite în propunerea de directivă însăși, iar aplicarea lor ar trebui să țină de competențele fiecărui stat membru în parte. În același timp, CESE solicită să participe activ la elaborarea actelor de punere în aplicare care au legătură cu directiva examinată.

Bruxelles, 26 februarie 2014

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1215/2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială

[COM(2013) 554 final – 2013/0268 (COD)]

(2014/C 214/05)

Raportor: **dl Jorge PEGADO LIZ**

La 25 septembrie și, respectiv, la 8 octombrie 2013, în conformitate cu articolul 67 și articolul 81 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), Consiliul și, respectiv, Parlamentul European au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1215/2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială

COM(2013) 554 final – 2013/0268 (COD).

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 10 februarie 2014.

În cea de-a 496-a sesiune plenară, care a avut loc la 26 și 27 februarie 2014 (ședința din 26 februarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu unanimitate de voturi.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Propunerea de regulament⁽¹⁾ cu privire la care CESE a fost sesizat are ca obiect modificarea Regulamentului (UE) nr. 1215/2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială.

1.2 Propunerea urmărește un dublu obiectiv: pe de o parte, să permită compatibilitatea Acordului privind Curtea Unică în materie de Brevete sau „Acordul UPC”, încheiat la 19 februarie 2013, cu statutul Curții de Justiție din Benelux, modificat la 15 octombrie 2012⁽²⁾, și cu Regulamentul Bruxelles I (reformare); pe de altă parte, să soluționeze problema lipsei normelor comune de competență cu privire la pârâții cu domiciliul în statele din afara Uniunii Europene.

1.3 CESE susține inițiativa PE și a Consiliului, estimând-o indispensabilă pentru certitudinea și securitatea juridică a protecției unitare conferite prin brevet în Uniunea Europeană.

1.4 CESE nu poate decât să salute simplitatea celor patru noi dispoziții care ar trebui să fie inserate în Regulamentul Bruxelles I, considerându-le necesare, adecvate, justificate corespunzător și oportune.

1.5 Cu toate acestea, CESE își exprimă regretul că nu a fost sesizat, la momentul oportun, cu privire la propunerile de regulament de punere în aplicare a cooperării consolidate în domeniul creării unei protecții unitare prin brevet în Uniunea Europeană și la pachetul privind înființarea Curții Unice în materie de Brevete, având în vedere avizele pe care Comitetul a avut ocazia să le elaboreze pe aceste subiecte.

1.6 Cu întârzierea datorată lipsei unei consultări prealabile, CESE ridică totuși câteva probleme legate de structura și de modul de funcționare a Curții, care, consideră el, necesită încă o reflecție aprofundată. Astfel, Comitetul:

- insistă asupra faptului că taxele percepute trebuie să fie clare și transparente, iar aplicarea lor nu trebuie să pună în pericol în niciun fel dreptul privind accesul la justiție;
- recomandă eliminarea sau modificarea substanțială a articolului 14 alineatul (2);
- subliniază necesitatea ca judecătorii selectați să dispună de o pregătire profesională de înaltă calitate.

⁽¹⁾ COM(2013) 554 final.

⁽²⁾ A se vedea textul Hotărârii Consiliului de Miniștri al Uniunii Economice Benelux din 8 decembrie 2011 de instituire a unui protocol de modificare a Tratatului din 31 martie 1965 privind instituirea și statutul Curții de Justiție din Benelux M (2011) 9, precum și textul acestui protocol, încheiat la Luxembourg la 15 octombrie 2012, din Bulletin Benelux, anul 2012, nr. 2, din 15.11.2012, la http://www.benelux.int/wetten/Publicatieblad/Publicatieblad_2012-2_fr.pdf. A se vedea de asemenea textul original al tratatului din 31 martie 1965, astfel cum a fost modificat prin protocoalele din 10 iunie 1981 și 23 noiembrie 1984 la <http://www.courbeneluxhof.be/fr/basisdocumenten.asp>.

2. Context istoric

2.1 Propunerea Comisiei adresată PE și Consiliului reprezintă ultimul episod al îndelungatei saga a „brevetului european cu efect unitar”.

2.2 Instituirea unui brevet care să confere o protecție juridică uniformă în cadrul Uniunii Europene era așteptată încă din anii '60. Au urmat numeroase tentative și numeroase eșecuri.

2.2.1 Acest parcurs sinuos a fost totuși marcat de un succes parțial, crearea brevetului european prin Convenția de la Munchen semnată la 5 octombrie 1973, care a instituit totodată procedura comună de depunere a brevetului european la Oficiul European de Brevete (OEB).

Regimul juridic aplicabil acestui brevet european se traduce însă în tot atâtea regimuri naționale câte state sunt desemnate de către depunătorul acestuia. Astfel se explică de ce statele, instituțiile și utilizatorii solicită de atât de mult timp un sistem simplu de protecție uniformă prin brevet în Uniunea Europeană.

2.2.2 Au văzut lumina zilei și numeroase tentative de creare a așa-numitului „brevet comunitar”, iar ulterior „brevet al Uniunii Europene”, care au fost menite eșecului. De exemplu, Convenția de la Luxemburg din 1975 privind brevetul comunitar nu a intrat niciodată în vigoare, din cauza lipsei acordului dintre state.

2.2.3 Abia în 2000 dezbaterile privind viitorul brevet comunitar au fost relansate de Consiliul European, cu ocazia Congresului de la Lisabona, care a anunțat un program general destinat sporirii competitivității întreprinderilor europene. Imediat după această reuniune, Comisia Europeană a prezentat o propunere de regulament, al cărui obiectiv era de a crea un nou titlu unitar în domeniul proprietății industriale, și anume brevetul comunitar⁽³⁾.

2.2.4 În 2003, statele membre convin asupra unei abordări politice comune, fără însă a ajunge la un acord final cu privire la regimul lingvistic⁽⁴⁾. În urma unei ample consultări desfășurate în 2006, Comisia a publicat în aprilie 2007 o comunicare care reiterează angajamentul în favoarea unui brevet comunitar⁽⁵⁾, urmată, în iulie 2008, de o comunicare privind „o strategie a drepturilor de proprietate industrială pentru Europa”⁽⁶⁾, și a relansat negocierile cu statele membre.

2.2.5 În lipsa consensului și ca urmare a deciziei Consiliului din 10 martie 2011, Comisia a propus, la 13 aprilie 2011⁽⁷⁾, instituirea unui brevet european cu efect unitar în cadrul unei cooperări consolidate. Toate statele membre, cu excepția Italiei și Spaniei, au acceptat această soluție⁽⁸⁾.

2.3 „Pachetul în materie de brevete” conține două regulamente – Regulamentul (UE) nr. 1257/2012 de punere în aplicare a unei cooperări consolidate în domeniul creării unei protecții unitare prin brevet și Regulamentul (UE) nr. 1260/2012 al Consiliului de punere în aplicare a unei cooperări consolidate în domeniul creării unei protecții unitare prin brevet în ceea ce privește dispozițiile aplicabile în materie de traducere⁽⁹⁾ – și un acord internațional care pune bazele creării unei protecții unitare prin brevet în Uniunea Europeană.

⁽³⁾ JO C 337 din 28.11.2000.

⁽⁴⁾ Deși foarte aproape de un acord asupra problemelor încă deschise, în cadrul reuniunii sale din noiembrie 2003 (a se vedea MEMO/03/245), Consiliul Competitivitate nu a reușit să se înțeleagă asupra termenului de depunere a traducerilor cererilor de brevet.

⁽⁵⁾ COM(2007) 165 final.

⁽⁶⁾ COM(2008) 465 final.

⁽⁷⁾ Decizia Consiliului 2011/167/UE de autorizare a unei cooperări consolidate în domeniul creării unei protecții prin brevet unitar.

⁽⁸⁾ Trebuie să reamintim că, la 22 martie 2013, Spania și Italia au intentat la CJUE o acțiune în anularea regulamentelor de punere în aplicare a cooperării consolidate în domeniul creării unei protecții unitare conferite prin brevet (C-146/13 și C-147/13), care a fost respinsă printr-o hotărâre a CJUE din 16 aprilie 2013.

⁽⁹⁾ JO L 361, 31.12.2012.

2.4 Curtea Unică în materie de Brevete este instituită printr-un acord internațional încheiat între 25 de state membre (cu excepția Spaniei și Poloniei), semnat la 19 februarie 2013, cu ocazia Consiliului Competitivitate⁽¹⁰⁾ și „în afara cadrului instituțional al UE”⁽¹¹⁾ și va fi competentă să trateze litigiile referitoare la viitoarele brevete unitare și la brevetele europene „clasice”, existente în prezent⁽¹²⁾.

2.4.1 Este vorba de o instanță *ad-hoc* specializată, cu antene locale și regionale în UE. În locul procedurilor desfășurate în paralel în fața instanțelor naționale, justițiabilii ar trebui să beneficieze de o hotărâre rapidă și de foarte bună calitate, valabilă în toate statele membre în care este valabil brevetul.

2.4.2 Consiliul European din iunie 2012 a decis ca sediul diviziei centrale a Tribunalului de Primă Instanță să fie la Paris, iar cel al secțiunilor acestuia, la Londra, respectiv München⁽¹³⁾.

2.4.3 Odată cu acest nou sistem, va fi creat un ghișeu unic pentru depunerea brevetelor europene cu efect unitar pe teritoriul statelor angajate în cooperarea consolidată, precum și o instanță dotată cu competențe multiple acoperind acțiuni în contrafacere, acțiuni în constatarea inexistenței contrafacerii, acțiuni vizând obținerea de măsuri provizorii și de conservare, ordine judecătorești, acțiuni în anularea brevetelor etc. Ea va fi totodată competentă să examineze chestiunile ridicate în temeiul articolului 32.1 (i) referitor la deciziile OEB.

2.5 CESE s-a numărat printre primii care au solicitat instituirea unui brevet european, și a sprijinit încă de la început această idee, fie ca răspuns la sesizările pe teme legate de proprietatea industrială și piața internă⁽¹⁴⁾, fie prin intermediul avizelor din proprie inițiativă sau al avizelor exploratorii⁽¹⁵⁾.

2.5.1 De asemenea, CESE a emis avize când a fost sesizat să se pronunțe cu privire la două propuneri de decizie a Consiliului, una „privind atribuirea de competență Curții de Justiție pentru a se pronunța cu privire la litigiile legate de brevetul comunitar”⁽¹⁶⁾ și cealaltă, „privind instituirea Curții pentru brevetul comunitar și recursurile formulate la Tribunalul de Primă Instanță”⁽¹⁷⁾.

2.6 În schimb, CESE nu a fost sesizat cu privire la „pachetul în materie de brevete” (propunerile de regulament care s-au concretizat în Regulamentul (UE) nr. 1257/2012, în Regulamentul (UE) nr. 1260/2012 din 17 decembrie 2012⁽¹⁸⁾ și în proiectul de acord privind Curtea Unică în materie de Brevete, încheiat la 19 februarie 2013⁽¹⁹⁾).

3. Propunerea Parlamentului European și a Consiliului

3.1 În articolul 89, Acordul privind Curtea Unică în materie de Brevete (UPC) prevede că acesta va intra în vigoare:

a) la 1 ianuarie 2014

sau

⁽¹⁰⁾ PE și-a dat acordul cu o zi înainte. Astfel, raportul dlui Bernhard Rapkay, referitor la regulamentul de instituire a brevetului unitar, a fost aprobat cu 484 de voturi pentru, 164 de voturi împotriva și 35 de abțineri (pentru acest text, procedura este cea de codecizie); rezoluția dlui Raffaele Baldassarre referitoare la regimul în materie de traducere, a fost aprobată cu 481 de voturi pentru, 152 împotriva și 49 de abțineri (pentru acest text, Parlamentul European nu are decât un rol consultativ); și, în sfârșit, rezoluția dlui Klaus-Heiner Lehne a fost aprobată cu 483 de voturi pentru, 161 împotriva și 38 de abțineri. Această rezoluție privind sistemul jurisdicțional pentru litigiile în materie de brevete este un text nelegislativ.

⁽¹¹⁾ A se vedea documentul 16351/12+COR 1 și documentul 6590/13 PRESSE 61 din 19.02.2013 al Consiliului.

⁽¹²⁾ JO C 175, 20.6.2013.

⁽¹³⁾ Articolul 7 din Acordul privind Curtea Unică în materie de Brevete.

⁽¹⁴⁾ A se vedea avizele: JO C 155, 29.5.2001, p. 80; JO C 61, 14.3.2003, p. 154; JO C 256, 27.10.2007, p. 3; JO C 306, 16.12.2009, p. 7; JO C 18, 19.1.2011, p. 105; JO C 376, 22.12.2011, p. 62; JO C 68, 6.3.2012, p. 28; JO C 234, 30.9.2003, p. 55; JO C 234, 30.9.2003, p. 76; JO C 255, 14.10.2005, p. 22; JO C 93, 27.4.2007, p. 25; JO C 204, 9.8.2008, p. 1; JO C 77, 31.3.2009, p. 15; JO C 132, 3.5.2011, p. 47; JO C 9, 11.1.2012, p. 29; JO C 24, 28.1.2012, p. 99; JO C 76, 14.3.2013, p. 24.

⁽¹⁵⁾ A se vedea avizele: JO C 100, 30.4.2009, p. 65; JO C 44, 11.2.2011, p. 68; JO C 143, 22.5.2012, p. 17; JO C 299, 4.10.2012, p. 165; CESE3154/2013 (încă nepublicat în JO).

⁽¹⁶⁾ JO C 112, 30.4.2004, p. 81.

⁽¹⁷⁾ JO C 112, 30.4.2004, p. 76.

⁽¹⁸⁾ Propunerile COM(2011) 215/3 final și COM(2011) 216/3 final, din 13.4.2011.

⁽¹⁹⁾ Proiectul de acord privind Curtea Unică Europeană în materie de Brevete și proiectul de statut – textul final revizuit de Președinție 16074/11, din 11.11.2011.

b) în prima zi a celei de-a patra luni de la data depunerii celui de-al treisprezecelea instrument de ratificare sau de aderare, în conformitate cu articolul 84, inclusiv de către cele trei state membre în care și-au produs efectele cel mai mare număr de brevete europene în cursul anului care precedă anul în care se semnează acordul (Germania, Franța și Regatul Unit)

sau

c) în prima zi a celei de-a patra luni de la data intrării în vigoare a modificărilor Regulamentului (UE) nr. 1215/2012 referitoare la relația acestuia din urmă cu acordul,

fiind reținută data care survine mai târziu.

3.2 Obiectul prezentei propuneri a PE și a Consiliului este de a adopta modificările necesare la Regulamentul (UE) nr. 1215/2012, astfel încât, pe de o parte, să se garanteze compatibilitatea între Acordul UPC și regulamentul menționat și, pe de altă parte, să se soluționeze problema specifică a normelor de competență cu privire la pârâții având domiciliul în statele din afara Uniunii Europene ⁽²⁰⁾.

3.3 În același timp, având în vedere competențele paralele ale Curții de Justiție din Benelux în diverse domenii, printre care și dreptul proprietății intelectuale, după adoptarea protocolului din 15 octombrie 2012 care modifică textul tratatului din 31 mai 1965 privind instituirea și statutul Curții de Justiție din Benelux, propunerea consideră, de asemenea, că protocolul menționat impune, pe de o parte, modificarea Regulamentului Bruxelles I (reformare) și, pe de altă parte, soluționarea problemei lipsei normelor comune de competență cu privire la pârâții având domiciliul în state din afara Uniunii Europene ⁽²¹⁾.

3.4 Astfel, textul care face obiectul analizei noastre propune următoarele modificări la Regulamentul (UE) nr. 1215/2012:

a) dispoziții cu privire la relația dintre Acordul UPC și protocolul la Tratatul Benelux din 1965, pe de o parte, și Regulamentul Bruxelles I, pe de altă parte;

b) dispoziții care completează normele de competență uniforme privind pârâții din statele terțe în cazul litigiilor civile și comerciale aduse în fața Curții Unice în materie de Brevete și a Curții din Benelux cu privire la domeniile care fac obiectul Acordului UPC sau al protocolului la Tratatul Benelux din 1965.

3.5 Aceste modificări implică în mod concret adăugarea unei fraze noi la considerentul 14 și a patru noi dispoziții, și anume articolele 71a- 71d, la Regulamentul (UE) nr. 1215/2012.

4. Observații

4.1 Dintre cele trei condiții necesare pentru intrarea în vigoare a Acordului UPC, singura care depinde de o acțiune din partea instituțiilor UE este cea referitoare la modificările Regulamentului nr. 1215/2012 ⁽²²⁾, care a abrogat Regulamentul nr. 44/2001(Bruxelles I) ⁽²³⁾.

4.2 Modificările propuse sunt **necesare, adecvate, justificate corespunzător și oportune**.

Acestea sunt necesare din următoarele motive:

a) în primul rând, trebuia să se precizeze clar și explicit că Curtea Unică în materie de Brevete și Curtea de Justiție din Benelux trebuie să fie considerate „instanțe” în sensul Regulamentului nr. 1215/2012, pentru a asigura securitate juridică și previzibilitate pentru pârâții care pot fi aduși în fața acestor instanțe într-un stat membru diferit de cel desemnat pe baza dispozițiilor din prezentul regulament;

b) în al doilea rând, Curtea Unică în materie de Brevete și Curtea de Justiție din Benelux trebuie să fie în măsură să își exercite competența cu privire la pârâții care nu au domiciliul pe teritoriul unui stat membru. În plus, prezentul regulament ar trebui să precizeze cazurile în care Curtea Unică în materie de Brevete și Curtea de Justiție din Benelux pot exercita o competență subsidiară. Obiectivul acestei propuneri este evident: de a permite accesul la justiție și de a evita ca cele două curți să pronunțe hotărâri divergente cu privire la același subiect;

⁽²⁰⁾ Această propunere a fost transmisă tuturor parlamentelor naționale ale statelor membre UE la 17.9.2013, în conformitate cu principiul subsidiarității (SG-Grefe (2013)D/14401).

⁽²¹⁾ Curtea de Justiție din Benelux, înființată prin tratatul din 31 martie 1965, este o instanță comună a Belgiei, Luxemburgului și Țărilor de Jos, având rolul de a veghea la aplicarea uniformă a normelor comune în țările din Benelux în diferite domenii, inclusiv în domeniul dreptului de proprietate intelectuală. Or, protocolul din 15 octombrie 2012 permite să se confere competențe jurisdicționale suplimentare acestei curți, inserând domenii acoperite de Regulamentul Bruxelles I, în condițiile în care funcția sa inițială consta în a pronunța hotărâri preliminare privind interpretarea normelor comune în țările Benelux.

⁽²²⁾ JO L 351, 20.12.2012, p. 1; a se vedea avizul JO C 218, 23.7.2011, p. 78.

⁽²³⁾ JO L 12, 16.1.2001, p. 1; a se vedea avizul JO C 117, 26.4.2000, p. 6.

- c) dispozițiile cu privire la litispendență și conexitate din Regulamentul nr. 1215/2012 trebuie să se aplice nu numai în cazul în care sunt inițiate proceduri în fața instanțelor statelor membre în care se aplică acordurile internaționale menționate mai sus și în instanțele statelor membre în care aceste acorduri nu se aplică, ci și în cazul în care, pe timpul perioadei de tranziție menționate la articolul 83 alineatul (1) din Acordul privind Curtea Unică în materie de Brevete, procedurile privind anumite tipuri de litigii legate de brevetele europene, astfel cum sunt definite la articolul respectiv, sunt aduse în fața Curții Unice în materie de Brevete, pe de o parte, și în fața unei instanțe dintr-un stat membru care este parte contractantă la Acordul UPC, pe de altă parte;
- d) hotărârile Curții Unice în materie de Brevete și ale Curții de Justiție din Benelux trebuie să fie recunoscute și executate în statele membre care nu sunt părți contractante la acordurile internaționale respective în conformitate cu Regulamentul nr. 1215/2012;
- e) în sfârșit, hotărârile pronunțate de instanțele din statele membre care nu sunt părți contractante la acordurile internaționale respective trebuie să fie recunoscute și executate în continuare în celelalte state membre în conformitate cu Regulamentul nr. 1215/2012.

4.3 Modificările preconizate sunt **corespunzătoare în lumina obiectivelor definite**, și anume:

- a) clarificarea faptului că atât Curtea Unică în materie de Brevete, cât și Curtea din Benelux sunt „instanțe” în sensul Regulamentului Bruxelles I;
- b) detalierea modalităților de aplicare a normelor de competență pentru Curtea Unică în materie de Brevete și Curtea de Justiție din Benelux în ceea ce-i privește pe pârâții având domiciliul în statele membre în cauză și instaurarea unor norme uniforme privind competența judiciară internațională cu privire la pârâții din statele terțe în procedurile împotriva unor asemenea pârâți aduse în fața Curții Unice în materie de Brevete și a Curții din Benelux, în situațiile în care Regulamentul Bruxelles I nu prevede astfel de norme, ci face trimitere la legislația națională;
- c) definirea normelor aplicabile în cazurile de litispendență și conexitate în legătură cu Curtea Unică în materie de Brevete și Curtea din Benelux, pe de o parte, și instanțele naționale din statele membre care nu sunt părți contractante la acordurile internaționale respective, pe de altă parte, precum și definirea modalităților de aplicare a acestor norme în perioada de tranziție menționată la articolul 83 alineatul (1) din Acordul UPC;
- d) clarificarea modalităților de aplicare a normelor privind recunoașterea și executarea hotărârilor între statele membre care sunt părți contractante la acordurile internaționale respective și statele membre care nu au această calitate.

4.4 Modificările propuse sunt **justificate corespunzător** în expunerea de motive care precedă și prezintă propunerea de regulament.

4.4.1 În sfârșit, modificarea intervine într-un **moment oportun**, întrucât Regulamentul nr. 1215/2012 este aplicabil începând cu data de 10 ianuarie 2015, Acordul UPC nu intră în vigoare decât în prima zi a celei de-a patra luni de la data intrării în vigoare a modificărilor la Regulamentul nr. 1215/2012, iar acestea din urmă trebuie să intre în vigoare în aceeași zi, 10 ianuarie 2015 (articolul 2 din propunere).

4.5 **Astfel, CESE este de acord și își exprimă susținerea pentru propunerea în discuție**, considerând-o adecvată și indispensabilă pentru asigurarea unei aplicări combinate și coerente a Acordului UPC, a protocolului privind extinderea competențelor Curții de Justiție din Benelux și a Regulamentului Bruxelles I (reformare).

4.6 **Cu toate acestea, CESE își exprimă regretul că nu a fost consultat** la adoptarea „pachetului în materie de brevete” (Regulamentul (UE) 1257/2012 și Regulamentul (UE) 1260/2012), și nici cu privire la proiectul de acord internațional care pune bazele creării unei protecții unitare prin brevet în Uniunea Europeană.

4.6.1 CESE profită însă de această ocazie pentru a saluta caracterul flexibil al coexistenței brevetului european și a brevetului cu efect unitar, întrucât acest sistem oferă posibilitatea de a alege varianta mai favorabilă: un brevet european valabil în câteva state desemnate sau un brevet european cu efect unitar, valabil în toate cele 25 de state angajate în cooperarea consolidată.

4.6.2 Simplificarea urmărită prin „pachetul în materie de brevete” ridică totuși o serie de întrebări, întrucât lucrările referitoare la punerea în practică a sistemului sunt încă în desfășurare.

Într-adevăr, o declarație, anexă la acord, prevede constituirea unui comitet al reprezentanților statelor membre, care trebuie să pregătească „modalitățile practice în vederea unei bune funcționări a Curții Unice”. Acest comitet are în special sarcina de a pregăti regulamentul de procedură al Curții și de a organiza formarea judecătorilor ⁽²⁴⁾.

4.6.2.1 Și coexistența unui mecanism arbitral de soluționare a litigiilor ⁽²⁵⁾ și a posibilității introducerii unei căi de atac în fața Curții Unice ridică întrebări, deoarece competența Curții Unice va varia de-a lungul perioadei de tranziție de 7 ani.

4.6.2.2 Intrarea în vigoare a „pachetului în materie de brevete” este, în plus, marcată de o mare complexitate juridică, ea fiind subordonată intrării în vigoare a Acordului UPC pe baza formulei enunțate la punctul 3.1.

4.6.2.3 De asemenea, structura însăși a UPC poate produce confuzie. Tribunalul de Primă Instanță va deține o divizie centrală repartizată în trei orașe: Paris, pentru tehnicile industriale, transporturi, textile și hârtie, construcțiile fixe, fizică, electricitate; Londra, pentru chimie, metalurgie și „necesități curente”, în special farmacie; München, pentru mecanică, iluminat, încălzire, armament și explozivi. Ulterior, vor putea fi înființate divizii locale, la nivelul unui stat, și divizii regionale, care vor putea acoperi cel puțin două state. În sfârșit, Curtea de Apel își va avea sediul la Luxembourg.

4.6.2.4 Faptul că valoarea totală a taxelor judiciare aplicabile nu poate fi cunoscută în prealabil ar putea genera reținere din partea părâtului de a acționa în vederea apărării drepturilor sale prin intermediul Curții Unice. Această situație ar putea pune în pericol drepturile acestuia legate de accesul la justiție.

4.6.2.5 Articolul 14 alineatul (2) din proiectul de regulament de procedură al Curții Unice ⁽²⁶⁾ este dificil de conciliat cu articolul 49 din Acordul dintre statele membre contractante privind înființarea acesteia, în special în cazul în care competența diviziei în fața căreia este introdusă acțiunea este întemeiată pe articolul 33 alineatul (1) litera (a). Este cu precădere dificil de înțeles care este regimul lingvistic aplicabil. Articolul 49 alineatul (3) al acordului conferă părților dreptul de a conveni asupra limbii cauzei, cu condiția aprobării completului competent, în timp ce articolul 14 alineatul (2) din proiectul de regulament de procedură prevede că „cererea de chemare în judecată se redactează în limba în care își desfășoară activitatea părâtul în statul membru contractant al acestuia”. Pentru a elimina orice posibilitate de interpretare greșită, CESE recomandă fie eliminarea, fie modificarea substanțială a articolului 14 alineatul (2).

4.6.2.6 Succesul Curții Unice în materie de Brevete depinde în foarte mare măsură de calitatea judecătorilor selectați. În ciuda faptului că vor proveni din state membre diferite și că experiența lor va fi foarte variată ca urmare a numeroaselor diferențe dintre sistemele procedurale ale statelor membre, judecătorii vor trebui să respecte procedurile noii Curți Unice în materie de Brevete. De aceea, calitatea și temeinicia instruirii judecătorilor numiți sunt foarte importante pentru succesul Curții nu numai în ceea ce privește noile reguli procedurale, ci și sub aspectul competențelor lingvistice, care sunt esențiale pentru Curte.

4.7 Ținând seama de această complexitate, nu putem decât să salutăm simplitatea celor patru noi dispoziții care ar urma să fie introduse în Regulamentul Bruxelles I.

Bruxelles, 26 februarie 2014

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

⁽²⁴⁾ <http://www.unified-patent-court.org/>.

⁽²⁵⁾ Articolul 35 din Acordul UPC.

⁽²⁶⁾ Curtea Unică în materie de Brevete (UPC)

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Deschiderea educației: metode inovatoare de predare și învățare pentru toți, facilitate de noile tehnologii și de resursele educaționale deschise

[COM(2013) 654 final]

(2014/C 214/06)

Raportor: **Gonçalo Lobo XAVIER**

Coraportor: **Pavel TRANTINA**

La 25 septembrie 2013, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Deschiderea educației: metode inovatoare de predare și învățare pentru toți, facilitate de noile tehnologii și de resursele educaționale deschise

COM(2013) 654 final.

Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 6 februarie 2014.

În cea de-a 496-a sesiune plenară, care a avut loc la 26 și 27 februarie 2014 (ședința din 26 februarie 2014), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 226 voturi pentru, 2 voturi împotriva și 3 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Treptat, instrumentele TIC sunt utilizate în toate sferele vieții noastre. CESE consideră că o abordare digitală în cadrul sistemelor de educație poate contribui la îmbunătățirea calității și creativității educației furnizate comunității, în special dacă este utilizată cu discernământ.

1.2 CESE este convins că rolul profesorilor este esențial pentru succesul inițiativei „Deschiderea educației”. Implicarea acestora în elaborarea și punerea în aplicare a inițiativei, însoțită de formare profesională adecvată, este esențială pentru „deschiderea educației” într-un mod inovator prin noi tehnologii și resurse educaționale deschise (OER), într-un mediu de învățare și predare care se adresează tuturor.

1.3 CESE subliniază că mobilizarea tuturor părților interesate și sprijinul pentru crearea de „parteneriate de învățare” în societate, care să implice școli, întreprinderi, consilii locale, parteneri sociali, organizații ale societății civile, ONG-uri în domeniul tineretului, lucrători de tineret și alți asistenți sociali, părinți și elevi în elaborarea și punerea în aplicare a „programelor de învățământ”, sunt esențiale pentru succesul inițiativei și obținerea unor rezultate concrete, într-un cadru benefic schimbării de paradigmă în domeniul educației.

1.4 CESE atrage atenția asupra necesității de a utiliza în mod eficient programele de finanțare disponibile la nivelul UE și în special la nivelul statelor membre, pentru a sprijini utilizarea optimă – adaptată în mod corespunzător la programele școlare – a noilor tehnologii și resurse educaționale deschise. Bunele practici existente în anumite state membre trebuie să fie analizate, diseminate și încurajate în ceea ce privește, de exemplu, acordarea de stimulente întreprinderilor care doresc să echipeze școlile cu noi tehnologii ale informației și comunicațiilor (TIC).

1.5 CESE consideră că este esențial ca instrumentele de recunoaștere a competențelor dobândite prin utilizarea TIC să fie bine cunoscute întregii comunități și ca aplicarea lor să fie evaluată în mod regulat. Spațiul european al competențelor și calificărilor, în prezent în curs de dezvoltare, ar trebui să contribuie la aceste eforturi direcționate către transparență și validarea competențelor. Acest aspect este esențial pentru a se garanta că întreaga comunitate este familiarizată cu sistemul.

1.6 CESE este ferm convins că, la aplicarea măsurilor de promovare a utilizării noilor tehnologii în procesele de învățare, este necesară o abordare cuprinzătoare, planificată în mod adecvat, atât în ceea ce privește cursurile online deschise și în masă (MOOC), cât și resursele educaționale deschise (OER). Profesorii vor continua cu siguranță să joace un rol-cheie în procesul educațional prin intermediul unei formări și al unor stimulente adecvate. Învățământul bazat pe tehnologie a generat noi provocări pentru Europa. Tehnologia fără profesori își pierde valoarea educativă; în schimb, profesorii care stăpânesc mediul digital vor rămâne actori principali în conceperea unor cursuri atractive pentru persoanele care învață.

1.7 CESE dorește să sublinieze necesitatea unei mai mari incluziuni atunci când se utilizează instrumente TIC în educație, în special în cazul elevilor proveniți din medii dezavantajate, care nu au posibilitatea să achiziționeze dispozitive corespunzătoare, să obțină acces adecvat la internet și să cumpere conținut. Există numeroase exemple de bune practici din întreaga Europă de depășire a acestor obstacole și dotare a persoanelor aflate într-o astfel de situație cu instrumentele de care au nevoie. Cele mai bune practici trebuie să facă obiectul unor schimburi și să fie încurajate.

1.8 De asemenea, CESE consideră că noile tehnologii bazate pe internet permit transferul de cunoștințe dincolo de frontiere, promovând astfel convergența educației din statele membre. Acest lucru este important pentru mobilitatea viitorilor angajați și a viitorilor angajatori pe piețele unificate din Uniunea Europeană, mobilitate care va fi benefică Uniunii.

1.9 CESE consideră că Comisia Europeană ar trebui să asigure sprijinul necesar, precum și mecanisme de coordonare pentru punerea în aplicare rapidă și eficientă a propunerilor discutate în prezentul document, pentru măsurarea progreselor înregistrate și pentru promovarea schimbului de bune practici la nivelul UE. CESE consideră că o punere în aplicare adecvată a propunerilor va contribui, de asemenea, la realizarea obiectivelor generale ale Strategiei Europa 2020.

2. Context

2.1 Comisia Europeană a lansat inițiativa „Deschiderea educației” ca pe un plan de acțiune pentru a rezolva problema utilizării insuficiente sau ineficiente a TIC în educație, precum și alte probleme din sfera digitală care îngreunează menirea școlilor și universităților de a furniza o educație de înaltă calitate, dar și pentru a înzestra elevii cu competențele informatice care, până în 2020, vor fi necesare pentru 90 % din locurile de muncă.

2.2 „Deschiderea educației”, o inițiativă comună condusă de Androulla Vassiliou, comisarul pentru educație, cultură, multilingvism și tineret, și Neelie Kroes, vicepreședintă a Comisiei Europene și comisarul responsabil de agenda digitală, se concentrează pe trei domenii principale:

- crearea de oportunități de inovare pentru organizații, profesori și cursanți;
- utilizarea sporită a resurselor educaționale deschise (OER) pentru a se garanta că materialele didactice realizate cu fonduri publice sunt accesibile tuturor; și
- îmbunătățirea infrastructurii și conectivității TIC în școli.

2.3 Inițiativele care au legătură cu „Deschiderea educației” vor fi finanțate cu fonduri din programul Erasmus+, noul program al UE pentru învățământ, formare, tineret și sport, din programul Orizont 2020, noul program pentru cercetare și inovare, precum și din fondurile structurale ale UE. De exemplu, Erasmus+ va oferi finanțare pentru instituțiile de învățământ pentru a asigura adaptarea modelelor de afaceri la schimbările tehnologice și pentru a sprijini dezvoltarea competențelor profesorilor prin intermediul cursurilor online. Toate materialele educaționale sprijinite prin Erasmus+ vor fi disponibile publicului gratuit, sub licențe deschise.

2.4 Impactul inițiativei „Deschiderea educației” va fi potențat prin recomandările care urmează să fie publicate în vara următoare de către Grupul la nivel înalt privind modernizarea învățământului superior. Acest grup, lansat de comisarul Vassiliou și prezidat de fosta președintă a Irlandei, Mary McAleese, analizează în prezent modul în care învățământul superior poate utiliza cel mai bine noile metode de predare și de învățare.

2.5 Această inițiativă este legată de Marea coaliție pentru locuri de muncă în sectorul digital, o platformă multipartită care vizează soluționarea lipsei de competențe TIC și ocuparea a până la 900 000 de locuri de muncă vacante în domeniul TIC.

3. Observații generale

3.1 „Educația este un proces social” (John Dewey) și va rămâne astfel în condițiile utilizării TIC pe scară largă. Rolul său nu este numai de a asigura transferul de cunoștințe, ci și de a forma cetățeni.

3.2 CESE salută Comunicarea Comisiei privind „Deschiderea educației” ca pe o modalitate de a promova un sistem de educație modern, care sprijină dezvoltarea capacităților studenților, profesorilor și ale societății în ansamblul ei, facilitând astfel utilizarea de competențe digitale noi și de soluții TIC noi și asigurând un proces eficace de transfer de cunoștințe.

3.3 Educația este unul dintre pilonii societăților moderne și un drept al omului. Nicio țară nu poate supraviețui și nu se poate dezvolta fără un bun sistem de învățământ. În prezent, secretul succesului constă în aplicarea TIC în transferul de cunoștințe prin combinarea metodelor moderne și tradiționale. Educația trebuie să urmeze abordarea corectă, cu accent pe dezvoltarea integrată a fiecărui individ, satisfăcând în același timp nevoile reale de pe piață în materie de competențe. Mai mult, fără a neglija nevoile piețelor cu scop lucrativ, sistemele de învățământ ar trebui să răspundă, de asemenea, nevoilor piețelor fără scop lucrativ, cum ar fi anumite domenii de cercetare, știință și arte.

3.4 Școlile au fost întotdeauna în avangarda inovării. Acesta este motivul pentru care, în opinia CESE, echilibrul dintre așa-numitele metode de predare „tradiționale” și utilizarea de tehnologii și soluții noi este esențial pentru o educație de succes. În plus, CESE consideră că sistemele de învățământ trebuie să fie adaptate la schimbările societale globale și la noile provocări.

3.5 În decursul anilor, CESE a tratat tematica abordărilor inovatoare din domeniul educației⁽¹⁾. De exemplu, recentul aviz CESE pe tema „Regândirea educației” a subliniat că predarea disciplinelor „STIM” (știință, tehnologie, inginerie și matematică) ar trebui să se bucure în continuare de o atenție deosebită în sistemele de învățământ, deoarece acestea sunt esențiale pentru dezvoltarea societății tehnologice în care trăim, în care va exista o cerere imensă de resurse umane cu standarde ridicate în materie de cunoștințe științifice și tehnologice. Cu toate acestea, este esențial ca aceste subiecte să fie prezentate elevilor într-un mod mai atractiv și mai creativ, începând de la grădiniță. Această abordare timpurie a avut rezultate bune și poate fi considerată drept o bună practică în mai multe state membre.

3.6 Abordările bazate pe educația digitală și cea online sunt ambele importante. Cu toate acestea, CESE susține că atunci când se utilizează materiale, formate și competențe noi pentru a se asigura transferul de cunoștințe, este vital să se îmbunătățească conținutul, eficiența învățării și rezultatele învățării.

3.7 CESE consideră că implicarea corpului didactic și a partenerilor sociali care reprezintă interesele acestuia este esențială pentru eficiența procesului de deschidere a educației. Având în vedere cele afirmate mai sus, CESE salută ideea de a promova rețele de profesori voluntari care să facă schimb de bune practici și să lanseze noi inițiative.

3.8 Din punctul de vedere al întreprinderilor, CESE este conștient de faptul că noua abordare digitală și noul mediu digital oferă oportunități enorme. Cu toate acestea, CESE consideră că este necesară o anumită precauție, în special atunci când se utilizează „surse deschise”. Deși, în opinia CESE, resursele și cursurile deschise au un rol de jucat în acest proces, piața are nevoie de anumite forme (voluntare) de clasificare și de standardizare, având în vedere procesul de certificare și drepturile de proprietate intelectuală (DPI)⁽²⁾. O analiză critică a calității resurselor educaționale este, de asemenea, importantă și de dorit.

3.9 CESE recunoaște avantajele unui „industrii” a „resurselor educaționale deschise”, atâta timp cât acestea sunt relevante pentru procesele educaționale și sunt în măsură să stimuleze învățarea limbilor străine. Accesul universal continuu la conținutul educațional de înaltă calitate cu acces liber nu este util dacă acesta nu poate fi explorat de către o comunitate din cauza faptului că este într-o limbă pe care majoritatea persoanelor din comunitatea respectivă nu o stăpânesc.

3.10 Pentru CESE este clar că, în ciuda politicilor la nivelul UE recomandate de document, aplicarea efectivă a unor soluții depinde de modul în care fiecare stat membru își structurează propriile politici. Prin urmare, CESE solicită un angajament real din partea liderilor politici din statele membre pentru a se asigura punerea în aplicare a soluțiilor propuse la nivel european, indiferent de diferențele de ritm dintre statele membre în ceea ce privește abordarea acestor chestiuni.

⁽¹⁾ JO C 181, 21.6.2012, p. 143-149; JO C 68, 6.3.2012, p. 11-14 și JO C 68, 6.3.2012, p. 1-10.

⁽²⁾ JO C 191, 29.6.2012, capitolul 4.

3.11 Asemenea oricărei mari schimbări, această „revoluție”, așa cum s-a menționat deja, presupune ca fiecare stat membru să preia inițiativa la nivel politic. Având în vedere cele afirmate mai sus, CESE solicită utilizarea adecvată a programelor de finanțare disponibile la nivelul UE și, în special, la nivelul statelor membre, pentru a sprijini „revoluția” educațională propusă. Deși programul Erasmus + și unele măsuri din cadrul „Orizont 2020” – în ciuda foarte binevenitei creșteri a alocărilor bugetare – nu oferă soluții pentru toate problemele, combinația adecvată a bugetelor naționale cu aceste programe va oferi un impuls real sistemelor de învățământ. O astfel de abordare necesită strategii adecvate și decizii politice din partea fiecărui stat membru, ținând seama de faptul că nu există soluții universale.

3.12 Independent de afirmațiile cu privire la importanța tehnologiilor digitale, educația trebuie să se deschidă, de asemenea, către alte forme de învățare (de exemplu, educația non-formală în afara școlilor). În acest context, ar trebui să se menționeze, de asemenea, că mass-media (ca o resursă de învățare informală) continuă să aibă o importanță relativ scăzută în procesul educațional, în ciuda potențialului considerabil care decurge din complementaritatea sa cu educația formală și a contribuției sale la înțelegerea conținutului digital.

3.13 Promovarea noilor tehnologii trebuie să se bazeze pe principiile accesului și incluziunii sociale a întregii comunități de învățare, acordând o atenție deosebită mediilor sociale diferite din care provin cursanții și diferitelor tipuri de contact cu mijloacele de comunicare digitale care decurg din aceste medii.

3.14 CESE reiterează necesitatea de a implica nu numai comunitatea de învățare, ci și societatea, în general, în definirea celor mai bune practici și abordări care își vor aduce o contribuție decisivă la îmbunătățirea rezultatelor învățării.

4. Observații specifice

4.1 Medii de învățare deschisă

4.1.1 Este nevoie de investiții mai multe și mai bune în calitatea educației și a formării în vederea îmbunătățirii competențelor și a capacității de inserție profesională în țările UE. Prioritățile trebuie să fie clare pentru întreaga comunitate, în special în anumite state membre. Nu are nici un sens să se investească în infrastructură și, în același timp, să nu se investească suficient în domeniul formării profesorilor. Investițiile trebuie să contribuie la dublul obiectiv i) de a consolida capacitatea logistică a școlilor și infrastructura de sprijin și ii) de a îmbunătăți componenta de „cunoștințe” a procesului educațional. Această opțiune este crucială pentru garantarea faptului că sunt exploatate pe deplin oportunitățile din cadrul diferitelor programe de finanțare europene și naționale.

4.1.2 Cele mai bune practici trebuie difuzate pe scară largă. Deși există diferențe (nu numai structurale, ci și culturale) între state membre, ideile, procesele și metodele pot fi adaptate la situația de pe teren dintr-o anumită țară. CESE salută ideea Comisiei de a crea o rețea la nivel european, pentru a promova astfel de bune practici și a le pune la dispoziția tuturor statelor membre.

4.1.3 Studenții pot fi extrem de familiarizați cu tehnologia digitală, dar au totuși nevoie de orientări pentru a învăța cum să utilizeze noile tehnologii în scopuri educative, astfel încât procesul educației digitale să fie un succes. De asemenea, unele obișnuințe tehnologice vor trebui să se schimbe. Aceasta va presupune adaptarea la îndeplinirea sarcinilor prin folosirea tehnologiei, ceea ce ar putea fi inițial dificil, însă ulterior se poate dovedi benefic. Din multe puncte de vedere, studenții, ca și profesorii lor, vor trebui să se schimbe, fiind necesar un efort comun în acest sens.

4.1.4 Tehnologia trebuie să fie tratată ca un mijloc și nu ca un scop. Dacă profesorii și studenții nu sunt instruiți, ei vor utiliza noile instrumente în vechile moduri. Directorii de școli și alte autorități din învățământ trebuie să se asigure că părinții sunt informați cu privire la noile metode de învățare, în cazul în care doresc ca acestea să se impună. Sectorul educației va avea nevoie de lideri vizionari.

4.1.5 Profesorii sunt mai importanți în procesul educațional decât dimensiunea sălii de curs și orele de clasă, prezența sau absența tehnologiei și organizarea școlii și a orelor. Faptul că tehnologia invadează sala de curs trebuie văzut ca o oportunitate de a îmbunătăți statutul profesorilor, ceea ce înseamnă recunoașterea și consolidarea rolului lor central în comunitate. Integrarea noilor procese educaționale și a tehnologiilor de predare în sala de curs nu este o misiune simplă și va necesita profesori calificați care să conducă procesul de schimbare.

4.1.6 Prin urmare, factorii de decizie politică trebuie să se asigure că tehnologia nu este impusă în educație într-un mod care subminează profesionalismul și dedicarea profesorilor. Tehnologia trebuie să servească procesului educațional condus de profesori, și nu invers.

4.1.7 Ca regulă generală, investițiile în formarea profesorilor ar trebui să depășească sumele cheltuite pentru tehnologia în sine.

4.1.8 Tehnologia are tendința de a se dovedi foarte utilă pentru cursanții care au cel mai puțin nevoie de ajutor. Statisticile arată că studenții universitari au mai multe șanse să completeze un MOOC decât alte persoane. Cursurile de tip MOOC nu sunt suficiente pentru a rezolva cele mai presante provocări educaționale, dar ar fi util să fie introduse în învățământul secundar și în formarea profesională.

4.1.9 Transparența și recunoașterea competențelor dobândite prin intermediul TIC (atât în interiorul, cât și în afara școlilor) sunt de o mare importanță, ca și asigurarea calității proceselor de recunoaștere. Studenții, educatorii și angajatorii trebuie să fie implicați în conceperea unor procese de recunoaștere și să fie motivați de acestea.

4.2 Resursele educaționale deschise

4.2.1 Pentru a stimula utilizarea resurselor și a conținutului digital, există o nevoie clară de a spori învățarea limbilor străine (în special engleza), nu numai în comunitatea studenților, ci și în rândul profesorilor.

4.2.2 Pentru a crea săli de curs digitale, cei care le vor proiecta vor avea nevoie de competențe organizatorice și pedagogice corespunzătoare. Sălile de curs vor fi în măsură să consolideze învățarea digitală în cazul în care sunt concepute ca spații de învățare activă, axate pe studenți, și dispun de resursele necesare pentru a răspunde nevoilor educaționale ale tuturor tipurilor de studenți.

4.2.3 CESE este de acord că portalul Open Education Europa reprezintă un pas important care va permite comunității să țină pasul cu acest proces. Consideră că utilizarea acestuia ar trebui să fie promovată în mod corespunzător, iar conținutul său să fie monitorizat și evaluat în mod constant. O atenție specială va trebui acordată diversității lingvistice a resurselor cu scopul de a facilita utilizarea acestora.

4.3 Conectivitate și inovare

4.3.1 CESE este conștient de faptul că capacitatea infrastructurilor TIC diferă de la un stat membru la altul, un fapt de care este important să se țină seama la punerea în aplicare a diverselor propuneri. Cu toate acestea, dezvoltarea infrastructurii în bandă largă, în special în zonele îndepărtate, trebuie, cel puțin, să devină/rămână o prioritate.

4.3.2 Este important să se asigure un acces mai larg la TIC pentru grupurile defavorizate, care să le permită să se integreze. Serviciile comunitare/centrelor care oferă acces la internet și învățare on-line, precum și „bibliotecile on-line” școlare oferă un potențial imens.

4.4 Eforturi concertate în direcția valorificării oportunităților oferite de revoluția digitală

4.4.1 CESE consideră că este esențial să se măsoare efectele unor astfel de politici. Așa cum s-a menționat anterior, există diferite abordări și niveluri diferite de implicare a comunității în cadrul procesului educațional. Trebuie să fie posibilă măsurarea „revoluției digitale” prin utilizarea unor indicatori-cheie de performanță care să acopere nu numai chestiuni practice (procentul de studenți din sistemul de învățământ, numărul de utilizatori noi ai resurselor deschise, numărul de calculatoare și cărți electronice din sălile de curs, etc.), ci și impactul noilor metode digitale asupra școlilor, studenților și profesorilor, inclusiv în ceea ce privește îmbunătățirea competențelor lingvistice ale acestora.

4.4.2 Necesitatea ca întreaga comunitate să fie implicată în proces nu poate fi subliniată îndeajuns. Profesorii și rolul lor central au primit deja atenția pe care o merită, dar rolul esențial jucat de familii și de mediul social respectiv trebuie, de asemenea, să fie recunoscut. La punerea în aplicare a unor politici educaționale inovatoare și incluzive, familiile vor avea întotdeauna un rol decisiv în a-i ajuta pe elevi și studenți să se adapteze la noile instrumente de învățare digitale. Este esențial ca familiile să joace un rol pozitiv în acest proces de schimbare. CESE recunoaște, de asemenea, contribuția unică a lucrătorilor de tineret și a altor asistenți sociali, care, în cadrul activității lor profesionale, sprijină și motivează persoane de toate vârstele să profite de diferite inițiative din domeniul educației.

Bruxelles, 26 februarie 2014

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de recomandare a Consiliului privind un Cadru de calitate pentru stagii

[COM(2013) 857 final]

(2014/C 214/07)

Raportor: **dna Indrė VAREIKYTė**

La 4 decembrie 2013, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de recomandare a Consiliului privind un Cadru de calitate pentru stagii

COM(2013) 857 final.

Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 6 februarie 2014.

În cea de-a 496-a sesiune plenară, care a avut loc la 26 și 27 februarie 2014 (ședința din 27 februarie 2014), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 196 de voturi pentru, 7 voturi împotrivă și 6 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 În ultimii doi ani, stagiile au devenit un punct important de intrare pe piața forței de muncă pentru tineri. Însă, deși acestea reprezintă o caracteristică standard a piețelor europene ale forței de muncă și, deși multe întreprinderi au început să contribuie activ la acest proces, răspândirea lor a fost însoțită de preocupări din ce în ce mai mari legate de conținutul didactic și de condițiile de muncă. Pentru a facilita accesul la piața forței de muncă, stagiile ar trebui să ofere un conținut didactic de calitate și condiții de lucru adecvate, fără să fie un substitut pentru locurile de muncă obișnuite sau o condiție preliminară pentru ocuparea unui loc de muncă.

1.2 Stagiile reprezintă o metodă importantă de a face față șomajului și discrepanțelor în materie de competențe și de asigurare a tranziției dintre învățământ și piața forței de muncă, însă nu ar trebui considerate singura modalitate de a realiza aceste obiective. Rezolvarea cu succes a acestor probleme necesită politici complexe și interconectate atât la nivel european, cât și național. Luarea unor măsuri adecvate, în special la nivel național, poate spori oferta de oportunități de stagii pentru tineri.

1.3 Alături de recomandările specifice formulate în text, condițiile-cheie pentru sisteme de stagii mai bune și mai accesibile sunt următoarele:

1.3.1 Recomandarea ar trebui să includă stagiile legate de programele educaționale și de ALMP (politicile pentru o piață activă a forței de muncă) (concepute pentru persoanele tinere aflate în șomaj, cu un nivel scăzut de competențe sau lipsite de competențe), deoarece acestea reprezintă cele mai eficiente forme de stagii din UE.

1.3.2 Ar trebui să existe mai mult sprijin pentru includerea stagiilor în programele de învățământ, iar, acolo unde este posibil, acestea ar trebui să aibă loc în cursul programului de studii și nu după absolvire.

1.3.3 Ar trebui să se întreprindă un efort concertat atât la nivel european, cât și național, pentru a se spori disponibilitatea locurilor de stagiu, mai ales în IMM-uri.

1.3.4 În cazul locurilor de stagiu de pe „piața liberă”, ar trebui asigurat un pachet elementar de asigurări sociale (asigurare de sănătate și de accident, precum și, în cazul stagiilor plătite, concediu de boală).

1.3.5 Stagiilor ar trebui să li se asigure sprijinul financiar necesar.

1.3.6 Este nevoie ca acest cadru să fie însoțit de orientări care să le permită statelor membre și organizațiilor/întreprinderilor-gazdă să înțeleagă care sunt modalitățile posibile de sprijinire a sistemelor de stagii prin intermediul surselor de finanțare UE și naționale deja disponibile, precum și cum să înființeze sisteme de stagii flexibile cu o responsabilitate financiară comună.

1.3.7 Este necesară o ofertă mai amplă de stagii transfrontaliere, pentru a se spori mobilitatea tinerilor în interiorul UE. Este salutară extinderea serviciilor EURES pentru a cuprinde și stagiile, însă ar trebui prevăzute și alte măsuri pentru încurajarea unor procese deschise și transparente de propunere a unor locuri de stagiu în vederea angajării de stagieri.

1.3.8 Este nevoie de date mai robuste și de o evaluare a tuturor tipurilor de stagii, atât la nivel național, cât și european. Acestea constau din date cantitative și calitative, care pot fi utilizate pentru aprecierea cantității, calității, impactului și eficacității stagiilor.

1.3.9 Este esențial să se asigure faptul că persoanele cu handicap pot participa la stagii, prin luarea unor măsuri adecvate de sporire a accesibilității și a gradului de sensibilizare.

1.3.10 Este importantă implicarea tuturor partenerilor relevanți (partenerii sociali, organizațiile societății civile și în special organizațiile de tineret) în formularea unor orientări și în monitorizarea și evaluarea implementării cadrului.

2. Observații generale

2.1 În decembrie 2012, Comisia Europeană a lansat pachetul privind ocuparea forței de muncă în rândul tinerilor, prin care a introdus trei propuneri majore: garanția pentru tineret, cadrul de calitate pentru stagii și alianța pentru ucenicii, extinzând totodată EURES. CESE monitorizează activ procesul de implementare a tuturor acestor instrumente.

2.2 Comitetul salută recomandarea Consiliului privind un Cadru european de calitate pentru stagii, atât ca măsură de asigurare a calității conținutului didactic și a unor condiții de muncă adecvate pe perioada stagiilor, cât și ca instrument pentru evitarea utilizării acestora ca substitut pentru locurile de muncă obișnuite sau drept condiție preliminară pentru obținerea unui loc de muncă.

2.3 CESE recunoaște faptul că este nevoie de stagii de înaltă calitate pentru implementarea cu succes a garanției pentru tineret ⁽¹⁾ (care urmărește să asigure ca „toți tinerii sub vârsta de 25 de ani să primească o ofertă de bună calitate de obținere a unui loc de muncă, de continuare a educației, de intrare în ucenicie sau de efectuare a unui stagiu, într-un interval de patru luni de la intrarea în șomaj sau de la momentul în care nu mai urmează o formă de învățământ formal”), precum și pentru realizarea obiectivului principal al Strategiei Europa 2020 de a obține încadrarea în muncă a 75 % din persoanele cu vârsta între 20 și 64 de ani până în 2020. Este important de observat că utilizarea corespunzătoare a sistemelor de stagii poate contribui la rezolvarea decalajului dintre competențe și cererea pieței, folosind totodată drept punte pentru tranziția de la sistemul de învățământ la piața forței de muncă.

2.4 În pofida unor progrese care merită salutate în multe state membre, Comitetul sprijină concluzia conform căreia principalele obstacole care afectează în prezent stagiile din UE sunt conținutul didactic insuficient și condițiile de muncă necorespunzătoare. Aceste observații sunt confirmate de un recent sondaj Eurobarometru ⁽²⁾ care arată că peste 28 % din stagiați consideră că experiența lor nu a fost sau nu urmează să fie folositoare pentru găsirea unui loc de muncă.

2.5 CESE consideră că stagiile reprezintă numai unul dintre instrumentele care pot fi folosite pentru a aborda problema șomajului și cea a decalajului dintre competențe și cererea pieței de muncă. Pentru a se rezolva aceste probleme, ar trebui puse în practică politici complexe și interconectate, atât la nivel european, cât și național.

2.6 De asemenea, Comitetul observă că recomandarea face referire numai la stagiile „de pe piața liberă” și la cele transnaționale, fără a acorda o atenție deosebită altor forme de stagiu mai răspândite și mai eficiente din Uniunea Europeană ⁽³⁾ – cele legate de programele de învățământ și cele din cadrul politicilor ALMP pentru tinerii fără loc de muncă, de obicei cu calificări reduse sau fără calificare.

2.7 Cadrul ar trebui să fie suficient de flexibil pentru a reflecta punctele de plecare diferite ale statelor membre și legislația și practicile lor naționale, respectând în același timp principiul subsidiarității.

2.8 O includere în mai mare măsură a stagiilor legate de programele de învățământ în Cadrul de calitate pentru stagii ar permite o abordare mai sistematică în domeniul stagiilor „de pe piața liberă”, mai ales având în vedere metodele de asigurare a calității care există deja în sectorul educației, care ar putea oferi un model de mecanism eficient de control al calității pentru toate sistemele de stagii. Instituirea unui singur instrument de asigurare a calității pentru toate tipurile de stagii ar spori înțelegerea și transparența privind condițiile de calitate, contribuind totodată la ghidarea stagiilor în direcția generării unor rezultate în materie de învățare. Este însă important să se asigure că un astfel de instrument nu ar intra în conflict cu legislația pe această temă din statele membre.

⁽¹⁾ Recomandarea Consiliului privind înființarea unei garanții pentru tineret JO C 120, 26.4.2013, p.1.

⁽²⁾ The experience of traineeships in the EU (Experiența stagiilor în UE), Eurobarometru, 2013.

⁽³⁾ Study on a comprehensive overview on traineeship arrangements in Member States (Studiu de ansamblu privind modulurile de organizare a stagiilor din statele membre), Uniunea Europeană, 2012.

2.9 Cu toate acestea, CESE subliniază că adoptarea unui cadru legislativ și de reglementare nu poate garanta în sine calitatea stagiilor. Implementarea regulamentelor și monitorizarea îndeaproape a întregului proces sunt cele care vor juca un rol-cheie în asigurarea unor stagii de calitate. Statele membre trebuie să fie în măsură să hotărască cea mai adecvată metodă de a aborda chestiunea stagiilor, în vederea asigurării calității și a prevenirii abuzurilor.

2.10 Este necesară o ofertă mai amplă de stagii transfrontaliere, pentru a se spori mobilitatea tinerilor în interiorul UE. Extinderea serviciilor EURES astfel încât să încorporeze stagiile este într-un tot bine-venită, mai ales având în vedere beneficiile suplimentare ale promovării stagiilor transnaționale (în prezent, numai 9 % din stagii au loc în străinătate²). Însă ar trebui luate măsuri suplimentare pentru a se favoriza deschiderea și transparența proceselor de propunere a unor locuri de stagiu, prin mijloace informative și instituționale. Elaborarea de orientări pentru eventualele organizații-gază ar permite să se definească principiile unor procese de recrutare deschise și transparente, precum și criteriile de calitate pentru stagii. În plus, publicurile-țintă ar trebui să fie mai bine informate cu privire la programele și oportunitățile de stagii existente, în special prin intermediul platformelor de comunicare socială și al internetului.

3. Rolul investițiilor în formare

3.1 CESE are încredere în faptul că prezența stagiilor într-un mediu de lucru poate contribui pozitiv la productivitatea întreprinderilor și la economie în general, aceștia obținând totodată experiența de care au nevoie, cu condiția ca mediul de învățare să fie suficient de bine structurat încât să faciliteze acest lucru.

3.2 Deși un stagiu este o ocazie de învățare, este important să se recunoască beneficiile pentru toate părțile implicate – pentru stagiar, angajator, economia în ansamblul ei și, deci, pentru societate. Asigurarea unor sisteme accesibile de stagii de înaltă calitate ar trebui să constituie, prin urmare, o responsabilitate comună.

3.3 Comitetul consideră că recomandarea ar trebui să fie mai activă în promovarea investițiilor în stagii. Ar trebui acordată o atenție deosebită IMM-urilor, deoarece adesea, acestea nu dispun de capitalul necesar pentru a investi în stagii decât dacă li se acordă un sprijin specific.

3.4 Motivele pentru care companiile mai mici nu pot investi suficient în stagii rezidă în caracteristicile specifice ale IMM-urilor: viziune pe termen scurt, incapacitatea valorificării beneficiilor de pe urma stagiilor pe termen scurt și dezechilibrul dintre costurile și beneficiile formării. Un stagiu reprezintă o investiție în cazul căreia câștigurile nu revin imediat întreprinderii. O altă problemă pentru micile întreprinderi care au în vedere oferirea de locuri de stagiu o reprezintă faptul că stagiarii pot să nu rămână în întreprindere suficient de mult timp încât costurile avansate pentru formarea lui să fie recuperate.

3.5 CESE consideră că prezența unei forțe de muncă bine calificate și formate asigură beneficii concurențiale mult superioare celor care le revin lucrătorului sau întreprinderii. Ca atare, este justificabil ca statul să intervină pe piață, suplimentând oferta privată. Având în vedere că IMM-urile reprezintă mari creatori neși de locuri de muncă și motoare ale creșterii economice, investiția în stagii în micile firme poate fi justificată pe baza corijării unui deficit al pieței care derivă din efecte externe și bunuri publice (cum ar fi inadecvarea competențelor obținute în sistemul de învățământ): în acest mod, întreprinderile mici ar putea contribui mai mult la creșterea economică de ansamblu și la bunăstarea societății în întregul ei⁽⁴⁾.

3.6 Ca atare, Comitetul recomandă elaborarea unor orientări atât pentru statele membre, cât și pentru întreprinderile/organizațiile-gază cu privire la posibilitățile de sprijinire a sistemelor de stagii prin sursele de finanțare europene și naționale deja disponibile. Astfel de orientări ar trebui să cuprindă și exemple de bune practici privind modurile de implementare a sistemelor de stagii în întreprinderi și organizații.

3.7 CESE consideră că este important să se asigure faptul că angajatorii știu la ce beneficii nete să se aștepte în cazul în care oferă locuri de stagiu. Prin dovedirea profiturilor economice reale, studiile privind spectrul complet al costurilor și beneficiilor îi pot încuraja pe angajatori să angajeze stagii. Simultan, este necesar să se înțeleagă că este nevoie ca întreprinderile să ofere stagii de calitate.

4. Remunerarea și securitatea socială

4.1 Având în vedere că numai 62 %⁽⁵⁾ dintre tinerii cu experiența unui stagiu și-au desfășurat stagiul pe baza unui acord sau contract scris cu organizația sau întreprinderea-gază, Comitetul sprijină apelul ca acordurile scrise privind stagiile să devină obligatorii. Ar trebui definite standarde juridice comune pentru acordurile de stagiu. Ar trebui remarcat că acordurile sau contractele semnate în mod legal sunt atât în beneficiul entității care oferă stagiul, cât și al stagiului, deoarece acestea precizează responsabilitățile și drepturile ambelor părți.

⁽⁴⁾ Management Training in SMEs (Formarea în domeniul managementului în IMM-uri), OCDE, 2002.

⁽⁵⁾ The experience of traineeships in the EU (Experiența stagiilor în UE), Eurobarometru, 2013..

4.2 Comitetul recomandă însă ca în cazul stagiilor „de pe piața liberă”, gazda să asigure pachetul de asigurări sociale minim (asigurare de sănătate și de accident, precum și, în cazul stagiilor plătite, concediu de boală), iar aceste prevederi să fie incluse din oficiu în acordul de stagiu. În cazul în care stagiul este considerat un raport de muncă, în conformitate cu legislația și practicile naționale, toate prevederile dreptului muncii, ale dreptului social și ale acordurilor colective de muncă (inclusiv cerințele în privința salarizării) în vigoare în statul membru trebuie să se aplice. În cazul unui litigiu, ca stagiarii să fie considerați partea mai slabă, acordându-li-se în consecință sprijinul necesar.

4.3 Fondurile europene și naționale/regionale, asistența instituțională (de ex. bursele universitare), autofinanțarea și resursele întreprinderilor se numără printre metodele cele mai frecvente de finanțare a diferitelor tipuri de stagii în statele membre. Atunci când sunt disponibile fonduri publice, acestea presupun adesea un sprijin considerabil din fonduri europene, în speță din Fondul social european (FSE). În cazul stagiilor de pe piața liberă, în schimb, este deosebit de răspândită autofinanțarea, având în vedere că, în multe cazuri, stagiarii nu primesc nicio remunerație sau primesc una insuficientă. Adevărul este că 59 %⁵ din numărul total al stagiilor nu primesc nicio remunerație și trebuie să se bazeze pe alte surse de finanțare, cum ar fi propriile lor economii și sprijinul familiilor lor.

4.4 Comitetul subliniază că în perioada de pregătire a viitoarelor lor cariere prin sporirea șanselor lor de angajare, stagiarii nu trebuie să se confrunte cu riscul sărăciei. Stagiile ar trebui să fie accesibile tuturor în mod egal, prin urmare absența unei compensații financiare limitează accesibilitatea sistemului de stagii (în UE, numai 46 % dintre respondenți au efectuat un stagiu⁷). Acest lucru este echivalent cu discriminarea anumitor categorii de tineri în virtutea posibilităților lor financiare.

4.5 În ceea ce privește abordarea bazată pe o răspundere comună, Comitetul încurajează statele membre să caute o soluție flexibilă la problema remunerațiilor pentru stagii. O astfel de abordare ar trebui să asigure o calitate înaltă a stagiilor și oferirea unor condiții decente, fără însă a descuraja întreprinderile să ofere locuri de stagiu. Remunerarea stagiilor nu ar trebui considerată numai o retribuție, ci și o măsură de a asigura șanse egale de a participa la un program de stagiu pentru toți tinerii.

4.6 CESE recomandă revizuirea și discutarea cu partenerii sociali a tuturor opțiunilor: sisteme de scutire de impozite pentru întreprinderile-gazdă, utilizarea de fonduri europene și naționale, reduceri pentru pachetele de asigurări sociale etc., pentru a nu împovăra numai întreprinderile și organizațiile-gazdă cu asigurarea remunerării.

4.7 CESE dorește să încurajeze Comisia Europeană să lanseze cât mai curând posibil orientări privind cele mai bune practici pentru statele membre și întreprinderi.

4.8 Bunele practici în materie de stagii, stabilite în cadrul recomandării privind un cadru de calitate pentru stagii ar trebui să se aplice în cadrul „pieței libere”, dar totodată și în sectorul public și în instituțiile UE.

5. Alte aspecte

5.1 CESE sprijină recomandarea conform căreia durata maximă a unui stagiu ar trebui să fie de șase luni, precum și restricția privind repetarea stagiilor, pentru a se garanta că stagiarii nu devin un substitut pentru angajați și că stagiile nu sunt folosite în mod incorect ca alternative la angajarea permanentă. Cu toate acestea, ar putea fi util ca stagiile transfrontaliere să fie mai lungi decât cele care au loc în țara de origine a stagiului.

5.2 CESE consideră că este esențial să se asigure posibilitatea ca persoanele cu handicap să ia parte la stagii în mod echitabil și recomandă luarea măsurilor adecvate de sporire a accesibilității și a gradului de sensibilizare cu privire la această chestiune.

5.3 CESE solicită partenerilor sociali să își continue demersurile în direcția recunoașterii abilităților și competențelor obținute prin intermediul stagiilor și în alte contexte (de exemplu în cadrul activităților de voluntariat). În acest sens, Spațiul european al competențelor și calificărilor, care a făcut obiectul unor discuții recente, ar putea asigura o mai mare transparență.

5.4 Comitetul încurajează eliberarea unor certificate de stagiu, însă recomandă asigurarea unui standard comun pentru acest tip de certificate; propune combinarea acestora cu certificatul „Youth Pass” și cu Cadru european al calificărilor, pentru ca acestea să se bucure de o recunoaștere amplă și să aducă beneficii tinerilor și viitorilor lor angajatori.

5.5 Comitetul solicită consolidarea dialogului atât la nivelul UE, cât și la nivel național, prin implicarea tuturor actorilor relevanți (partenerii sociali, organizațiile societății civile și în special organizațiile de tineret) în formularea unor orientări și în monitorizarea și evaluarea implementării cadrului.

Bruxelles, 27 februarie 2014

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 94/62/CE privind ambalajele și deșeurile de ambalaje în vederea reducerii consumului de pungă de transport din plastic subțiri

[COM(2013) 761 final – 2013/0371 (COD)]

(2014/C 214/08)

Raportor: **dl Seamus BOLAND**

La 15 noiembrie 2013 și 18 noiembrie 2013, în conformitate cu articolul 114 alineatul (3) și articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Consiliul Uniunii Europene și, respectiv, Parlamentul European au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 94/62/CE privind ambalajele și deșeurile de ambalaje în vederea reducerii consumului de pungă de transport din plastic subțiri

COM(2013) 761 final – 2013/0371 (COD).

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 12 februarie 2014.

În cea de-a 496-a sesiune plenară, care a avut loc la 26 și 27 februarie 2014 (ședința din 26 februarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 227 de voturi pentru și 5 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE întâmpină cu satisfacție propunerea de directivă a Comisiei Europene de modificare a Directivei 94/62/CE privind ambalajele și deșeurile de ambalaje în vederea reducerii consumului de pungă de transport din plastic subțiri. Cu toate acestea, atrage atenția asupra criticilor larg răspândite, potrivit cărora este posibil ca propunerea de directivă să nu-și atingă obiectivul de reducere a utilizării pungilor de plastic în viitorul apropiat.

1.2 Comitetul este de acord cu ideea potrivit căreia utilizarea în continuare a pungilor de transport din plastic subțiri cauzează prejudicii ecologice enorme vieții marine și că aceste prejudicii au consecințe grave asupra mai multor specii marine, precum și asupra vieții umane.

1.3 CESE este conștient de multiplele aspecte legislative complexe legate de controlul pungilor de plastic, însă recomandă cu fermitate ca propunerea de directivă să garanteze angajarea deplină a statelor membre în direcția eliminării definitive a acestor deșeuri.

1.4 CESE își exprimă îngrijorarea cu privire la faptul că propunerea ar putea să nu-și atingă obiectivele minime de reducere a acestor deșeuri, din cauza absenței unui obiectiv clar în materie de prevenire la nivelul UE, care ar oferi un etalon pentru evaluarea eficacității măsurilor adoptate de statele membre și a cărui respectare ar putea fi garantată din punct de vedere juridic prin posibilitatea aplicării unor sancțiuni.

1.5 În această privință, CESE recomandă următoarele:

— UE ar trebui să stabilească un obiectiv cantitativ de reducere a utilizării pungilor de plastic subțiri. Obiectivul ar trebui stabilit ținându-se seama de experiența acumulată de grupul extins de state membre în care consumul pungilor de plastic subțiri este redus;

— neîndeplinirea acestui obiectiv ar trebui să aibă drept consecință aplicarea unor sancțiuni prevăzute explicit.

1.6 Recunoscând faptul că rezultatele diferitelor măsuri de control al pungilor de transport din plastic variază între statele membre, CESE recomandă că fiecare stat să-și realizeze propria analiză cu privire la cele mai adecvate modalități de respectare a directivei și ulterior să aleagă opțiunea care corespunde cel mai bine nevoilor sale și pe care o consideră realistă sub aspectul obligațiilor care îi incumbă în contextul atingerii unui obiectiv general la nivelul UE.

1.7 CESE recomandă statelor membre ca, la definirea politicii lor de implementare, să analizeze cu atenție impactul acestora asupra consumatorilor și a sectorului comerțului cu amănuntul, precum și asupra stării mediului.

1.8 CESE salută concluziile raportului privind evaluarea impactului elaborat de DG Mediu în 2011, potrivit căruia consecințele reducerii folosirii pungilor din plastic asupra ocupării forței de muncă sunt cel puțin neutre, aceasta putând chiar contribui la creșterea numărului de locuri de muncă asociate sectorului pungilor reutilizabile alternative, care ar genera mai puține probleme ecologice.

1.9 În acord cu avizul său anterior (NAT/600) privind Strategia europeană în materie de deșeuri de plastic (Carte verde), CESE recomandă recunoașterea expresă a rolului societății civile în stimularea schimbării comportamentale.

2. Informații generale referitoare la inițiativele legislative

2.1 Potrivit legislației UE, pungile de transport din plastic sunt considerate ambalaje în temeiul Directivei privind ambalajele și deșeurile de ambalaje (Directiva 94/62/CE). Cu toate acestea, nu există acte legislative sau o politică a UE care să vizeze în mod specific pungile de transport din plastic. Unele state membre au elaborat politici de succes vizând reducerea utilizării acestora. Nu este însă cazul tuturor.

2.2 Propunerea urmărește reducerea, în Uniunea Europeană, a consumului de pungi de transport din plastic cu o grosime mai mică de 50 de micrometri (0,05 milimetri). Pentru a clarifica, directiva reglementează pungile din plastic ușoare, cu pereți subțiri, care sunt distribuite la casă și utilizate pentru transportul produselor achiziționate în supermarketuri și în alte magazine.

2.3 Dificultățile legislative întâmpinate în conceperea și punerea în practică a unui obiectiv de reducere la nivelul UE, aplicabil tuturor statelor membre, au contribuit în mare măsură la agravarea problemei. În loc să se stabilească un obiectiv comun al UE, care ar reduce semnificativ numărul de pungi din plastic aflate în circulație, s-a considerat preferabil să se introducă, în Directiva 94/62/CE, pentru toate statele membre, obligația de a reduce consumul de pungi de transport din plastic subțiri, permițându-le în același timp să își stabilească propriile obiective naționale de reducere și să aleagă măsurile destinate să atingă aceste obiective. Aceste măsuri nu ar trebui să ducă la o creștere a producției de alte tipuri de ambalaje, în general.

2.4 Uniunea Europeană nu a avut mult succes în ce privește sincronizarea unei politici menite să ofere un răspuns unitar la problemele cauzate prin aruncarea pungilor de plastic. Italia, de exemplu, dorește să le interzică. Austria a atacat această propunere din considerente juridice. Alte țări precum Danemarca, Irlanda și Bulgaria au aplicat o taxă pe pungile de plastic. Marea Britanie va introduce în 2015 o taxă cu un câmp de aplicare limitat, care se va aplica punctelor de vânzare cu amănuntul cu peste 250 de angajați. Vânzătorii cu amănuntul din Franța, Germania, Portugalia, Ungaria și Țările de Jos au început să distribuie pungile de plastic contra cost.

3. Context și sinteza documentului Comisiei

3.1 Parlamentul European și Consiliul doresc să consulte Comitetul Economic și Social European, în conformitate cu articolele 114 alineatul (3) și 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, cu privire la modificarea Directivei 94/62/CE privind ambalajele și deșeurile de ambalaje în vederea reducerii consumului de pungi de transport din plastic subțiri.

3.2 Pentru pregătirea propunerii legislative, Comisia a realizat un studiu de evaluare a impactului⁽¹⁾. Potrivit studiului de impact, se estimează că, în 2010, fiecare cetățean al UE a utilizat 198 de pungi de transport din plastic, apreciindu-se că circa 90 % din ele erau pungi subțiri; acestea sunt refolosite mai rar decât pungile mai groase și este mult mai probabil să fie aruncate.

3.3 Același raport menționează că, în 2010, în UE au fost aruncate peste 8 miliarde de pungi de transport din plastic. Aceste deșeuri au consecințe grave asupra mediului marin, acumulându-se în cantități importante în mările noastre. Chiar și în cazul țărilor fără ieșire la mare, pungile din plastic sunt transportate înspre oceane prin intermediul râurilor și pâraielor. Întrucât viața unei pungi de transport din plastic poate fi de sute de ani, ne confruntăm cu o provocare mondială enormă sub aspectul poluării cauzate și al efectelor asupra ecosistemelor oceanice.

3.4 Din analiza Comisiei reiese că utilizarea acestor pungi variază foarte mult, de la o medie de patru pungi pe cap de locuitor în Finlanda și Danemarca la 466 în Polonia, Portugalia și Slovacia.

4. Observații generale și specifice

4.1 În avizul său (NAT/600) privind Strategia europeană în materie de deșeuri de plastic (Carte verde) elaborat de dl Zboril, CESE a evidențiat problemele grave pe care le generează deșeurile de plastic în general și a recomandat mai multe acțiuni-cheie, prin care să se răspundă problemei poluării cauzate de toate tipurile de plastic⁽²⁾.

⁽¹⁾ Evaluare a impactului pentru o propunere de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 94/62/CE privind ambalajele și deșeurile de ambalaje în vederea reducerii consumului de pungi de transport din plastic subțiri [COM (2013) 761 final – 2013/0371 (COD)].

⁽²⁾ Avizul pe tema „Cartea verde privind strategia europeană în materie de deșeuri de plastic”, JO C 341 din 21.11.2013, p. 59-66.

4.2 Reducerea semnificativă a pungilor de transport din plastic va contribui la diminuarea presiunii exercitate asupra biodiversității, în special asupra mediului marin, în acord cu Strategia UE în domeniul biodiversității, care urmărește stoparea pierderii biodiversității și a degradării serviciilor ecosistemice în UE până în 2020.

4.3 Se cunosc cel puțin 267 de specii diferite care au suferit ca urmare a agățării sau ingestiei de deșeuri marine reprezentând pungi de transport din plastic. În Marea Nordului, stomacul a 94 % din totalul păsărilor conține plastic. Pungi de plastic au fost găsite și în stomacul câtorva specii marine pe cale de dispariție.

4.4 Printre neajunsurile responsabile de agravarea acestei probleme se numără:

- o disfuncționalitate a pieței și un nivel de conștientizare scăzut al populației;
- probleme majore legate de punerea în aplicare și de controlul aplicării cadrului legislativ existent în domeniul ambalajelor și deșeurilor de ambalaje;
- neidentificarea unor obiectivelor concrete care ar duce la reducerea semnificativă a utilizării pungilor de plastic subțiri;
- lipsa voinței politice din multe state membre de a rezolva problema prin stabilirea unor obiective relevante.

4.5 Pe de altă parte, diferențele enorme dintre statele membre în ceea ce privește numărul pungilor de plastic subțiri utilizate pe cap de locuitor sunt o dovadă a faptului că reducerea radicală a utilizării acestui tip de pungi de plastic într-o perioadă relativ scurtă de timp este posibilă, dacă există voința politică de a acționa în acest sens. De exemplu, în cazul Irlandei, s-a reușit o reducere cu 80 % a numărului de pungi de plastic utilizate atunci când s-a introdus o taxă la punctul de vânzare.

4.6 Se estimează că, în lipsa unor măsuri eficace, numărul pungilor de transport din plastic puse pe piață va crește în UE-27 de la 99 de miliarde în 2010 la 111 miliarde în 2020⁽³⁾. Orice întârziere în adoptarea unor măsuri ferme care să limiteze utilizarea pungilor de plastic și, în consecință, problema deșeurilor provenite din acestea va afecta mediul și pe cetățenii din UE și din afara acesteia, precum și pe reciclatorii de materiale plastice, autoritățile publice, industria de pescuit, sectorul turistic și întreprinderile locale.

4.7 Multe organizații din domeniul protecției mediului afirmă fără ezitare că propunerea Comisiei este prea puțin ambițioasă, întrucât, la articolul 1 alineatul (2), prevede că „Statele membre iau măsuri pentru a asigura o reducere a consumului de pungi de transport din plastic subțiri pe teritoriul lor în termen de doi ani de la intrarea în vigoare a prezentei directive”, fără a stabili un obiectiv clar în materie de prevenire.

4.8 De asemenea, se consideră în general că directivele care sunt în responsabilitatea exclusivă a statelor membre și pentru a căror neimplementare nu s-au convenit sancțiuni clare sunt mult mai puțin eficace.

4.9 Definierea unui obiectiv cantitativ în materie de prevenire pentru utilizarea pungilor de transport din plastic subțiri ar însemna stabilirea unui obiectiv clar și a unui reper pentru statele membre, a cărui îndeplinire ar putea fi monitorizată și, la nevoie, impusă prin lege. Pe de altă parte, acesta ar permite o anumită flexibilitate statelor membre sub aspectul mijloacelor pe care le pot utiliza pentru îndeplinirea acestui obiectiv. Printre aceste instrumente s-ar putea număra stimulente economice, precum taxe sau impozite, campanii de sensibilizare sau măsuri de reglementare ori o combinație între acestea, în funcție de circumstanțele specifice fiecărui stat membru. În raportul de evaluare a impactului a fost avut în vedere un obiectiv de prevenire de 35 de pungi pe persoană și pe an. Acest obiectiv ar fi bazat pe consumul mediu de pungi din plastic subțiri înregistrat în primele 25 % din statele membre, în ordinea descrescătoare a consumului înregistrat în 2010, putând, de aceea, fi considerat un etalon rezonabil și fezabil pentru alte state membre. Stabilirea acestei valori drept obiectiv de prevenire la nivelul UE ar duce la o reducere cu 80 % a consumului de pungi de plastic de unică folosință în UE, ceea ce ar trebui să reprezinte obiectivul minim.

4.10 Din raportul de evaluare a impactului realizat de Comisie rezultă că măsurile pentru reducerea utilizării pungilor de plastic de unică folosință nu ar avea consecințe greu de acceptat asupra economiei sau a ocupării forței de muncă.

Concluziile acestuia sunt următoarele:

- se va înregistra o scădere a numărului de locuri de muncă în sectorul producției **pungilor de plastic de unică folosință**;
- este însă probabil să crească numărul persoanelor angajate în producția **pungilor de transport din plastic reutilizabile, a pungilor de hârtie și a sacilor menajeri**;
- raportul PRODCOM din 2011, la care face referire raportul de impact, menționează că, în 2006, o treime din pungile de plastic subțiri au fost importate, cu precădere din Asia. În acesta se precizează, de asemenea, că de la acea dată producția s-a deplasat în mare parte în Asia. Se dă exemplul Marii Britanii, în care 98 % din aceste pungi sunt importate din Extremul Orient;

⁽³⁾ Pe baza PRODCOM, baza de date a Eurostat conținând statistici privind producția de bunuri finite. (Studiul de impact al Comisiei, capitolul 2.4)

-
- raportul atrage atenția asupra faptului că producția din țările UE tinde să fie bazată pe producția unor pungi „cu o grosime ceva mai mare”;
 - raportul de impact precizează că nu vor exista consecințe suplimentare asupra ocupării forței de muncă (p. 86). acesta subliniază de asemenea că majoritatea producătorilor de pungi din plastic produc pungi de dimensiuni diferite și că măsurile de reducere a pungilor subțiri ar putea spori cererea de pungi reutilizabile și, în consecință, ar putea genera locuri de muncă.

Bruxelles, 26 februarie 2014

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (UE) nr. 525/2013 în ceea ce privește punerea în aplicare la nivel tehnic a Protocolului de la Kyoto la Convenția-cadru a Organizației Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice

[COM(2013) 769 final – 2013/0377 (COD)]

(2014/C 214/09)

Raportor: **dl Richard ADAMS**

La 18 noiembrie 2013 și la 10 decembrie 2013, Parlamentul European și, respectiv, Consiliul, în conformitate cu articolele 192 alineatul (1) și 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (UE) nr. 525/2013 în ceea ce privește punerea în aplicare la nivel tehnic a Protocolului de la Kyoto la Convenția-cadru a Organizației Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice

COM(2013) 769 final – 2013/0377 (COD).

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 12 februarie 2014.

În cea de-a 496-a sesiune plenară, care a avut loc la 26 și 27 februarie 2014 (ședința din 26 februarie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 226 voturi pentru, 5 voturi împotriva și 12 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Propunerea facilitează și permite punerea în aplicare la nivel tehnic a acordurilor existente privind Protocolul de la Kyoto. Comitetul sprijină propunerea în forma în care a fost prezentată.

2. Introducere generală

2.1 Protocolul de la Kyoto, acordul încheiat în 1997 între națiuni cu scopul de a mandata fiecare țară semnatară să reducă emisiile de gaze cu efect de seră, a intrat în vigoare în 2005. Națiunile industrializate s-au angajat să reducă emisiile lor anuale de dioxid de carbon, măsurate printr-un număr de șase gaze cu efect de seră (GES) în diferite proporții, în medie cu 5,2 % până în 2012 față de nivelul din 1990. Chiar dacă la nivel global, emisiile GES au crescut cu 40 % din 1990, Protocolul de la Kyoto este considerat un prim pas minor, dar esențial al acțiunii la nivel internațional.

2.2 În temeiul Protocolului de la Kyoto, UE-15 s-au angajat să reducă emisiile lor colective cu 8 % sub nivelul din 1990 până în 2008-2012; este foarte probabil ca acest nivel să fi fost depășit. Și statele membre care au aderat la UE din 2004 au stabilit obiective de reducere prevăzute în Protocol de 5 %, 6 % sau 8 %, acestea fiind în curs de realizare sau deja depășite. Pentru anul 2020, UE și-a luat angajamentul unilateral de a reduce emisiile de gaze cu efect de seră din cele 28 de state membre cu 20 % față de nivelul din 1990.

2.3 În timp ce PIB-ul UE a crescut cu 45 % între 1990 și 2011, nivelul total al emisiilor de gaze cu efect de seră din cele 28 de state membre – inclusiv emisiile generate de transportul aerian internațional, care sunt incluse în angajamentul unilateral al UE – în 2011 a fost cu 16,9 % sub cel din 1990 și este estimat să ajungă în 2012 la 18 % sub nivelul din 1990. Ultimele previziuni din statele membre arată că totalul emisiilor în 2020, inclusiv emisiile generate de transportul aerian internațional, vor fi cu 21 % sub nivelul din 1990.

2.4 „Modificarea de la Doha” a Protocolului de la Kyoto la Convenția-cadru a Organizației Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice stabilește cea de-a doua perioadă de angajament a Protocolului de la Kyoto, care începe la 1 ianuarie 2013 și se încheie la 31 decembrie 2020.

2.5 Cea de-a doua perioadă de angajament a Protocolului de la Kyoto va menține și va consolida sistemul complet existent de contabilizare a emisiilor pentru a asigura transparența rezultatelor obținute de părți și îndeplinirea obligațiilor ce le revin.

2.6 Punerea în aplicare a Protocolului de la Kyoto după 2012 necesită un set de norme tehnice de punere în aplicare care urmează să fie elaborate pentru Uniunea Europeană, statele sale membre și Islanda. Regulamentul privind mecanismul de monitorizare, adoptat recent, nu conține temeiul juridic care ar permite Comisiei să adopte acte delegate referitoare la punerea în aplicare a normelor privind cea de-a doua perioadă de angajament. În consecință, se impune modificarea Regulamentului (UE) nr. 525/2013 pentru a avea baza juridică necesară.

3. Rezumatul propunerii de modificare a regulamentului

3.1 Regulamentul propus asigură baza de punere în aplicare a o serie de aspecte tehnice prin adoptarea actelor juridice. Aceste aspecte sunt:

- procesele de gestionare a unităților, cum ar fi tranzacțiile cu unități Kyoto (emiterea, transferul, achiziționarea, anularea, retragerea, reportarea, înlocuirea sau modificarea datei de expirare) efectuate în registrele naționale ale Uniunii Europene, ale statelor membre și ale Islandei sau între aceste registre;
- procesele de contabilizare legate de tranziția de la prima la a doua perioadă de angajament, inclusiv reportarea de unități de contabilizare excedentare din prima în cea de-a doua perioadă de angajament;
- crearea și menținerea unei rezerve de unități excedentare din perioada anterioară și a unei rezerve pentru perioada de angajament pentru fiecare parte la acordul privind îndeplinirea în comun a obiectivelor;
- prelevarea unei taxe pe sumele provenite din emiterea de ERU (unități de reducere a emisiilor) și primul transfer internațional de AAU (unități ale cantității atribuite) în cea de-a doua perioadă de angajament.

4. Observații generale

4.1 În concluzie, propunerea ar permite UE să pună în aplicare a doua perioadă de angajament a Protocolului de la Kyoto, înlesnind emiterea, transferul și reportarea unităților de contabilizare Kyoto. De asemenea, ar permite Comisiei să decidă cu privire la „actele delegate”. Propunerea facilitează și permite punerea în aplicare la nivel tehnic a acordurilor existente. Comitetul sprijină propunerea în forma în care a fost prezentată.

Bruxelles, 26 februarie 2014

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei – Analiza anuală a creșterii pentru 2014

[COM(2013) 800 final]

(2014/C 214/10)

Raportor general: **dna Evelyne PICHENOT**

La 13 noiembrie 2013, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei – Analiza anuală a creșterii pentru 2014

COM(2013) 800 final.

La 18 noiembrie 2013, Biroul a însărcinat Grupul de coordonare Europa 2020 cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă.

Având în vedere caracterul urgent al lucrărilor, Comitetul Economic și Social European a numit-o pe dna Evelyne PICHENOT raportor general în cadrul celei de-a 496-a sesiuni plenare, care a avut loc la 26 și 27 februarie 2014 (ședința din 26 februarie 2014), și a adoptat prezentul aviz cu 187 de voturi pentru, 2 voturi împotriva și 11 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Consolidarea semestrului european și îmbunătățirea participării societății civile

1.1.1 Pentru a îmbunătăți **implicarea la nivel național și legitimitatea democratică** – puncte cruciale ale semestrului european – CESE, recunoscând diversitatea practicilor naționale, recomandă creșterea nivelului de asociere a actorilor societății civile. Prin urmare, Comitetul face următoarele recomandări:

- crearea unui **ghid practic** privind instrumentele semestrului european, destinat actorilor economici și sociali și reprezentanților aleși la nivel național și teritorial,
- dezvoltarea în continuare a contactelor dintre instituțiile europene, în special Comisia Europeană, și **parlamentele naționale**, care își păstrează întreaga legitimitate democratică pe plan bugetar și în materie de reforme, precum și dezvoltarea audierilor cu aceste parlamente,
- continuarea dezbaterii cu societatea civilă pe marginea calendarului reformelor structurale și a impactului reciproc al politicilor gestionate simultan de statele membre,
- încurajarea într-o mai mare măsură a tuturor statelor membre să implice **partenerii sociali** și **organismele consultative** în elaborarea reformelor care decurg din recomandările specifice fiecărei țări, precum și în elaborarea și monitorizarea PNR,
- asocierea partenerilor sociali și a societății civile în **evaluarea politicilor** publice care preced toate măsurile de raționalizare sau de modernizare,
- continuarea practicii de a adresa Consiliului European **raportul anual integrat al CES naționale** ⁽¹⁾ și al altor instituții similare: în această privință, organismele consultative naționale ar trebui să fie încurajate mai mult să participe la elaborarea acestui raport integrat,
- obținerea unui **răspuns oficial** din partea Consiliului și a Comisiei la contribuțiile scrise ale societăților civile naționale, care să ateste caracterul serios al consultării și care să fie integrat în dezbaterile pe marginea recomandărilor specifice fiecărei țări,
- elaborarea unei metodologii pentru atingerea unor standarde de **calitate în ceea ce privește participarea** organizațiilor societății civile și dialogul social în statele membre, pe baza studiului care urmează să fie publicat în 2014 de către Grupul de coordonare Europa 2020 al CESE.

⁽¹⁾ A se vedea CESlink: <http://www.eesc.europa.eu/ceslink/?i=ceslink.fr.home>

1.1.2 În analiza anuală a creșterii pentru 2014, împreună cu rapoartele anexate⁽²⁾, Comisia prezintă o viziune asupra politicii economice și sociale a Uniunii Europene, punând accentul pe coordonarea dintre politicile europene și măsurile naționale. Cu aceleași priorități ca în anii precedenți, analiza deschide, astfel, semestrul european.

Procedura de supraveghere macroeconomică și bugetară pusă în aplicare până acum continuă și în 2014 și are la bază texte întemeiate pe o logică a **disciplinei coordonate, a supravegherii și a sancțiunilor**. De asemenea, ea se bazează pe un **mecanism de alertă** menit să prevină apariția dezechilibrelor macroeconomice, pe **programe naționale de reformă** (PNR), precum și pe **recomandări specifice fiecărei țări** (RST), elaborate în consultare cu fiecare stat membru. De asemenea, semestrul european este strâns legat de Strategia Europa 2020 și de obiectivele sale exprimate în cifre.

1.1.3 Criza financiară, iar apoi economică, ce persistă în Europa a expus deficiențele sistemului de guvernare al uniunii economice și monetare: aceste lipsuri trebuie corectate de urgență, pentru a nu periclita însăși existența monedei euro. CESE recunoaște **importanța drumului parcurs în materie de guvernare economică**, însă reafirmă faptul că este imperios necesar să se asigure **legitimătatea democratică și implicarea la nivel național**. Avizul Comitetului din 2014 este o **continuare a avizelor elaborate anterior cu privire la analiza anuală a creșterii**, prezentate succint în sinteza recomandărilor de la punctul 2.1 din prezentul aviz. El vine în completarea acestora, deschide perspectivele pentru 2015 și are la bază concluziile a numeroase avize recente.

1.1.4 Exercițiul analizei anuale a creșterii pentru 2014 constituie prima etapă a procedurii pe care **Grupul de coordonare Europa 2020** o va urmări pe tot parcursul anului, cu participarea consiliilor economice și sociale naționale și a altor instituții similare, pentru punerea în aplicare a reformelor și politicilor la nivel național. Comitetul salută stabilirea explicită a unei legături între **Reuniunea socială tripartită la nivel înalt de primăvară** și procesul semestrului european. În plus, Comitetul solicită ca pozițiile partenerilor sociali europeni să se publice în anexele la documentele semestrului european. De asemenea, Comitetul dorește ca analiza anuală a creșterii să fie însoțită de un raport privind progresele înregistrate de Strategia Europa 2020. O astfel de analiză este necesară pentru pregătirea revizuirii la jumătatea perioadei.

1.1.5 Având convingerea că criza nu a fost încă depășită, Comitetul solicită instituțiilor europene și statelor membre să asigure echilibrul dintre o consolidare bugetară adecvată și o **politică decisivă și perseverentă pentru stimularea creșterii, a ocupării forței de muncă și a competitivității** în întreaga UE-28. Comitetul invită viitoarea Comisie să pună în aplicare un **program de investiții** ambițios, care să faciliteze accesul întreprinderilor mici și mijlocii la finanțare. Fondurile structurale și de investiții europene vor trebui să sprijine realizarea obiectivelor Strategiei Europa 2020 și ar putea, eventual, să însoțească reforme definite în recomandările specifice fiecărei țări. În paralel, Comitetul invită Comisia să prezinte o foaie de parcurs pentru punerea în aplicare concretă a pachetului privind investițiile sociale.

1.2 O guvernare mai coerentă pentru o veritabilă uniune economică și monetară

1.2.1 În urma raportului intitulat „Către o veritabilă uniune economică și monetară⁽³⁾”, CESE salută **evoluția progresivă de la „coordonare”** la o guvernare economică mai coerentă între statele membre, prin intermediul procesului semestrului european. În special, Comitetul constată că analiza anuală a creșterii se adaptează la noile norme de guvernare, în special în zona euro, prezentând **proiectele de buget până la jumătatea lunii octombrie**, astfel încât Comisia să poată evalua dacă statele membre adoptă măsurile necesare pentru atingerea obiectivelor stabilite la nivel european. Ulterior, bugetele vor fi finalizate la nivel național. Această procedură trebuie să respecte pe deplin legitimătatea democratică a parlamentelor naționale, singurele în măsură să modifice și să adopte bugetul.

1.2.2 CESE ia notă de progresul parțial pe care îl reprezintă acordul la care s-a ajuns în cadrul Consiliului European din decembrie 2013 cu privire la viitoarele reguli comune în materie de supraveghere și de rezoluție a băncilor aflate în dificultate majoră. Comitetul constată că fundamentul uniunii bancare încă mai trebuie să progreseze, rămânând încă numeroase provocări în viitorul apropiat, în special în ceea ce privește consolidarea sectorului financiar și termenul pentru constituirea mecanismului unic de rezoluție. Comitetul își exprimă profunde îngrijorare cu privire la riscurile pe care le prezintă o **uniune bancară incompletă** și recurgerea la un proces interguvernamental⁽⁴⁾.

1.2.3 CESE regretă reducerea sumelor alocate în **Cadrul financiar multianual (CFM) 2014-2020**. Totuși, Comitetul salută capacitatea de investiție de peste 400 de miliarde de euro, sumă ce ar putea fi mobilizată rapid pentru promovarea creșterii și a ocupării forței de muncă la nivel național și regional, prin intermediul fondurilor structurale și de investiții europene (fondurile ESI), care vor trebui astfel să contribuie la realizarea obiectivelor Strategiei Europa 2020. Comitetul consideră pozitivă corelarea, pentru prima dată, dintre **decizia politică și angajamentul financiar**, care, împreună, constituie un factor important de susținere a creșterii.

⁽²⁾ Analiza anuală a creșterii COM(2013)800 final + anexe.

⁽³⁾ Van Rompuy, «Către o veritabilă uniune economică și monetară» – Bruxelles, 12 octombrie 2012 – Consiliul European.

⁽⁴⁾ Concluziile Consiliului European din decembrie 2013.

1.2.4 În prezenta analiză anuală a creșterii, Comisia încearcă să creeze un cadru european în vederea promovării creșterii în Europa, combinând **governanța economică, cadrul financiar** multianual și politicile menite să completeze diferitele aspecte ale **pieței interne și ale politicii comerciale**. Comitetul susține apelul Comisiei către statele membre de a ține seama de **acest cadru european** atunci când își definesc politicile naționale. Comitetul constată că analiza anuală a creșterii acordă prioritate, mai întâi de toate, creșterii și competitivității, și subliniază că noțiunea de competitivitate trebuie interpretată într-un sens larg, cuprinzând concurența la nivelul calității și plasării produselor și a serviciilor, fără a se limita doar la prețuri.

1.2.5 Pentru menținerea modelului european de coeziune socială, cum se recomandă și în raportul „Către o veritabilă uniune economică și monetară”, și în conformitate cu clauza socială orizontală prevăzută în tratat, CESE invită Consiliul European să depună toate eforturile pentru a conferi uniunii economice și monetare o dimensiune socială. Aceasta ar trebui să se traducă inclusiv prin integrarea proactivă în semestrul european, la egalitate cu indicatorii macroeconomici și bugetari, a **tabloului de bord al indicatorilor sociali** ⁽⁵⁾. Această dimensiune socială trebuie să aibă rolul de a preveni riscurile producerii unor dezechilibre sociale și să fie însoțită de mecanisme de stabilizare, mai ales după modelul garanției pentru tineret și al fondurilor structurale destinate, printre altele, formării sau recalificării.

CESE solicită, de asemenea, ca în toate aceste instrumente să se țină seama de **dimensiunea de gen** a UE.

1.2.6 Criza profundă prin care trece Europa și politicile desfășurate pentru combaterea problemelor legate de datorii riscă să împiedice realizarea multora dintre obiectivele Strategiei Europa 2020. CESE solicită ca **inițiativa privind IMM-urile** să fie lansată fără întârziere încă de la începutul anului 2014. Comitetul salută noul mandat încredințat de BEI Fondului european de investiții destinat IMM-urilor și microcreditelor (4 miliarde EUR), precum și consolidarea acestuia prin creșterea capitalului său.

1.2.7 CESE subliniază că UE dispune de **foarte multe atuuri** pentru a ieși din această criză, indiferent dacă e vorba de infrastructuri, de calitatea serviciilor sau de piața unică. Aceste atuuri ar trebui exploatate pentru a accelera tranziția ecologică, inovarea, accesul IMM-urilor la credite și competitivitatea tuturor întreprinderilor în perspectiva unei creșteri durabile, ecologice și favorabile incluziunii.

1.3 O perspectivă dinamică și durabilă asupra evaluării de la jumătatea perioadei a Strategiei Europa 2020

1.3.1 Orientat spre concluziile Consiliului European din martie 2014, prezentul aviz își propune și să contribuie la **evaluarea la jumătatea perioadei a Strategiei Europa 2020**. Acest proiect este important pentru viitoarea Comisie, al cărei mandat va începe sub Președinția italiană. Uniunea va trebui să dea dovadă în fața cetățenilor de o voință politică și de o viziune concretă care să ducă la aprofundarea integrării pentru a se ajunge la o „Europă mai bună” – sau, ca să utilizăm sintagma din anumite politici, la „mai multă Europă”. Pentru a pregăti această evaluare la jumătatea perioadei a Strategiei Europa 2020, se recomandă **sincronizarea sa cu instrumentele semestrului european**, în vederea asigurării unui nou echilibru între responsabilitate și solidaritate. Comitetul recomandă includerea în semestrul european a unui tablou de bord al indicatorilor de mediu.

1.3.2 Comitetul salută faptul că în analiza anuală a creșterii pentru 2014, statele membre sunt încurajate, în pofida situațiilor bugetare tensionate, să abordeze **provocările secolului al XXI-lea** și să promoveze investițiile cu obiective mai îndelungate, ca, de exemplu, clima. Obiectivele, metodele și instrumentele semestrului european ar trebui să includă în continuare ecologizarea proceselor industriale existente pentru fiecare ramură industrială și ecologizarea întregii economii, pentru a se asigura ieșirea din criză pe baza unui model de dezvoltare mai durabil. În prioritățile sale pentru creștere și competitivitate, Comisia menționează în analiza anuală a creșterii promovarea utilizării eficiente a resurselor prin îmbunătățirea gestionării deșeurilor și a apei, a reciclării și a eficienței energetice.

Această evaluare ar trebui să includă, ca pârgă de dezvoltare durabilă, **teme și practici emergente** precum economia circulară, economia participativă și colaborativă, proiectarea ecologică, ecoeficiența, ecomobilitatea sau renovarea clădirilor și urbanizarea durabilă.

1.3.3 O nouă strategie europeană va trebui să pornească de la o evaluare realizată împreună de către instituțiile europene și statele membre și să se înscrie în cadrul obiectivelor de dezvoltare durabilă **post 2015** (viitoarele ODD) ale **Organizației Națiunilor Unite**. Uniunea Europeană a avut o contribuție semnificativă la definirea **caracterului universal** al acestor viitoare obiective de dezvoltare durabilă. Această evaluare va trebui să asigure **coerența** dintre toate politicile, principiu dobândit la nivel european în politica sa de dezvoltare. Aceste **obiective viitoare comune întregii planete** trebuie traduse într-o **dinamică a dezvoltării durabile propriie continentului european**. În acest scop, Comitetul recomandă alinierea evaluării de la jumătatea perioadei la obiectivele de dezvoltare durabilă pentru 2013, în strânsă cooperare cu statele membre.

(5) Este vorba despre următorii cinci indicatori: nivelul șomajului, tinerii fără formare profesională și fără loc de muncă, riscul de sărăcie în rândul populației de vârstă activă, inegalitățile și venitul brut real disponibil al gospodăriilor.

1.3.4 Comitetul își ia angajamentul de a se implica cât de mult cu putință în acest proces de construcție a unei tranziții economice durabile și rămâne vigilent în privința necesității unei politici ambițioase în domeniul climei/energiei. Va fi necesar să se ia în considerare rezultatele lucrărilor conferinței din 13 și 14 februarie 2014 pe tema „Un nou parteneriat global: pozițiile societății civile europene în ce privește cadrul post-2015”⁽⁶⁾, la care CESE participă activ.

2. Continuitatea și aprofundarea analizei anuale a creșterii pentru 2014

2.1 Prezentul aviz privind analiza anuală a creșterii pentru 2014 reprezintă o **continuare** a observațiilor prezentate în avizele precedente ale Comitetului pe tema semestrului european și completate cu contribuțiile consiliilor economice și sociale naționale sau ale altor mecanisme consultative similare. CESE reamintește următoarele **concluzii care rămân valabile** și pentru 2014:

- punerea rapidă în aplicare a unui proces evolutiv, dar complex de coordonare consolidată, denumit „**semestrul european**”, ca reacție la cea mai gravă criză multidimensională din istoria Europei, criză care a arătat insuficiențele inerente ale unei UEM incomplete;
- ancorarea creșterii în obiectivele **Strategiei Europa 2020**; în special importanța educației, a formării și a învățării pe tot parcursul vieții; măsurile active de pe piața forței de muncă, spiritul antreprenorial, activitatea independentă; politicile de incluziune socială; eficiența energetică;
- trecerea ecologică la un model de **producție și de consum durabil** indispensabil pentru ieșirea din criză;
- accentuarea **diferențelor** dintre statele membre, dintre regiuni și teritorii, dintre centre și periferii; necesitatea imperativă a politicilor de coeziune pentru restabilirea convergenței în UE;
- necesitatea aplicării efective a unor reforme de către instituțiile europene și de către statele membre;
- **creșterea datoriei publice**, alimentată de criza bancară;
- **diferențierea consolidării bugetare** compatibilă cu reluarea creșterii; politicile de consolidare a finanțelor publice trebuie să aibă un orizont temporar mai îndelungat și să se bazeze pe încercarea de a găsi un echilibru inteligent între încasări și cheltuieli, precum și între cerere și ofertă;
- în paralel, **necesitatea imperativă a unei inițiative pentru restabilirea creșterii, a ocupării forței de muncă și a competitivității**; punerea în aplicare efectivă a reformelor pe piața produselor, a serviciilor și a forței de muncă, dacă este necesar; sprijinirea investițiilor și a politicilor de solidaritate; o **Uniune bancară** completă;
- repercusiunile sociale grave ale politicilor de ieșire din criză puse în aplicare; necesitatea de a se ține seama de **justiția socială și de echitate** la calcularea costurilor și a beneficiilor reformelor structurale; necesitatea unei analize a impactului social al acestor reforme;
- respectarea autonomiei partenerilor sociali și a acordurilor colective; strânsa colaborare și coordonare cu **partenerii sociali și societatea civilă**; consolidarea legitimității democratice a semestrului european; consolidarea dialogului social, mai ales în ceea ce privește reformele pieței forței de muncă.

2.2 Instrumente pertinente pentru o analiză a creșterii

2.2.1 CESE observă trecerea treptată de la coordonare spre o guvernare economică cu un caracter obligatoriu mai pronunțat pentru statele membre prin intermediul procesului semestrului european, care se traduce printr-o evaluare, la sfârșitul anului 2013, a recomandărilor specifice pentru fiecare țară, care vor sta la baza **viitoarelor propuneri de recomandări din primăvara** anului 2014 și a transunerii lor în PNR. Legăturile dintre diferitele instrumente ale semestrului european care contribuie la analiză în vederea unei mai bune coordonări a politicilor economice constituie un mecanism precis, perfecționat, a cărui înțelegere deplină este, din păcate, rezervată în prezent **unui număr foarte restrâns de experți europeni și naționali**.

⁽⁶⁾ Un nou parteneriat global: pozițiile societății civile europene în ce privește cadrul post-2015

2.2.2 Pentru prima dată, în toamna anului 2013, Comisia a evaluat **proiectele de bugete naționale** ale țărilor din zona euro, înainte ca aceste bugete să fie dezbătute și adoptate de parlamentele naționale. Comisia nu a solicitat revizuirea niciuna dintre proiectele celor 13 state din zona euro, evitând astfel, deocamdată, chestiunea conflictelor de legitimitate. Totuși, raportul privind mecanismul de alertă, în care se analizează zece indicatori macroeconomici⁽⁷⁾, arată că **șaisprezece țări** vor face în acest an obiectul unei evaluări aprofundate în scopul de a se stabili dacă există dezechilibre și dacă acestea sunt excesive sau nu.

2.2.3 Comisia consideră că situația actuală se află la un punct de **cotitură**, cu perspectiva unei **redresări confirmate (1,1% pentru zona euro și 1,4% pentru UE-28)**, care, prin urmare, ar trebui consolidată. Comitetul își exprimă preocuparea în ce privește faptul că această relansare incipientă, încă fragilă, nu este vizibilă în toate statele membre. Comitetul recunoaște totuși că această analiză a creșterii reflectă o evoluție, conferind un rang de **primă prioritate creșterii și competitivității**. Comitetul va monitoriza punerea în aplicare a acestei priorități, asigurându-se că cele 400 de miliarde de euro vor fi alocate pentru proiecte menite să contribuie la concretizarea sa. De asemenea, Comitetul se va asigura că viitorul instrument de convergență și competitivitate vine în sprijinul țărilor aflate în dificultate în ceea ce privește ritmul și calitatea reformelor.

2.3 Persistența incertitudinilor?

2.3.1 Analiza anuală scoate în evidență o **redresare incipientă, încă modestă**. Comitetul se declară preocupat de incertitudinile subliniate în documentul Comisiei, ca, de exemplu, legăturile dintre băncile în dificultate majoră și datoriile suverane sau reducerea cererii din țările emergente, fragmentarea sistemului financiar sau rata ridicată a șomajului, care subminează perspectivele și constituie obstacole în calea creșterii.

2.3.2 CESE constată că tonul general al analizei anuale a creșterii pe 2014 este mai optimist decât previziunile FMI și ale OCDE, potrivit cărora ritmul redresării economice la nivel mondial este mai scăzut decât cel anunțat în mai 2013, în special din cauza degradării perspectivei pentru economiile emergente⁽⁸⁾. În ultimii ani, Comisia a fost deseori optimistă, anunțând relansări care nu s-au concretizat. Comitetul solicită reexaminarea **previziunilor economice și, dacă este necesar, schimbarea direcției**. În orice caz, Comitetul subliniază că o stagnare sau o relansare prea lentă constituie o amenințare la adresa sistemelor de protecție socială, mai ales în țările în care sistemele de acest fel sunt încă fragile.

2.3.3 Degradarea situației de pe piața forței de muncă din cauza crizei nu este însoțită de o îmbunătățire proporțională cu stabilizarea economiei, iar analiza anuală a creșterii se limitează la invocarea unui decalaj temporal între redresare și îmbunătățirea situației ocupării forței de muncă. Dacă acest decalaj persistă, există riscul unui **șomaj structural de lungă durată**. Din acest motiv, **participarea pe piața forței de muncă trebuie stimulată** în diferite moduri: calificări, formare pe tot parcursul vieții, participarea partenerilor sociali, dar și programe de investiții publice și private care au ca rezultat crearea de locuri de muncă.

2.3.4 Este încă prea devreme să declarăm încheiată criza din zona euro. Există multe pericole, printre care riscul ca o inflație prea scăzută (sub 1%) pe o perioadă îndelungată să conducă la **deflație**, ceea ce ar putea avea consecințe dezastruoase pentru perspectivele de redresare. **Politica monetară a BCE** este decisivă în această privință. Printre celelalte riscuri, Comitetul subliniază posibilitatea ca și alte bănci să se dovedească prea slabe pentru a-și îndeplini obligațiile. Viitorul test de rezistență sub supravegherea BCE reprezintă un indicator important al stării de sănătate a sectorului financiar.

2.3.5 În analiza anuală a creșterii se recunoaște că **perspectivele întreprinderilor sunt dificile**: în anumite țări, previziunile de creștere nu sunt încurajatoare, iar dificultățile pe care le întâmpină numeroase IMM-uri în ceea ce privește accesul la credite duc de multe ori la falimente.

2.3.6 CESE recunoaște că existența **diferențelor economice și sociale** îngreunează definirea unor priorități uniforme valabile pentru întreaga Uniune Europeană. În vederea formulării unor recomandări pertinente specifice fiecărei țări, Comitetul recomandă să se ia măsuri concrete pentru garantarea **dialogului dintre Comisie și societățile civile** și pentru consolidarea **dialogului social**.

⁽⁷⁾ Indicatorii din tabloul de bord pentru prevenirea și corectarea dezechilibrelor macroeconomice: balanța contului curent, poziția investițională internațională netă, cursul de schimb real efectiv, cotele de piață ale exporturilor, costul unitar nominal al muncii, prețurile deflate ale locuințelor, fluxul de credit către sectorul privat, rata șomajului – media pentru o perioadă de 3 ani, datoria sectorului privat, datoria sectorului administrațiilor publice, pasivele totale ale sectorului financiar.

⁽⁸⁾ OCDE, Perspectives économiques, analyses et projections, Zone Euro – Résumé des projections économiques (Perspective economice, analize și previziuni, Zona euro – sinteza previziunilor economice) (noiembrie 2013), <http://www.oecd.org/fr/eco/perspectives/zoneeuroprojectionseconomiques.htm>.

2.3.7 CESE este în continuare preocupat de problemele care încă mai persistă în urma crizei. Comitetul consideră că sunt alarmante riscurile potențiale ale evaluării calității activelor băncilor (AQR) și ale testelor de rezistență care vor fi efectuate în cursul anului 2014 – supraveghere care trebuie să fie credibilă, dar căreia uniunea bancară nu îi va oferi soluții imediate.

2.3.8 CESE salută acordul cu privire la Directiva privind sistemele de garantare a depozitelor și la Directiva privind redresarea și rezoluția instituțiilor bancare. **Implementarea uniunii bancare în domeniul supravegherii și al rezoluției** va constitui un element important pentru relansarea economiei și pentru restabilirea încrederii. Din acest motiv, CESE solicită adoptarea rapidă a unui **mecanism unic de rezoluție**, acesta reprezentând un instrument esențial pentru gestionarea viitoarelor crize bancare. Comitetul se declară extrem de decepționat de faptul că, la recenta sa reuniune, Consiliul nu a reușit să ajungă la un acord pentru o uniune bancară completă și a ales să recurgă la un proces interguvernamental.

3. Stabilizare și totodată fragmentare

3.1 În analiza anuală a creșterii se recunoaște contribuția importantă pe care o aduce cota exporturilor europene în comerțul internațional la bogăția UE, care își orientează redresarea economică spre **o creștere bazată într-o mai mare măsură pe exporturile** către economiile emergente, practicând o devaluare internă în unele țări.

În contextul unei concurențe internaționale acerbe, UE își păstrează o poziție comercială puternică, în ciuda **schimbărilor importante ce se resimt la nivelul fluxurilor și al lanțurilor de valoare**. De asemenea, UE încearcă să garanteze o deschidere mai mare față de investiții. Ca răspuns la această evoluție, Uniunea este angajată în negocieri bilaterale pe tema comerțului și a investițiilor, precum și în punerea în aplicare a unor acorduri bilaterale. Comitetul acordă în continuare o mare importanță aplicării normelor, standardelor și valorilor în toate acordurile, recurgând, dacă este necesar, la măsuri de salvagardare sau la soluționarea diferendelor în cadrul OMC și implicându-se în mecanismele de monitorizare a acordurilor.

3.2 Prioritatea absolută acordată în primele analize anuale ale creșterii politicilor de austeritate draconice și generalizate lasă loc în prezent unei politici diferențiate cu obiective mai nuanțate în materie de consolidare bugetară. CESE susține apelul adresat statelor membre, care sunt invitate să își conceapă mai bine programele de consolidare și să acorde mai multă atenție **calității, conținutului și intensității** acestora din urmă. CESE ia notă de faptul că Comisia subliniază explicit influența politicii bugetare asupra creșterii, a eficienței sectorului public și a justiției sociale și critică subvențiile cu efecte negative asupra mediului.

3.3 După cum a subliniat în avizul său privind dimensiunea socială a UEM, CESE este preocupat de faptul că situația economică și socială reflectă **diferențe** puternice între evoluția diferitor țări sau grupuri de țări în materie de relansare economică și de inegalități sociale, compromițând astfel șansele de prosperitate comună tuturor statelor membre. UE are misiunea de a **evita o fragmentare economică și socială tot mai pronunțată** nu numai în cadrul zonei euro, ci și în cadrul pieței unice. CESE își reiterează solicitarea în ceea ce privește adoptarea unei directive-cadru vizând combaterea sărăciei facilitând incluziunea pe piața forței de muncă.

3.4 Întreaga UE trebuie, de asemenea, să întreprindă reforme care să îi permită să se adapteze mai bine la realitățile economice în schimbare. După cum Comitetul a subliniat deja în avizul său precedent privind analiza anuală a creșterii pentru 2013, costurile și beneficiile acestor reforme structurale trebuie repartizate în mod echitabil între toți actorii (lucrători, gospodării/consumatori și întreprinderi).

3.5 CESE este de părere că prioritățile analizei anuale a creșterii pentru 2014 nu reflectă suficient de bine legătura cu **Strategia Europa 2020 și cu obiectivele exprimate în cifre ale acesteia**. Comitetul își reiterează îngrijorarea în ceea ce privește **lipsa progreselor** în realizarea obiectivelor acestei strategii. Comitetul se întreabă de ce nu s-au analizat motivele acestei lipse de progrese și așteaptă cu interes evaluarea de la jumătatea perioadei; de asemenea, CESE este îngrijorat de tendințele divergente din cadrul UE în materie de activitate economică, de ocupare a forței de muncă, de șomaj și de precaritate. În anumite domenii, obiectivele Strategiei Europa 2020 sunt din ce în ce mai greu de atins. Rata șomajului pare să se stabilizeze la 10,9 % în Uniunea Europeană (12,1 % în zona euro), adică la niveluri fără precedent de la crearea uniunii economice și monetare.

3.6 În ciuda apelului insistent adresat de instituțiile europene încă din 2011 în vederea consolidării dimensiunii sociale a UEM, Comitetul deplânge rezultatele decepționante ale Consiliului European din decembrie 2013, care înscrisese pe agenda sa această prioritate. Totuși, Comitetul dorește să reamintească faptul că **raportul privind ocuparea forței de muncă includea o serie de instrumente de analiză performante**. CESE constată că semestrul european include tabloul de bord al indicatorilor sociali în raportul privind ocuparea forței de muncă și solicită ca acesta să fie integrat într-un cadru unic de supraveghere, care să reglementeze pe picior de egalitate dimensiunea economică și pe cea socială. Pe lângă obiectivele în materie de datorii și deficite publice, trebuie să existe **obiective cuantificabile în materie de ocupare a forței de muncă și de performanță socială**. Acestea vor urma mecanismelor similare de ajustare și de solidaritate pentru a corecta inegalitățile sociale și pentru a promova investițiile sociale. CESE subliniază de multă vreme **necesitatea enormă a investițiilor**, inclusiv a investițiilor sociale, care să creeze locuri de muncă, să ducă la reducerea sărăciei și să contribuie la combaterea excluziunii sociale. Acest lucru presupune atât investiții publice și private, cât și – dacă este necesar – punerea în aplicare a unor **reforme structurale**.

3.7 CESE subliniază totodată că problemele structurale din statele membre trebuie abordate la sursă. **Competitivitatea structurală, creșterea economică și consolidarea dimensiunii sociale** reprezintă elemente-cheie pentru ieșirea Europei din criză. Tabloul de bord al indicatorilor sociali propus recent trebuie utilizat pentru a consolida schimbările pe termen scurt și mediu, în strânsă colaborare și coordonare cu partenerii sociali.

3.8 Este absolut necesar ca **dimensiunea de gen** să fie integrată în noua guvernare economică. Comitetul face apel la instituțiile europene și la statele membre să ia în considerare dimensiunea de gen în reforme, să definească date defalcate pe genuri în toate instrumentele și să precizeze impactul inegalității de gen asupra creșterii, mai ales în PNR și în recomandările specifice fiecărei țări.

3.9 În lipsa unei **coordonări suficiente a politicilor naționale**, anumite politici ale unui stat membru se pot traduce printr-un impact negativ asupra unui alt stat membru. Analiza anuală a creșterii menționează acest aspect, însă este necesar să se aprofundeze procesul de reflecție demarat odată cu comunicarea privind proiectele de mari reforme economice pentru un **calendar coerent de reforme structurale**. În acest context, **concurența fiscală, socială sau alegerile făcute în ceea ce privește mixul energetic sau politica în materie de migrație** ar putea avea repercusiuni negative asupra altor state membre.

3.10 Cea mai mare provocare constă acum în **susținerea redresării economice**, ceea ce presupune în special punerea în aplicare corectă a acestor mari reforme economice și consolidarea **competitivității** structurale – cu alte cuvinte, a capacității de inovare și de îmbunătățire a calității serviciilor și a produselor, de regândire a organizării muncii și gestionării, de dezvoltare a cercetării și aplicațiilor sale alături de **alți factori de competitivitate la nivel de prețuri**, precum costul capitalului productiv și costul forței de muncă, dar și cursul de schimb al monedei euro, considerat a fi destul de ridicat.

4. Investiții pe termen lung favorabile creșterii durabile

4.1 CESE regretă faptul că nu se pune suficient accent pe investiții și pe redresarea **cererii interne**. Europa are nevoie de creștere și de locuri de muncă, iar din acest motiv este necesar un **nou program european de investiții**. CESE își reiterează propunerile privind un plan de investiții vizând crearea de locuri de muncă de calitate, mai ales pentru tineri, dezvoltarea durabilă, proiecte inovatoare pentru viitor, dar și educația, cercetarea, infrastructurile și ecoeficiența. Criteriul principal al unui astfel de program trebuie să îl reprezinte crearea de locuri de muncă și reducerea sărăciei în consecință, precum și reducerea poverii care apasă asupra bugetelor publice printr-o mai mare participare pe piața forței de muncă.

4.2 Un astfel de program de investiții trebuie să vină în completarea și consolidarea eforturilor depuse în vederea îmbunătățirii **competitivității întreprinderilor** și a sprijinirii relansării economice, pentru a crește performanța economică a UE în arena internațională și pentru a-i asigura un viitor prosper, favorabil incluziunii și eficient din punctul de vedere al resurselor. Solidaritatea și loialitatea – atât la nivel național, cât și la nivel european – sunt elemente esențiale pentru se asigura că eforturile întreprinse vor fi acceptabile din punct de vedere politic și social și vor fi în interesul tuturor.

4.3 CESE salută faptul că prioritățile analizei anuale a creșterii pentru 2014 includ utilizarea eficientă a **resurselor naturale** și punerea în aplicare a **politicilor energetice** în vederea asigurării creșterii și competitivității. În opinia Comitetului, **economia verde favorabilă incluziunii** va reprezenta principala provocare din următorii ani și constituie o **sursă de mobilizare pentru ieșirea din criză**. Măsurile de stimulare a creșterii și a ocupării forței de muncă trebuie să se axeze pe o tranziție ecologică spre o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon și eficientă din punct de vedere ecologic până în 2050. UE va trebui să accelereze acest proces.

4.4 Întrucât reducerile bugetare nu pot să favorizeze creșterea dacă nu sunt corelate cu alte măsuri, CESE solicită Comisiei să își dezvolte în continuare ideile în ceea ce privește politicile privind investițiile private, accesul la credite pentru IMM-uri, relansarea consumului și reformele structurale în materie de politici fiscale. Măsurile adoptate la nivel național în aceste trei domenii – **investiții, consum, fiscalitate** – nu vor putea da toate rezultatele scontate decât într-un **cadru european** bine definit, coordonat și orientat spre perspective de dezvoltare durabilă și de prosperitate partajată.

4.5 CESE își reiterează recomandările **în favoarea investițiilor** la nivel european, în special prin **emiterea de obligațiuni BEI** sau FEI pentru a finanța creșterea, pentru a atrage surplusurile de economii la nivel mondial, pentru a face în așa fel încât anumite investiții structurale de viitor să poată ieși din perimetrul datoriei publice și pentru a acorda mai multă atenție politiciii industriale.

4.6 Pentru a contribui la relansarea **creșterii interne** în Europa, este necesar să se îmbunătățească participarea pe piața forței de muncă, serviciile publice de ocupare a forței de muncă și măsurile active de pe piața forței de muncă. Din acest punct de vedere, **garanția pentru tineret** este deosebit de bine-venită, în ciuda finanțării sale modeste. În același timp, este însă necesar să li se asigure salariaților și lucrătorilor **perspective stabile în materie de ocupare a forței de muncă și de salarii**, în lipsa acestora fiind imposibilă restabilirea încrederii și a consumului.

4.7 Pentru a stimula relansarea pieței interne, modernizarea legislației privind contractele de muncă în sensul promovării **flexibilizării** pieței forței de muncă trebuie totodată să țină seama, pentru a asigura un echilibru corespunzător, de **dimensiunea „securitate” a pieței forței de muncă**. Eurostat estimează deja că procentul muncitorilor săraci din UE în 2011 ⁽⁹⁾ a fost de 8,7 %, iar fenomenul de precaritate ia încontinuu amploare odată cu criza economică.

4.8 În mod similar, apelul adresat de Comisie în vederea unei protecții sociale mai performante pentru a susține schimbările sociale și reducerea progresivă a **inegalităților și a sărăciei** trebuie interpretat ca fiind o cerință de calitate a serviciilor oferite persoanelor celor mai vulnerabile. Potrivit Eurostat ⁽¹⁰⁾, în 2012, un sfert din populația UE era expusă riscurilor sărăciei sau excluziunii sociale – adică aproape 125 de milioane de persoane. În continuă creștere din 2008, această cifră nu poate fi imputată unei gestionări necorespunzătoare a sistemelor de protecție socială, ci crizei economice și politicilor care nu au acordat suficientă atenție echității și justiției sociale.

4.9 Din acest punct de vedere, CESE reamintește ferm că costurile și beneficiile reformelor structurale trebuie împărțite echitabil între toți actorii, ceea ce înseamnă, mai presus de toate, că trebuie să reflectăm încă de pe acum asupra **repartizării beneficiilor viitoarei redresări durabile** așteptate. CESE solicită încă o dată Comisiei să își clarifice punctul de vedere cu privire la salarii, inflație și productivitate.

5. Îmbunătățirea guvernantei – încă limitată și inegală

5.1 CESE este de părere că ar trebui să se realizeze, cu ocazia evaluării noii guvernante economice europene, o **simplificare** a proceselor. După cum s-a subliniat deja în alte avize ale Comitetului, calendarul semestrului european este supraîncărcat cu instrumente: Pactul de stabilitate și de creștere (PSC), Tratatul privind stabilitatea, coordonarea și guvernanta în cadrul uniunii economice și monetare (TSCG), pachetul privind guvernanta economică, pachetul privind supravegherea și monitorizarea bugetare etc. CESE constată că această evoluție a guvernantei, chiar dacă este complexă, pare să fi reasigurat piețele cu privire la voința UE și a statelor membre de a face față **provocărilor UEM**. Acum este necesar să corelăm credibilitatea, lizibilitatea și legitimitatea.

5.2 În ceea ce privește participarea **partenerilor sociali și a societății civile**, analiza anuală a creșterii pare să pună accentul în primul rând pe implicarea la nivelul național și nu insistă într-o măsură suficientă pe participarea reală a acestora la definirea orientărilor și la punerea în aplicare a politicilor. Credibilitatea și acceptabilitatea socială a reformelor depind de strânsa colaborare și coordonare cu partenerii sociali, condiție indispensabilă pentru succesul punerii lor în aplicare.

5.3 De asemenea, cetățenii europeni se așteaptă ca Europa și statele sale membre să se asigure că această nouă guvernanta face față și **altor provocări** cu care se confruntă: lupta împotriva încălzirii globale, politica energetică, politica industrială, promovarea utilizării prudente și eficiente a resurselor etc. În acest context, CESE salută prioritățile stabilite de Comisie în domeniul energiei.

5.4 În cadrul unei guvernante economice și sociale cu o procedură unică de supraveghere, s-ar putea pune în aplicare un mecanism de stimulare, care să vină în **sprijinul reformelor naționale** în vederea **convergenței și competitivității**. Analiza anuală a creșterii pentru 2014 menționează dezbaterile aprinse cu privire la un nou instrument de convergență și de competitivitate cu „**dispoziții contractuale**” sau „contracte de competitivitate”, în temeiul cărora statele membre și-ar lua angajamentul de a realiza reforme în schimbul facilitării punerii în aplicare printr-un sprijin financiar. În opinia Comitetului, **dezbaterile ar trebui să rămână deschise, fără decizii pripite**, sub rezerva unor precizări cu privire la modul de finanțare (valoarea adăugată în raport cu fondurile structurale existente, tipurile de reformă sprijinite, dimensiunea instrumentelor financiare, sursa de finanțare) și la orientarea acestor aranjamente contractuale. Abordarea contractuală, care stă la baza instrumentului de convergență și de competitivitate, ar putea oferi o marjă de manevră la scară națională pentru mai buna implicare a societăților civile. În plus, această abordare pare să constituie și un compromis între coordonarea voluntară și cea obligatorie în domenii în care, în momentul de față, competența comunitară este limitată. Statele membre vor reveni asupra acestui aspect la Consiliul din octombrie 2014.

5.5 În ceea ce privește trecerea de la **impozitarea veniturilor salariale** la impozitarea consumului, îndeosebi, CESE se teme ca aceasta să nu contribuie, în contextul actual, la slăbirea cererii interne. De asemenea, Comitetul este îngrijorat de riscul concurenței salariale în sens negativ între statele membre, care ar reduce și mai mult cererea.

⁽⁹⁾ [http://www.europarl.europa.eu/RegData/bibliotheque/briefing/2013/130424/LDM_BRI\(2013\)130424_REV1_FR.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/bibliotheque/briefing/2013/130424/LDM_BRI(2013)130424_REV1_FR.pdf).

⁽¹⁰⁾ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/3-05122013-AP/FR/3-05122013-AP-FR.PDF.

5.6 În ceea ce privește **taxele de mediu**, CESE constată cu interes că Comisia și-a stabilit ca prioritate regândirea fiscalității prin reorientarea poverii fiscale dinspre veniturile salariale spre alte domenii de impozitare, legate, de exemplu, de poluare. Trebuie să se ia măsuri pentru promovarea reformelor fiscalității de mediu în statele membre, întrucât acestea pot contribui la consolidarea bugetară prin participarea la reducerea consumului de resurse naturale și de combustibili fosili importați. Acest lucru va avea mai puține efecte negative asupra creșterii și a ocupării forței de muncă decât impozitele indirecte.

5.7 În ceea ce privește **impozitele pe proprietate**, pe care analiza anuală a creșterii se mulțumește să le menționeze ca o alternativă la impozitele pe veniturile salariale, Comitetul solicită Comisiei să își clarifice ideile și să aducă elemente substanțiale în viitoarea analiză anuală a creșterii.

Bruxelles, 26 februarie 2014

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henry MALOSSE

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de directivă a Parlamentului European și Consiliului referitoare la procedura de furnizare de informații în domeniul reglementărilor tehnice și al normelor privind serviciile societății informaționale

(Text codificat)

[COM(2013) 932 final – 2010/0095 (COD)]

(2014/C 214/11)

La 13 ianuarie 2014 și la 21 februarie 2014, în conformitate cu articolul 43, 114 și 304 din Tratatul privind funcționarea UE, Parlamentul European și, respectiv, Consiliul au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunere modificată de directivă a Parlamentului European și a Consiliului referitoare la procedura de furnizare de informații în domeniul reglementărilor tehnice și al normelor privind serviciile societății informaționale (Text codificat)

COM(2013) 932 final – 2010/0095 (COD).

Întrucât, în opinia sa, conținutul propunerii este satisfăcător, iar acesta a făcut deja obiectul avizului său CESE 966/2010, adoptat la 14 iulie 2010 ⁽¹⁾, în cea de-a 496-a sesiune plenară din 26 și 27 februarie 2014 (ședința din 26 februarie 2014), Comitetul a hotărât, cu 224 de voturi pentru, 4 voturi împotriva și 13 abțineri, să emită un aviz favorabil cu privire la textul propus.

Bruxelles, 26 februarie 2014

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Henri MALOSSE

⁽¹⁾ Avizul CESE privind propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului referitoare la procedura de furnizare de informații în domeniul standardelor, reglementărilor tehnice și al normelor privind serviciile societății informaționale (text codificat) J.O. C 44, 11. 2.2011, p. 142.

ISSN 1977-1029 (ediție electronică)
ISSN 1830-3668 (ediție tipărită)

Oficiul pentru Publicații al Uniunii Europene
2985 Luxemburg
LUXEMBURG

RO